

BÜKK-MAK LEADER NONPROFIT KFT.; BÜKK-TÉRSÉGI LEADER EGYESÜLET

A HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA ZÁRÓJELENTÉS

2007-2013

1. Összefoglaló:

Néhány bekezdésben kerüljön összefoglalásra a zárójelentés lényegi tartalma. (Az összefoglaló később kerül megírásra, azt követően, hogy a HVS megvalósításáról szóló végbeszámoló rész is elkészül. **Ezen részt a július-szeptemberi beszámolási időszakhoz rendelt második rész kidolgozásakor kell megírni.**)

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit. Kft, majd 2012-től változatlan célú és tagságú Bükk-Térségi LEADER Egyesület a HVS-ben megfogalmazott céljait 2008-2015 között sikeresen hajtotta végre.

Az EMVA III. 1,949 MRD forint forrásból 37% vállalkozásoknak és 34% nonprofit szervezeteknek jutott. Érezhető gazdasági fellendülést és közösségi pezsgést eredményezett.

A saját HVS-ben megfogalmazott LEADER stratégiánk komplex megújuló energetikai fejlesztési iránya, a vidéki közösségeknek megfogalmazott „1 Falu- 1MW” MIKROVIRKA-ROMAVIRKA integráció alapjainak lerakása mind a hazai, mind a külföldi szakmai és közösségfejlesztő szakemberek elismerését kivívta.

A Debreceni Egyetem MÉK kihelyezett RES tanszéket, az MTA Energiatudományi Kutatóközpontja kihelyezett labort, az Emberi Erőforrás Minisztérium akkreditált Duális képzőhelyet hozott létre nálunk.

Svédországban, Hollandiában és Romániában „Ragyogó Példa” (Shining Practice) címet adományozták nekünk.

A közösségünk büszke az elért sikereire és tovább kívánja folytatni a megkezdett munkát.

2.1. Alapinformációk a Helyi Akciócsoportról és a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatosan:

2.1.1 A Leader Helyi Akciócsoport (a továbbiakban: HACS) tervezési és működési területének földrajzi lehatárolása

2.1.1.1 Jogosult települések felsorolása, a HACS területéhez szervesen kapcsolódó városok felsorolása, külterülettel jogosult települések bemutatása korábbi kistérségek szerint, illetve járások szerint:

1. táblázat: A Bükk-Térségi LEADER Egyesület HACS tervezési területe, jogosult települések:

Település neve	Lakosság száma	Jogosultság (teljes területtel vagy csak külterülettel)	Kistérség	Járás
Alacska	801	Teljes	Miskolci	Kazincbarcikai
Alsózsolca	5768	Teljes	Miskolci	Miskolci
Arnót	2529	Teljes	Miskolci	Miskolci
Bogács	1982	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi

Borsodgeszt	248	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Bócs	2753	Teljes	Miskolci	Miskolci
Bükkábrány	1690	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Bükkaranyos	1466	Teljes	Miskolci	Miskolci
Bükkszentkereszt	1234	Teljes	Miskolci	Miskolci
Bükkzsérc	985	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Cserépfalu	1028	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Cserépváralja	394	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Dédestapolcsány	1546	Teljes	Kazincbarcikai	Kazincbarcikai
Emőd	4932	Teljes	Miskolci	Miskolci
Felsőtárkány	3454	Teljes	Egri	Egri
Felsőzsolca	6658	Teljes	Miskolci	Miskolci
Gesztely	2797	Teljes	Miskolci	Miskolci
Harsány	2041	Teljes	Miskolci	Miskolci
Hernádkak	1689	Teljes	Miskolci	Miskolci
Hernádnémeti	3520	Teljes	Miskolci	Miskolci
Kács	485	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Kisgyőr	1664	Teljes	Miskolci	Miskolci
Kistokaj	2049	Teljes	Miskolci	Miskolci
Kondó	622	Teljes	Miskolci	Miskolci
Mályi	4080	Teljes	Miskolci	Miskolci
Mályinka	468	Teljes	Kazincbarcikai	Kazincbarcikai
Muhi	483	Teljes	Miskolci	Tiszaújvárosi
Nyékládháza	4965	Teljes	Miskolci	Miskolci
Onga	4843	Teljes	Miskolci	Miskolci
Parasznya	1157	Teljes	Miskolci	Miskolci
Radostyán	633	Teljes	Miskolci	Miskolci
Répáshuta	456	Teljes	Miskolci	Miskolci
Sajókápolna	407	Teljes	Miskolci	Miskolci
Sajókeresztúr	1507	Teljes	Miskolci	Miskolci
Sajólád	2958	Teljes	Miskolci	Miskolci
Sajólászlófalva	436	Teljes	Miskolci	Miskolci
Sajópetri	1441	Teljes	Miskolci	Miskolci
Sály	1860	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Szirmabesenyő	4317	Teljes	Miskolci	Miskolci
Szomolya	1627	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Tard	1274	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Tardona	1053	Teljes	Kazincbarcikai	Kazincbarcikai
Tibolddaróc	1417	Teljes	Mezőkövesdi	Mezőkövesdi
Varbó	1092	Teljes	Miskolci	Miskolci

A HACS területéhez szervesen kapcsolódó városok:

A HACS 44 települése az Észak-magyarországi régióközpontot Miskolcot, valamint a Bükk hegységet öleli körbe. A HACS térségére a régióközpont Miskolc Megyei Jogú Város van

legnagyobb hatással. A tervezési területen ezen kívül még Eger, Mezőkövesd, és Sajószentpéter hatása érvényesül.

1. ábra: A HACS területi elhelyezkedése.

2.1.1.2 A kistérségek járassá szervezéséből adódó változások bemutatása:

A kistérség: a települések között létező funkcionális kapcsolatrendszerek összessége alapján lehatárolható területfejlesztési-statisztikai egység. Statisztikai alapon került kijelölésre és nem közigazgatási alapon. A kistérségek alapjául a járási rendszer szolgált (adminisztratív-igazgatási funkciókkal bírt). A járás egy megyén belül elhatárolt, földrajzilag összefüggő területű, szomszédos településeket magába foglaló körzet, melynek székhelye a központi település és mely egy területi léptékű, alsószintű államigazgatási egység, ami telepített feladatok méretgazdaságos elvégzésére ad lehetőséget. A járási rendszer a kistérségi rendszernél hatékonyabb, költségtakarékosabb közigazgatási rendszerként működhet, ami a lakosságnak a területi közigazgatás ügyfélközpontúságában érezhető. A kistérségek járassá szerveződéséből adódó változások azonban közvetlenül a HACS működése, a Helyi Vidékfejlesztési Program megvalósítása szempontjából nem voltak érzékelhetőek.

2.1.1.3 A HACS területén lévő egyéb, területi adottságokon alapuló települések közötti egységek, együttműködések bemutatása):

A HACS tervezési területe a helyi adottságok függvényében az alábbi egységekre osztható:

1. "Bükk teteje", hegyvidéki települések:

Ide sorolhatók:

Bükkszentkereszt, Répáshuta.

Az egység jellemzői:

- A hegyvidéki elhelyezkedés, a természeti adottságok miatt a települések öko-, gyógy- és vadászturisztikai adottságai jók. A településkép jellegzetes, hangulatos.
- Jellemzőek, még ma is fellelhetőek a hagyományos mesterségek (pl. fafaragás).
- A települések Felsőtárkány kivételével várostól, nagyvárostól távol, elszigetelten helyezkednek el.

2. "Bükk lába", bükkaljai települések:

Ide sorolhatók:

Alacska, Bogács, Borsodgeszt, Bükkaranyos, Bükkábrány, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Harsány, Kács, Kisgyőr, Mályinka, Sály, Szomolya, Tibolddaróc, Tard. Tardona

Az egység jellemzői:

- A településekre jellemző a "Bükki táj" látványa, több település turisztikai célpont.
- A "Bükk teteji" településektől az M3-as autópályáról egyszerűbben megközelíthetőek, Mezőkövesd és Miskolc város elérhető közelségben vannak.
- Jellemző a mezőgazdaság és a szőlészet-borászat (Bükkaljai borvidék).
- A települések között jó az együttműködés, ami pl. közös turisztikai projekteken is megmutatkozik.

3. Pitypalatty völgy:

Ide sorolhatók:

Kondó, Parasznya, Radostyán, Sajólászlófalva, Sajókápolna, Varbó.

Az egység jellemzői:

- Gyönyörű táj, jó turisztikai adottságok.
- A települések korábban "bányász települések" voltak. A területen a bányászat megszűnése óta a lakosság egy jelentős része a környező városokban keresett munkát (Sajószentpéter, Kazincbarcika, Miskolc), vagy nyugdíjas.
- Jól lehatárolható, jellegzetes egységet alkot, ami - a települések összefogása esetén - célzott projektek megvalósítását teszi lehetővé.

4. "Sajó-Hernád völgye" és alföldi települések:

Ide sorolhatók:

Alsózsolca, Arnót, Böcs, Emőd, Felsőzsolca, Gesztely, Hernádnémeti, Hernádkak, Kistokaj, Muhi, Mályi, Nyékládháza, Onga, Sajólád, Sajókeresztúr, Sajópetri, Szirmabesenyő.

Az egység jellemzői:

- A települések az M3-as autópályáról jól megközelíthetőek, vállalkozásra, üzleti, ipari tevékenységre alkalmasak. Több település ipari parkkal rendelkezik, vagy az kiépülőben van.
- A települések határában nagyüzemi mezőgazdasági tevékenység folyik.
- A települések természetföldrajzi adottságai a bükki településekhez képest kevésbé változatosak, a turisztikai tevékenységek a nyékládházi kavicsbánya tavak mentén elhelyezkedő települések kivételével kevésbé jellemzőek.
- Miskolc "munkaerő elszívó" hatása érvényesül.
- A teljes HACS területet tekintve ebben az egységben a legmagasabb a zömmel képzelten, rossz munkaerő-piaci eséllyel rendelkező roma lakosság aránya, akik a településeken belül jellemzően romatelepeken élnek.
- Jellemzőbb a város-vidék kapcsolat, mint a települések közötti együttműködések.

2.1.1.4 A HACS tervezési területét érintő változások (települések kilépése, átlépése másik HACS-hoz, illetve területi bővülések, ezek okai):

A HACS a 2008-2014 időszakban változatlan település-összetétellel működött. A HACS-ok 2014-2020 időszakra vonatkozó HFS tervezési területének lehatárolása során a HACS tervezési területében az alábbi változások történtek: **Felsőtárkány, Gesztely, Onga** települések kiváltak a HACS-ból, **Sajóbábony** település pedig csatlakozott a közösséghez. Felsőtárkány a 2014-2020 időszakban az Eger Vidék Kincsei Egyesülethez tartozik, az átlépés oka a megyei határokhoz való igazodás. Gesztely és Onga települések az újonnan alakult Rákóczi LEADER Egyesülethez fognak tartozni, az új HACS több korábbi LEADER HACS-ból kivált településekkel kezdi meg a munkát, saját HFS megalkotásával. Sajóbábony település csatlakozási szándéka több éve fennáll, a település az adottságai miatt csatlakozott a Bükk-Térségi LEADER közösséghez, kiválva a Borsod-Torna-Gömör Egyesület tervezési területéből.

2.1.2 A HACS szervezetének bemutatása:

2.1.2.1 A HACS jogi személyiségének bemutatása, a jogi személyiség megalakításának kelte, a jogi személyiség változása, dátuma, a jogi személyiség változásának következményei a tagságra vonatkozóan:

A HACS a 2008-2012 időszakban **nonprofit kft.** (BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.), a 2012-2014 időszakban **egyesületi** (Bükk-Térségi LEADER Egyesület) jogi formában működött.

A HACS első jogi személyiségű szervezete **2008. május 20-án** alakult. A nonprofit kft. üzletrészeit 10 üzletrészre osztva 147 üzletrészhányad tulajdonos tulajdonolta.

A HACS tagság az 54/2011. (VI. 10.) VM rendelet előírásainak megfelelően **2011. október 27-én** egyesületet alapított, mely 2012. május 01-től átvette a LEADER HACS címbirtokosságot és az azzal járó jogokat-kötelezettségeket a korábbi HACS-tól.

Az egyesület közel azonos tagsággal alakult meg (147 tag helyett 145 alapító tag; 44 tag önkormányzat helyett 42 tag önkormányzat) úgy, hogy a tervezési terület változatlan maradt (44 település), települések "átlépése" más HACS-hoz ebben az időszakban nem történt.

A jogi forma megváltozásának következményei a tagság szempontjából: a nonprofit kft.-ben a tagok egyben a szervezet tulajdonosai is, ellenben az egyesülettel. A nonprofit kft.-ben egy újonnan belépő tagnak üzletrészhányadot kellett vásárolnia, mely jogi ügyintézésrel járt. Az egyesületi tagságba való belépés folyamata egyszerűbb. Ettől eltekintve a tagok mindkét jogi formában megfelelően érvényesíthették javaslataikat, döntéseiket, így a szubszidiaritás elvének érvényesülése nem volt korlátozva.

2.1.2.2 A HACS tagság összetétele, változása a HACS egészére vonatkozó és településszintű megoszlás a szférákat illetően számszerűen és százalékos arányban is, a változások főbb okai:

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. összetétele: **44 önkormányzat, 57 vállalkozó, vállalkozás és 46 civil szervezet.** A szférák pontos aránya a tagságban: közszféra: **44 tag - 30 %**, üzleti szféra: **57 tag - 39 %**, civil szféra: **46 tag - 31 %**. Mivel a nonprofit kft.-ben a HACS tervezési területéhez tartozó összes 44 település önkormányzata tagként vett részt, települési szinten is átlagosan a fenti szféra-arány figyelhető meg. A civil és üzleti szféra együttes aránya a tagságban **70 %** volt, ami a vonatkozó előírásoknak és a LEADER alapelveknek megfelelt. A tagság a 2008-2012 időszakban nem változott.

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület összetétele 2012. május 01-én: **42 önkormányzat, 43 vállalkozó, vállalkozás, 61 civil szervezet.** A HACS tagság a korábbi HACS tagsággal közel azonos. A jogi forma váltással járó tagváltozások okai: a LEADER programban sikeres, nyertes pályázattal rendelkező, vagy a projektjét sikeresen megvalósító tagok, szervezetek a programmal való egyetértésüket kifejezve és a további támogatási lehetőségek iránti érdeklődésük miatt tagként beléptek a LEADER egyesületbe. A korábbi HACS-ban is már kevésbé aktív tagok nem vettek részt az egyesület alapításában.

A szférák pontos aránya a tagságban 2012. május 01-én: közszféra: **42 tag - 29 %**, üzleti szféra: **43 tag - 29 %**, civil szféra: **61 tag - 42 %**. A szférák pontos aránya a tagságban 2014. december 31-én: közszféra: **42 tag - 27 %**, üzleti szféra: **47 tag - 30 %**, civil szféra: **68 tag - 43 %**. Települési szinten is átlagosan a fenti szféra-arány figyelhető meg, kiugró különbségek nem jellemzőek. A civil és üzleti szféra együttes aránya a tagságban alapításkor **71 %** volt, ami a vonatkozó előírásoknak és a LEADER alapelveknek megfelelt, ez az arány 2014-re **73 %-ra** nőtt.

A tagváltozások okai: az egyesületben tagságában 42 önkormányzat vesz részt, ettől függetlenül 44 település, a teljes tervezési terület lefedésre kerül. Az egyesület 2011. évi alakításánál Emőd Város Önkormányzata és Onga Nagyközség Önkormányzata nem léptek be tagként. Ezután a 2014-2020 időszakra való felkészülés és a HFS terület lehatárolása érdekében összehívott 2014.03.04-i közgyűlésen Emőd Város Önkormányzata tagként belépett a HACS-ba, azonban Felsőtárkány Község Önkormányzata és Gesztely Község Önkormányzata kilépett a tagságból, valamint Sajóbábony Város Önkormányzata csatlakozott, így a közszférához tartozó tagok száma összességében nem változott (42 tag). A tervezési terület lefedettsége a tagváltozásoktól eltekintve a 2008-2014 időszakra vonatkozóan nem változott, a lefedettség és a települések képvisellete az egyéb szférákhoz tartozó tagokkal biztosított volt. A kimutatásból megfigyelhető, hogy az üzleti szférához tartozó tagság 4 taggal bővült, a civil szférához tartozó tagság 7 taggal bővült. A bővülés okai lehetnek a HACS programjának minél szélesebb társadalmi rétegek általi elfogadása, népszerűsége, a tagbelépés folyamatának egyszerűsége, beleértve a tagdíj csekély mértékét.

2.1.2.3 A HACS tagság felépítésének bemutatása (szakmai csoportok vagy egyéb szerkezeti egységek pl. járási vagy korábbi kistérségi egységek):

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.-ben a jogi formából adódóan 10 szakmai csoportnak nevezhető üzletrészhányad tulajdonosi csoport alakult az összesen 10 üzletrésznek megfelelően. A csoportok esetenként közgyűlések előtt önállóan üléseztek annak érdekében, hogy az üzletrész képviselő egységes álláspontot képviselhessen a taggyűlésen és helyettük összesítve szavazhasson. Ezen szakmai csoportok saját eljárásrendet, saját szakmai arculatot nem alakítottak ki, nem tekinthetőek tematikus csoportoknak. A Bükk-Térségi LEADER Egyesület HACS tagságon belül szakmai csoportok nem kerültek kialakításra, minden tag egy szavazattal rendelkezett.

2.1.2.4 A HACS tagság bővítésének módja (tagfelvétel bemutatása, elvei, tagok kötelezettségei, tagdíj, kizárás, annak szabályai, tagfelvételek és kizárások száma, számszerű és százalékos megoszlása):

A **BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.** esetében a tagként való belépés módja az alábbi volt:

- 1.) A tagjelölt a taggyűlésen jelezte belépési szándékát.
- 2.) Több üzletrészhányad tulajdonos plusz üzletrészhányaddal rendelkezett, melyet ilyen esetben fel tudott ajánlani eladásra, névértéken (10 000 Ft), vagy amennyiben egy tag ki akart volna lépni, felajánlhatta az üzletrészhányadát megvásárlásra.
- 3.) A tagok jogi tanácsadó közreműködésével üzletrészhányad átruházási szerződést írtak alá, melynek jóváhagyásához a taggyűlés döntése volt szükséges.
- 4.) A következő taggyűlésen a vevő (tagjelölt) és az eladó (tag, vagy kilépő tag) bemutatták az átruházási szerződést, melyet a tagság jóváhagyott.
- 5.) Ezután a szerződés életbe lépése után a vevő átadta az eladónak az üzletrészhányad eladási összegét, majd a HACS a tagság változását bejelentette az illetékes cégbíróság felé bejegyzésre.

A nonprofit kft. éves tagdíjat nem állapított meg. A tagok további kötelezettségei a Társasági szerződésben kerültek rögzítésre. A taggyűlés minden esetben támogatta az új tagok belépését, azonban az üzletrészhányad adásával-vételével kapcsolatos, a tagra és a belépni kívánó új tagra háruló adminisztratív és jogi teendők miatt egy belépés sem került véghezvitelre, bírósági bejegyzésre. Kizárások a nonprofit kft. tagságában nem történtek.

A **Bükk-Térségi LEADER Egyesület** esetében a tagként való belépés módja az alábbi volt:

- 1.) A tagjelölt a közgyűlésen jelezte a belépési szándékát és bemutatta két tag írásos ajánlását és bemutatta az általa képviselt szervezetet.
- 2.) A tagjelölt nyilatkozott, hogy a HACS Alapszabályát megismerte, a HACS céljaival egyetért és a tagsággal járó kötelezettségeket vállalja.
- 3.) A közgyűlés jóváhagyta a tag belépését.
- 4.) A HACS munkaszervezete a tagnyilvántartásában átvezette a módosulást, azt a nyilvántartó bírósághoz nem volt szükséges benyújtani. A mindenkori aktuális

tagnyilvántartás az egyesület szervezeti módosításai esetén az illetékes bírósághoz benyújtott kérelmekhez csatolásra került.

Az egyesület 2000,- Ft/tag/év tagdíjat állapított meg. A tagok további kötelezettségei az Alapszabályban kerültek rögzítésre. A közgyűlés minden esetben támogatta az új tagok belépését, melynek eredményeként a tagság 3 év alatt 11 taggal bővült. Kizárások az egyesületben nem történtek.

2.1.2.5 Tagsági ülések (közgyűlések, illetve tekintettel arra, hogy 2008-ban nonprofit gazdasági társaságok is alakultak, taggyűlések) bemutatása (számuk, határozatképességük jellemzése (első meghirdetés alapján határozatképes ülések száma, százalékos megoszlása az összes ülés számához képest), szervezésük módja (teljes tervezési területre vonatkozó vagy részleges ülések, vagy egyéb), a tagsági üléseken való aktivitás bemutatása, hozzászólások jellemzői, a tagsággal kapcsolatos főbb kitűzött célok:

A 2008-2014 időszakban összesen **36 tagsági ülés** került megszervezésre. Ezek közül **9 kivételével az összes ülés határozatképes volt**, azaz az első meghirdetés alapján határozatképes ülések aránya összesen **75 %**. A határozatképtelen ülések után 1 óra múlva megismételt ülés került megtartásra, mely az ülésen résztvevők számától függetlenül határozatképes volt. Az ülések szervezése minden esetben a tagok egyenkénti e-mail-es értesítésével történt az alapító okiratoknak megfelelően. A tagsági ülések minden esetben a teljes tervezési területre terjedtek ki.

A tagság aktivitása változó volt: a HVS felülvizsgálati és pályázati (EMVA III-IV.) időszakokban jelentősen magasabb, az ilyen időszakok között alacsonyabb. Azonban ez megfelelő, mivel a tagságra leginkább a HVS felülvizsgálati időszakokban hárul a legtöbb feladat. A tagsági üléseken az építő jellegű hozzászólások voltak a jellemzőek, a közös gondolkodás szellemében.

2.1.2.6 Szervezeti és Működési Szabályzat kelte, módosításai, módosítás okai, leglényegesebb változások (csatolni kell!):

A BÜKK-MAK LEADER Szervezeti és Működési Szabályzatának első verziója 2009.03.25-én kelt. Az SZMSZ 2010.03.25-én felülvizsgálatra, módosításra, kibővítésre került. Az SZMSZ még további 1 alkalommal, 2010.11.02-án került módosításra, a módosítás lényege volt, hogy a HACS iroda nyitvatartása belekerült az SZMSZ-be.

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület Szervezeti és Működési Szabályzata 2012.08.01-én kelt, azóta változatlan formában van érvényben. Az SZMSZ-ek jelen beszámolóhoz csatolásra kerülnek.

2.1.2.7 Alapító Okirat csatolása: mellékletben.

2.1.3 HACS elnökség (döntéshozó testület) bemutatása:

2.1.3.1 Elnökség (döntéshozó testület) összetétele, kiválasztás/megválasztás elvei, elnökség változása, szférák szerinti arányok számszerűen és százalékos megoszlásban is:

A döntéshozó testület tagságát a taggyűlés/közgyűlés választotta meg úgy, hogy a közszféra aránya legfeljebb 40 % legyen. A döntéshozó testületben minden esetben a legaktívabb és különböző, a döntéshozást segítő szakmai tapasztalatokkal rendelkező tagok kerültek felkérésre és megválasztásra. A döntéshozó testület tagjait a HACS tagság ismeri, munkájukat elismeri, döntéseikkel kapcsolatban nem merült fel kifogás.

2. táblázat: HACS elnökség (döntéshozó testület) összetétele számszerűen és százalékos arányban is								
Év	Közsféra		Üzleti szféra		Civil szféra		Összesen	
	számadat	százalék (%)	számadat	százalék (%)	számadat	százalék (%)	számadat	százalék (%)
Megalakuláskor (2008)	3	30	4	40	3	30	10	100
2009. 12.31-én	2	40	1	20	2	40	5	100
2010. 12.31-én	2	40	2	40	1	20	5	100
2011. 12.31-én	2	40	2	40	1	20	5	100
2012. 12.31-én	2	40	3	60	0	-	5	100
2013. 12.31-én	2	40	3	60	0	-	5	100
2014. 12.31-én	5	33	5	33	5	33	15	100

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. döntéshozó testülete a HACS működésének megkezdésekor a 10 fő tulajdonosi közös képviselőből állt, mely létszám az Irányító Hatóság előírásai alapján 5 főre került lecsökkentésre. A személyi változások a közszféra arányára nem voltak hatással.

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület döntéshozó testülete az elnökség, mely 2012-től 2014-ig 5 fős létszámú volt, az elnökség létszáma 2014-ben 15 főre nőtt, melyben az arányok mindhárom szférára vonatkozóan egyenlőek.

2.1.3.2 Elnökségi ülések (döntéshozó testület üléseinek) bemutatása (hozott határozatok száma, főbb témakörei, határozatképesség bemutatása (elnökségi üléseken való aktivitás, részvétel, kitérve az elnökségi ülésen résztvevő nem elnökségi tagokra) összetétele a települések képvisellete szerint, zárt és nyílt elnökségi ülések száma, megoszlása, zárt ülések témái:

A döntéshozó üléseknek két típusa volt megfigyelhető:

- 1.) A HACS mindennemű ügyeivel, működésével, gazdálkodásával és a HVS felülvizsgálatával kapcsolatos nyílt ülések (25 ülés - az ülések 62 %-a).
- 2.) Pályázatok pontozásával, forrásallokációval, támogatási rangsorok kialakításával kapcsolatos zárt ülések (15 ülés - az ülések 38 %-a).

Az üléseken a testület tagjain kívül több esetben részt vett az FB elnöke, valamint rendszeresen a munkaszervezet vezető és a HACS képviselétére jogosult személy (ügyvezető, elnök). Tagok és egyéb vendégek a nyílt üléseken sem vettek részt. A döntéshozó testületek összesen **40 ülésen** összesen **593 határozot** hoztak, az ülések minden esetben

határozatképesek voltak. A döntéshozó testületek tagjai az üléseken nem egy-egy települést, településcsoportot, hanem adott szférákat képviseltek.

2.1.3.3 Hozzászólások és azok figyelembe vételének jellemzői (pl. Éltek-e a tagok véleményezési jogukkal?):

A döntéshozó testületekben rendszerint részt vett legalább egy fő szakmai tapasztalattal rendelkező polgármester, számviteli szakember, vállalkozó és civil szervezet képviselő, így minden döntésben képviseltethették magukat a különböző szférák. A döntéshozó testületek tagjai aktívan részt vettek az üléseken és minden esetben éltek a véleményezési jogukkal, a döntések körültekintően kerültek meghozásra.

2.1.4 Felügyelőbizottság bemutatása:

2.1.4.1 Felügyelőbizottság összetétele szférák szerint számszerűen és százalékos megoszlásban is, összetétele a települések képviselete szerint, ülések száma, főbb témák, részvételi aktivitás bemutatása, ülések lebonyolításának módja – nyílt, illetve zárt ülések száma, témái, zárt ülések aránya (az összes ülés számához képest):

Év	Közszféra		Üzleti szféra		Civil szféra		Összesen	
	számadat	százalék (%)	számadat	százalék (%)	számadat	százalék (%)	számadat	százalék (%)
Megalakuláskor (2008)	2	40	2	40	1	20	5	100
2009. 12.31-én	2	40	2	40	1	20	5	100
2010. 12.31-én	2	40	2	40	1	20	5	100
2011. 12.31-én	2	40	2	40	1	20	5	100
2012. 12.31-én	4	80	0	0	1	20	5	100
2013. 12.31-én	4	80	0	0	1	20	5	100
2014. 12.31-én	4	80	0	0	1	20	5	100

A Felügyelő Bizottság a 2008-2012 időszakában (BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.) nagy rendszerességgel, összesen **14 alkalommal** ülésezett, zárt ülések formájában. A nonprofit kft. jogi formában a Felügyelő Bizottság a taggyűlések előtt minden esetben megtárgyalta a taggyűlés napirendi pontjait - mintegy döntés-előkészítő bizottság szerepét látta el. Ezen szerepet 2012-től, az egyesületi jogi formában átvette az elnökség. A Felügyelő Bizottság tagjai az üléseken nem egy-egy települést, településcsoportot, hanem adott szférákat képviseltek. A Felügyelő Bizottságban - tekintettel fent bemutatott, átalakult szerepvizonyokra - 2012-től kizárólag közszféra képviselők vesznek részt. Az elnökség munkájában részt vesz a Felügyelő Bizottság elnöke, aki nyomonköveti és felügyeli a HACS működésével kapcsolatos ügyeket, a Bizottság rendkívüli összehívása 2012 óta nem volt indokolt.

2.1.5 A HACs Helyi Bíráló Bizottságának bemutatása:

2.1.5.1 A HACs Helyi Bíráló Bizottságának összetétele, tagok száma, szférák szerinti megoszlása számszerűen és százalékos arányban, a HBB tagság változása, póttagok száma, szférák közötti megoszlása:

A Helyi Bíráló Bizottság (HBB) feladatait a 2011-ben a Döntéshozó Testületből alakult, az Irányító Hatóság előírásainak megfelelően. A HBB 5 tagból és 3 választott póttagból állt. A HBB tagsága 2013-ban növekedett, a bizottság ekkor 10 tagból + 4 póttagból állt. A szférák aránya minden esetben az előírásoknak megfelelt, a közszféra aránya legfeljebb 50 % volt úgy, hogy a póttagok az üzleti és civil szférát képviselték.

4. táblázat: A HACs Helyi Bíráló Bizottságának (HBB) összetétele számszerűen és százalékos arányban is

Év	Közszféra			Üzleti szféra			Civil szféra			Összesen		
	Szám adat	Százalék (%)	Póttagok száma	Szám adat	Százalék (%)	Póttagok száma	Szám adat	Százalék (%)	Póttagok száma	Szám adat	Százalék (%)	Póttagok száma
'11	2	40	0	1	20	1	2	40	2	5	100	3
'12	2	40	0	3	60	0	0	0	0	5	100	0
'13	5	50	0	3	30	3	2	20	1	10	100	4
'14	2	40	0	3	60	0	0	0	0	5	100	0

2.1.5.2 HBB ülések száma, határozatképesség jellemzése, első meghirdetésre határozatképes ülések száma, megoszlása az összes ülés számához képest:

A HBB összesen 3 alkalommal ülésezett: első alkalommal a megalakulás történt, majd két alkalommal ülésezett a benyújtott LEADER projekt adatlapok, előpályázatok bírálata érdekében. A ülések minden esetben határozatképesek voltak, póttagok nélküli teljes létszámmal. A HBB ülések az összes **94 szakmai ülés mintegy 3,1 %-át** teszik ki.

2.1.5.3 HBB által hozott döntések száma, jellemzése:

A HBB összesen **318 határozatot** hozott. A bizottság a HACs-hoz benyújtott projekt adatlapokról egyenként döntött és a döntését az előírt formanyomtatványon megküldte a pályázók részére.

2.1.6. A HACs által létrehozott egyéb szerv bemutatása, jellemzése (SZMSZ-ben is szabályozott egyéb szervek jellemzése, például tematikus munkacsoportok, tanácsadó testületek):

A HACs egyéb szerveket nem hozott létre.

2.1.7. Az HACs szervezeti felépítésének összefoglaló jellemzése a térségben való beágyazódottsága szempontjából:

A HACS tagság sokrétű, egy-egy helyzetet, problémát, akár a HACS tervezési területének társadalmi és gazdasági problémáit, valamint lehetőségeit vagy egy-egy társadalmi réteg helyzetét, problémáit, lehetőségeit különböző módon látó, különböző véleményekkel rendelkező személyek sokasága. A HACS tagság - az előírt arányok és a nagy taglétszám miatt - alkalmas arra, hogy együtt képviselje a teljes tervezési terület köz-, civil- és vállalkozói szféráját úgy, hogy közel az összes település; társadalmi-, vállalkozói csoportok, de az egyének, családok érdekei is kellő mértékben figyelembe vételre kerüljenek.

A HACS tagság - és vélhetően bármelyik HACS tagságára igaz - az alábbiak teljesülése esetén mutat részvételi hajlandóságot a vidékfejlesztési munka iránt:

- Rendszeres közgyűlésekre a teljes tagság meghívása. Az üléseken az adminisztratív, "napirend szerinti" szavazást igénylő kérdéseken túl minden esetben részletes, de érthető tájékoztatás a munkaszervezet az előző közgyűlésen elvégzett munkájáról, a pályázatokkal kapcsolatos aktuális információk közvetítése.

- A tagság folyamatos tájékoztatása a tagság döntési, választási lehetőségeiről; az összes szféra egyenrangú kezelése.

- A kiemelkedő, vidékfejlesztéssel kapcsolatos eredményeket elérő tagok bemutatása a közgyűléseken.

- A stratégia tervezés teljes folyamatában az érthetőség, átláthatóság és beleszólási, véleményezési lehetőségek biztosítása a tagság számára.

- A stratégia tervezés helyzetelemzésének és problémafeltárásának alapos elkészítése és a tagság részletes tájékoztatása a világban, vagy hazánkban megfigyelhető legkorszerűbb megoldási módokról, azokról információgyűjtés a "közös gondolkodás" megalapozása érdekében.

- A tagság folyamatos tájékoztatása a közgyűlések között az aktuális eredményekről, eseményekről, várható pályázati lehetőségekről, legalább e-mailes formában.

- A pályázatok, előpályázatok maximális szakértelemmel és ügyfélbarát módon történő előkészítése, bírálata, ügyintézése.

- A területalapú fejlesztés, az alulról építkező megközelítés, a háromoldalú partnerség, az innováció, az integrált ágazati megközelítés, a hálózati működés és a kooperáció alapelvei teljesülése feltételeinek maximális módon való biztosítása a HACS tagság munkájához.

A tagság és az általuk képviselt szervezetek, közösségek érdeke, hogy a stratégia és annak megvalósítása minél inkább a térség hasznára váljon, minél több problémára legalább részben megoldást kínáljon, lehetőleg a fenntarthatóság elvét figyelembe véve. A tagok, egyének csak akkor lesznek "aktívak", ha rendszeresen információkat kapnak, értik az összefüggéseket, tájékoztatást kaptak arról, hogy miként közvetíthetik véleményüket, vagy miként érvényesíthetik véleményüket, saját, vagy az általuk képviselt csoport(ok) érdekeit a tagságban, a helyi vidékfejlesztés folyamatában. A HACS tagság aktivitásához, támogatásához az is jelentős mértékben hozzájárul, ha az előpályázatok, pályázatok bírálata a HACS részéről minden esetben megfelelő szakmaisággal, precíz, ügyfélbarát módon történik, így pl. a tag (vagy külső személy) előpályázatának, projektjavaslatának esetleges elutasítása, az annak átdolgozásra való visszaküldése sem indokolatlan negatív visszacsatolásnak hat. A fentiek teljesülése esetén a tagság aktívan részt vesz a vidékfejlesztési munkában. A tagság a pályázati, vagy pályázati előkészítési (stratégia tervezési) időszakban aktívabb. Az egyesületi tagság bővülése pozitív trendre utal, a visszajelzések sokaságából adódóan elmondható, hogy

a HACS és munkaszervezetének, tisztségviselőinek, szakmai bizottságainak munkája széles körben társadalmilag elismert.

2.2 HACS munkaszervezet:

2.2.1 A HACS irányítási rendszerének működése, jellemzése:

2.2.1.1 AHACS munkaszervezet működése és feladatai (a delegált feladatokkal együtt), munkavállalók száma, beosztása, foglalkoztatás jellege (teljes munkaidő vagy részmunkaidős munkaviszony, megbízási jogviszony):

Mellékelt excel tábla alapján

A HACS feladatai a vonatkozó előírások szerint:

141/2008. (X. 30.) FVM rendelet 3. § (1) szerint:

- a) a HVS éves felülvizsgálatában való közreműködés, valamint a HVS előrehaladásának és végrehajtásának évközi és időszaki értékelése;
- b) irodahelyiség fenntartására a LEADER HACS vagy HVK által lefedett tervezési területen, az FVM rendelet alapján az adott tervezési területre elkészített HVS-ben foglaltak megvalósítása érdekében;
- c) a HVK és a LEADER HACS által a HVS megvalósítását támogató, az előírt formanyomtatványon az IH által előzetesen jóváhagyott olyan szakmai tanulmányok, helyzetfeltáró elemzések készítése, amelyek a LEADER HACS-ok és a HVK-k teljes területét vagy fejlesztési szempontból több stratégiai jelentőségű területét érintik, továbbá a meglévő tanulmányok, elemzések aktualizálása;
- d) a HVS végrehajtásában közreműködők felkészítése, képzése, továbbképzése a támogatott intézkedések vonatkozásában;
- e) a HVS-hez és annak megvalósításához kötődő tájékoztatási és információs tevékenységek, a potenciális vidékfejlesztési szereplők, kedvezményezettek, érintett felek, szociális és gazdasági partnerek, különösen a hátrányos helyzetű csoportok bevonására irányuló tájékoztatási tevékenységek folytatása;
- f) a támogatott intézkedésekhez kapcsolódó projekt-előkészítés;
- g) a LEADER HACS-ok és a HVK-k területéről a projektgazdák által benyújtott támogatási és kifizetési kérelmek összeállításának segítésére, valamint ez irányú konzultációk szervezése, lebonyolítása és ehhez kapcsolódóan ügyfélszolgálati tevékenység folytatása;
- h) a támogatható intézkedések vonatkozásában benyújtandó támogatási kérelmek rögzítése az ügyfélkapun, valamint az értékelési feladatok ellátása érdekében LEADER HACS esetén a pontozási jegyzőkönyv, HVK esetén az előzetes pontozási jegyzőkönyv kiállítása;
- i) szakmai együttműködések;
- j) az IH által közvetlenül a LEADER HACS, illetve a HVK számára az ÚMVP végrehajtása érdekében a munkatervben meghatározott feladatok elvégzése;
- k) 2009. október 1-jétől az ÚMVP III. tengely szerinti, nem horizontális intézkedések, valamint a LEADER intézkedések keretében benyújtott támogatási és kifizetési kérelmek

feldolgozásában, értékelésében való, az MVH-val kötött külön delegálási szerződés alapján történő közreműködés;

l) az ÚMVP végrehajtása, a HVS népszerűsítése, a LEADER HACS vagy a HVK népszerűsítése érdekében a LEADER HACS, valamint a HVK által a munkatervben meghatározott egyéb feladatok elvégzése.

30/2012. (III. 24.) VM rendelet 2. § (1) szerint:

a) a HVS megalkotása, felülvizsgálata, valamint a HVS előrehaladásának és végrehajtásának évközi és időszaki értékelése;

b) a LEADER HACS illetékességi területén működő irodahelyiség fenntartása, a LEADER HACS HVS-ében foglaltak megvalósítása érdekében;

c) a LEADER HACS által a HVS megvalósítását támogató, az előírt adattartalmú formanyomtatványon az IH által előzetesen jóváhagyott olyan szakmai tanulmányok, helyzetfeltáró elemzések készítése, amelyek a LEADER HACS-ok teljes területét vagy fejlesztési szempontból több stratégiai jelentőségű területét érintik;

d) a HVS végrehajtásában közreműködők felkészítése, képzése, továbbképzése - az IH részére benyújtott beszámoló alapján ezen feladattervi azonosító alatt szerepeltetve - a támogatott intézkedések vonatkozásában, valamint a HVS megvalósítása érdekében;

e) a HVS-hez és annak megvalósításához kötődő tájékoztatási és információs tevékenységek, a potenciális vidékfejlesztési szereplők, kedvezményezettek, érintett felek, szociális és gazdasági partnerek közötti együttműködés ösztönzésére, együttműködési hálózatok fejlesztésére és működtetésére, projektek generálása, továbbá a hátrányos helyzetű csoportok bevonására irányuló tájékoztatási tevékenységek folytatása;

f) a támogatott intézkedésekhez kapcsolódó projektek előkészítését támogató nyilvános szakmai konzultációk, fórumok;

g) a LEADER HACS-ok területéről az ügyfelek által benyújtandó támogatási kérelmek, pályázatok és kifizetési kérelmek összeállításának segítésére, valamint ehhez kapcsolódó konzultációk szervezésére, lebonyolítására és ügyfélszolgálati tevékenység folytatása;

h) a támogatott intézkedések vonatkozásában benyújtandó támogatási kérelmek elektronikus rögzítésére, az ügyfelek számára infrastruktúra, technikai háttér biztosítása;

i) az IH által közvetlenül a LEADER HACS számára a HVS végrehajtása érdekében a munkatervben meghatározott feladatok elvégzése;

j) a támogatott intézkedések keretében benyújtott támogatási kérelmek, pályázatok és kifizetési kérelmek feldolgozásában, értékelésében, ellenőrzésében való, az MVH-val kötött külön, feladat átruházásról szóló szerződés alapján történő közreműködés;

k) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (a továbbiakban: EMVA) társfinanszírozásával megvalósuló vidékfejlesztési program és a HVS végrehajtása, a HVS népszerűsítése, LEADER HACS népszerűsítése érdekében a LEADER HACS által a munkatervben meghatározott kötelező feladatok elvégzése;

l) az EMVA társfinanszírozásával megvalósuló vidékfejlesztési program és a HVS végrehajtása, a LEADER HACS népszerűsítése érdekében a LEADER HACS által a munkaterv alapján önként vállalt egyéb feladatok elvégzése;

- m) a LEADER HACS-hoz a LEADER HACS illetékességi területéről - az adott jogcím eljárásrendje alapján meghatározott feladatokra - a vidéki szereplők által benyújtott kérelmekhez, pályázatokhoz kapcsolódó előzetes rangsor felállítása;
- n) a LEADER HACS-hoz a LEADER HACS illetékességi területéről - az adott jogcím eljárásrendje alapján meghatározott feladatok - a vidéki szereplők által benyújtott projektjavaslatokról, kérelmekről, pályázatokról való döntéshez kapcsolódóan.

2.2.1.2 Bevont szervezet alkalmazása, jellemzése (munkavállalók száma, beosztása):

A HACS a tagság döntése szerint nem működik együtt bevont szervezettel.

2.2.1.3 Egyéb kiszervezett feladatok bemutatása, kiszervezés okai, módja:

A HACS a vonatkozó előírások szerinti feladatait önállóan látta el. A munkát szolgáltatóként segítette a könyvelőiroda és a megbízott jogi tanácsadó.

2.2.1.4 Főbb szervezeti változtatások kiemelése, kiértékelése:

A HACS főbb szervezeti változásai:

- 2008.05.20. HACS alakítás, a Bükk-Miskolc Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Kft. megalakítása.
- 2008.10.16. Névváltoztatás jóváhagyása (BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft.).
- 2011.10.27. A Bükk-Térségi LEADER Egyesület megalapítása.
- 2012.04.26. A feladatok átadása a Bükk-Térségi LEADER Egyesületnek.
- 2014.09.16. Az elnökség bővítése 5-ről 15 főre.

A HACS 2008-tól - az 54/2011. VM rendelet szerinti jogi forma váltástól eltekintve - állandó tagsággal és tisztségviselői tagsággal, megszakítás nélkül működött. A HACS vezető személye mindkét jogi személyiségű szervezetben megegyezett, valamint a nonprofit kft. HACS Felügyelő Bizottságának tagjai kerültek megválasztásra az egyesület alapításakor az egyesület elnökségi tagjainak. Az egyesület megalapításakor a Felügyelő Bizottság tagsága is változott (5 fő). A munkaszervezet ügyintézői részlege közel változatlan összetétellel dolgozott a 2008-2014 időszakban. A szervezeti változások kizárólag formai jellegűek voltak, ami azt mutatja, hogy a helyi közösség elismerte a HACS vezetőinek, tisztségviselőinek, munkaszervezetének munkáját, rendkívüli döntésekre, változtatásokra, bizottságok, testületek tagjainak visszahívására, újra alakításokra nem volt szükség.

2.2.1.5 Személyi változások jellemzése, szervezeti változások jellemzése:

**Bükk-Mak Leader Nonprofit Kft: 2007-2012.04.31-ig és a
Bükk-Térségi Leader Egyesület: 2012.05.01-től**

Akkreditált és adminisztrációs munkakörökben nem volt jellemző a változás.
Létszám változások a mellékelt excel táblából kiolvashatóak.

2.2.1.6 Adminisztrációs kapacitások bemutatása, irodák száma, felszereltsége, munkaszervezeti infrastrukturális ellátottság jellemzése:

Bükk-Mak Leader Nonprofit Kft: 2007-2012.05.31-ig és a Bükk-Térségi Leader Egyesület: 2012.06.01-től

2007-től a HACS 1 db irodában működik Bükkaranyos, Nagy-ferenczi tanyán. Az iroda felszereltsége magas színvonalúnak minősíthető. Személyi állományunk az akkreditált munka elvégzéséhez, az alkalmazottak felsőfokú végzettségéből és tapasztalatból adódóan magas színvonalon történik. Kollégáink egy része már részt vett a LADER + program lebonyolításában is, így megfelelő tapasztalattal rendelkeztek.

Adminisztrációs munka végzéséhez könyvelőiroda, könyvvizsgáló, munkavédelmi, ügyvédi és jogi szakembereket szolgáltatásait vesszük igénybe. Egy fő gazdasági ügyintézőt alkalmazunk, aki 2007 óta tölti be munkakörét.

2.2.1.7 Az MVH-val való adminisztrációs kapcsolat jellemzése:

A HACS kifizetési kérelmeinek ügyintézése az első három évben hosszú időt vett igénybe (átlagosan 4 hónap kifizetési kérelmenként). 2012-től ez az időszak lecsökkent átlagosan két hónapra, ami a kamatterheket figyelembe véve elfogadható. A kifizetési kérelmeinkkel kapcsolatosan felmerült kérdések, hiánypótlások általában korrekten és gördülékenyen zajlottak. A HACS helyszíni ellenőrzéseit átlagosan évente végezte el az MVH, eltérést nem tártak fel egyik helyszíni ellenőrzés alkalmával sem, jellemzően hatékonyan, gyorsan zajlottak le.

2.2.1.8 A helyi szervezetekkel való kapcsolat jellemzése, együttműködések bemutatása:

A HACS helyi kapcsolatrendszerének értékelése, összefoglalása:

- A HACS a 2008-2012. években több mint 300 db szakmai fórumot, rendezvényt szervezett meg, irodájában számtalan ügyfelet és potenciális ügyfelet, lakost, szakembert fogadott, 274 nyertes projekt beruházóival tartja a kapcsolatot.
- 2009-ben faluszépítő mozgalmat, versenyt hirdettünk „Tiszta, Vonzó Porta - Tiszta, Vonzó Település” címmel, melyen összesen 604 porta vett részt. Ezek közül 364 tiszta, vonzó porta tulajdonosa nyerte el a címet és az ahhoz járó dicsőségtáblát. 2009.09.18-án rendeztük meg a verseny díjátadó ünnepségét, ahol több mint 300 fő vett részt.
- A HACS a B.A.Z. megyei vajdával együttműködésben kidolgozta a „Cigány Nemzetiség Vidékfejlesztési Stratégiájának” (CINEVIS 2009-2015) alapjait, melyet 2009. március 27-én országos fórumon publikáltak. A böcsi faluházban megtartott rendezvényen közel 100 fő jelent meg, köztük a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, a B.A.Z. megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a B.A.Z. Megyei Rendőr Főkapitányság, az FVM VKSZI, országos és megyei romaszervezetek, érintett HVI-k, egyetemek, községi és községi kisebbségi önkormányzatok, LEADER HACS-ok képviselői. A cigányság vidékfejlesztési stratégiájának alapjai a fórumon elhangzott

javaslatok szerint: „Hulladékból Anyag és Energia Integráció” (HAE) építése, ezzel összefüggésben a megújuló energiaforrások közösségi hasznosítása; a cigányság hierarchiájának újbóli felépítése; hagyományok, vallás, erkölcs, kultúra, művészet felelevenítése, oktatás; önellátó gazdálkodás.

- 2010. tavaszán 27 tagból álló konzorciumot szerveztünk. A konzorcium – melyben helyi önkormányzatok és nonprofit szervezetek vesznek részt – célja, hogy a közösség által megfogalmazott „1 falu – 1 MW” komplex térségfejlesztési program LEADER támogatással megvalósuló első ütemét második ütemmel fejlessze tovább, külső pályázati források bevonásával. A konzorcium 2010.06.30-án közösen pályázatot nyújtott be a KEOP-2009-4.3.0 – „Megújuló energia alapú térségfejlesztés” pályázati kiírásra, mintegy 1,8 milliárd forint támogatási igénnyel.
- 2010-ben meghirdettük a „Tiszta-Vonzó Településem” c. rajz és tanulmány pályázatot, melyre 418 db pályamű érkezett be a területünkön élő, tanuló általános iskolás diákoktól. 2011.04.08-án mintegy 260 gyermek vett részt a rajz- és tanulmány pályázat eredményhirdető, díjkiosztó ünnepségén (Alsószolca). A pályázatra 440 pályamű érkezett be a településeinkről - a rajzokon megjelentek az iskolákban 100 % LEADER támogatással létesített „Közösségi Energiaudvarok” energiatermelő berendezései.
- 2011.09.22-én, az alsószolcai Közösségi Házban ~ 50 fővel megrendeztük a „BÜKK-MAK LEADER pályázati lehetőségek – 2011.” című információs fórumunkat, ahol a hallgatóság a vendég előadóktól – a megjelent hazai és külföldi RES beszállító cégek képviselőitől - széleskörű tájékoztatást kapott a „BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése” c. célterület keretében pályázható berendezésekről, rendszerekről, nagy hangsúlyt fektetve az elektromos járművek töltésére alkalmas töltőrendszerekre.
- Dr. Nagy József elnök, vidékfejlesztési szakmai igazgató a B.A.Z. Megyei Közgyűlés elnökének felkérésére a 2013 évtől folyamatosan részt vesz a megye a 2014-2020 időszak stratégiai tervezésére alakított munkabizottságának munkájában.
- Az eddigi több éves szakmai együttműködés kiszélesítéseként a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karral megállapodást kötöttünk „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszék” létrehozására. A Bükkaranyosra kihelyezett tanszék részt vesz a Debreceni Egyetem MSc szakos hallgatóinak graduális képzésében. A HACS vállalta, hogy a hallgatók részére betekintést enged a munkaszervezet munkájába, a tanulmányutakon szakmai vezetést ad, fogadja az Egyetem gyakornokait és diplomadolgozatukhoz segítséget nyújt. Ezen túl a felek gépészeti- és a megújuló energiaforrások hasznosítását érintő kutatás – fejlesztés terén is erősíteni kívánják együttműködésüket, a vidékfejlesztési közösség és az Egyetem számára is hasznos közös projektekkel, pályázatokon való közös részvétellel.
- A Bőcsi Önkormányzattal együttműködésben 2013.09.11-én megtartottuk a bőcsi Faluházban "Az elektromos autózás szerepe és lehetőségei a vidék megújulásában" c. fórumot, információs napot. A rendezvényen a HACS bemutatta az elektromos mobilitásban elért eredményeinket, valamint programgazdákként a Nissan Sales CEE Kft., a Gablini Autókereskedelmi Kft. és a Mobil-ESCO Holding Zrt. mutatkoztak be

és mutatták be az elektromos autózással kapcsolatos szolgáltatásaikat, terveiket. A rendezvény ideje alatt a vendégek a programgazdák jóvoltából tesztvezetés keretében, egyedülálló lehetőségként kipróbálhatták az új Nissan LEAF típusú elektromos autót.

- A LEADER „térsegek közötti együttműködések” pályázati kiírásra a térségünkön kívüli partnereinkkel együttműködésben 16 db pályázatot nyújtottunk be a Vidékfejlesztési Minisztériumhoz, melyek közül 12 db támogatást nyert és megvalósításra került.
- 2014.03.04-i közgyűlésünkön a tagság úgy határozott, hogy megerősíti együttműködési szándékát és deklarálja részvételét a 2014-2020 időszak vidékfejlesztési feladatainak ellátásában. Ennek megfelelően a munkaszervezet 2014.03.05-én benyújtotta a HFS tervezési terület előzetes elismerése iránti kérelmét a NAKVI-hoz, melyet az Irányító Hatóság 2014.03.26-án jóváhagyott. Az Irányító Hatóság jóváhagyása alapján a Bükk-Térségi LEADER Egyesület a 2015. évtől 42 településsel folytatja a megkezdett vidékfejlesztési munkát úgy, hogy Felsőtárkány, Gesztely és Onga település kiválik a tervezési területből, Sajóbábony pedig csatlakozik ahhoz.

2.2.1.9 A menedzsment hozzájárulása a helyi társadalmi- gazdasági fejlődéshez:

A vidékfejlesztési eredményeinek összefoglalása HVS célkitűzésenként:

A vidékfejlesztési közösség 5 fő célkitűzést fogalmazott meg, melyek az alábbiak:

1. XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása.
2. Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése.
3. Idegenforgalom fejlesztése.
4. Közösségek fejlesztése.
5. Életminőség javítása a településeinken.

Eredmények a stratégiai céljaink elérésében:

A XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása:

2008-ban a vidékfejlesztési közösségünk megalakította a „Magyar Virtuális Mikrohálózatok Mérlegköri Klaszterét”, mellyel szervezett formában teret nyitott a XXI. századi technológiák meghonosításának és a leendő energia kistermelők az energiakereskedelemben való belépésének. A klaszternek több innovatív helyi vállalkozás a tagja.

A 2009-2010. évben reménytelen sikereket ért el és országos, valamint nemzetközi ismertségre tett szert Tóth Miklós harsányi feltaláló napelemes tetőcserép fejlesztése, mely ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímben támogatást nyert. Ugyancsak ismert és sikeres helyi technológiai fejlesztések a Kontra LED Kft. innovatív LED berendezései, rendszerei, valamint Kocska Tamás feltaláló napparabola berendezése. A feltalálók, fejlesztők munkájához a HACS a lehetőségei szerint a legtöbb segítséget megadta.

Az ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímen belül 27 helyi vállalkozás pályázatát, mintegy 674 millió Ft értékben támogattuk, köztük alternatív szakrendelő létesítését, technológia fejlesztéseket, tervező és tanácsadó iroda létrehozását, raktárcsarnok fejlesztését, fűtéstechnikai kutatás fejlesztést, digitális nyomda, dokumentációkezelő rendszer

létrehozását, helyi termékek üzletének kialakítását, innovatív gyártóüzem, korszerű autómosó, hulladék feldolgozó üzem létesítését, integrált vállalatirányítási rendszer bevezetését, korszerű géppark beszerzését. A pályázatok megvalósítása folyamatos.

Az ÚMVP IV. tengelyben megújuló energiaforrásokkal és az energiahatékonysággal kapcsolatos képzésre mintegy 12 millió Ft támogatási összeget ítéltünk meg.

A HVS hagyományos mesterségek programja keretében a 2009. évben kiírtuk a „Nyitott műhelyek fejlesztése” LEADER célterületünket, melyben 6 db nyertes pályázat született. A projektek keretében kézműves csűr, „mézeskalács műhely”, mesterségek háza, kézműves- és játszóház, két bemutató és gyakorló műhely létesül.

A mobil áruda rendszer kiépítésének előkészítése folyamatban van, az önkormányzatok segítségével megkezdjük a helyi termékek integrációjának szervezését.

Az eddigi több éves szakmai együttműködés kiszélesítéseként a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Bükk-Térségi LEADER Egyesület megállapodást kötöttek „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszék” létrehozására. A Bükkaranyosra kihelyezett tanszék részt vesz a Debreceni Egyetem MSc szakos hallgatóinak graduális képzésében. A HACS vállalta, hogy a hallgatók részére betekintést enged a munkaszervezet munkájába, a tanulmányutakon szakmai vezetést ad, fogadja az Egyetem gyakornokait és diplomadolgozatukhoz segítséget nyújt. Ezen túl a felek gépészeti- és a megújuló energiaforrások hasznosítását érintő kutatás – fejlesztés terén is erősíteni kívánják együttműködésüket, a vidékfejlesztési közösség és az Egyetem számára is hasznos közös projektekkel, pályázatokon való közös részvétellel.

Továbbá 2013. október 03-án, ünnepélyes közgyűlés keretében együttműködési megállapodást kötött a decentralizált villamosenergia-hálózatok területén folytatott kutatási, fejlesztési valamint innovációs tevékenységeik összehangolására a Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpontja (MTA EK) és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület. Az együttműködés keretében a felek Decentralizált Villamosenergia Hálózatok Külső Laboratóriuma néven közös kutatóhelyet is létrehoznak az egyesület központjában, Bükkaranyoson. Ez összehangolja majd a két szervezet kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységét.

A megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése:

Az ÚMVP III. tengely első támogatási időszakában (2008.) benyújtott pályázatok kivétel nélkül illeszkedtek a HVS-hez. A HVS-ben megfogalmazott célkitűzések, valamint a HACS által előírt pontozási rendszernek köszönhetően a pályázatok túlnyomó részében energiahatékonysági céllal megjelentek a kis- és házi méretű RES hasznosító berendezések (pl. építések esetében napkollektorok felszerelése).

A HACS fő mintaprojektje a 2008-2013. időszakban az „1 falu – 1 MW” program volt, ami lehetővé teszi, hogy a közösségek kisméretű energiatermelő rendszerei a szigetszerű termelés mellett mérlegkörben elektromos energiát adjanak és vegyenek.

Az „1 falu – 1 MW” program I. üteme – DG RES termelés:

A komplex térségfejlesztési programunk első ütemében 100 %-os LEADER támogatásból, közel 277 millió forint értékben 27 db demonstrációs és oktatási célú „Közösségi Energiaudvar” energiatermelő rendszereinek (PV rendszer, növényolajos minierőmű, napparabola, biomassza kazán) beruházása valósult meg a 2010-2012 időszakban.

Műszaki tartalom:

- 24 db 3-5 kWp/db naperőmű,
- 5 db 5-15 kWp/db növényolajos mini erőmű,
- 2 db 60 kW/db napparabola,
- 2 db 120 kW/ db faapríték kazán,
- 1 db 1,7 kWp szélgenerátor,
- 18 db 2 m² napkollektor.

Az „1 falu – 1 MW” program II. üteme – DG RES termelés és integráció:

A program második üteme 1,8 milliárd forint értékben, KEOP támogatással tervezett, melyre 27 tagból álló konzorcium alakult a vidékfejlesztési közösség vezetésével. A projekt keretében a Közösségi Biogáz (KBG) erőművek beruházóinak legfontosabb feladata, hogy az „Energiaudvarok” és egyéb termelők nem tervezhetően termelő rendszereit a „MIKROVIRKA” rendszerközpont irányításával önálló mérlegkörben, intelligens mikrohálózatban kiszabályozzák, valamint az alapanyag beszállítói integrációt – a „biomasszáért – elektromos áram vagy készpénz” érdekeltségi rendszert kiépítsék. A tervezett 6 db mikrokörzeti KBG erőműveink alapanyagát döntően a kül- és belterületi zöld- vagy száraz kommunális növényi hulladék jelenti, melyet kiegészít a kommunális szerves iszap, szerves trágya és egyéb mezőgazdasági másodlagos biomassza. A projekt kivitelezése 2014-2015 között várható.

Műszaki tartalom:

- 17 db biomassza begyűjtő szett (kasza, motoros kasza, traktor, pótkocsi),
- 12 db 5 kW/db növényolajos minierőmű,
- 6 db 60 kW/db komplett biogáz üzem,
- 1 db 121 kWp naperőmű,
- 1 db elektrolizáló és hidrogén tároló és elosztó rendszer,
- 1db 42 kW és 1 db 1,17 kW tüzelőanyagcella,
- 1 db MIKROVIRKA típusú távfelügyeleti, távirányítási központ.

Az „1 falu – 1 MW” program IV. üteme – komplex DG RES termelés és integráció:

A program negyedik ütemében komplex energiatermelő rendszerek jelennek meg, amelyek együttműködve nemcsak elektromos, de hőenergia előállításra is alkalmasak. A 4. ütemben 19 db támogatott projekt 235 millió forint értékben valósul meg. A projektek kivitelezése 2014. év végéig befejeződik.

Műszaki tartalom:

- 16 db 2-16 kWp/db naperőmű,
- 1 db napelemes garázs,
- 2 db kisméretű 5-8 kW biogáz üzem,
- 1 db 5 kW növényolajos minierőmű,
- 5 db hőszivattyús rendszer,
- 6 db tároló,
- 4 db elektromos töltő.

Az elektromos mobilitás elterjesztése – LEADER-BEV-WAYS hálózat kialakítása:

Az együttműködési projekt célja, hogy a résztvevő partnerek megújuló energia források (RES) decentralizált, napelemes helyi termeléséből (DG, PV) nyert villamos áramot, - mint LEADER együttműködésben előállított alternatív üzemanyagot - a MIKROVIRKA (Virtuális Mikrohálózatok Villamos Energetikai Mérlegköri Klasztere) típusú okos hálózati központ távirányítási és távfelügyeleti hardver, szoftver eszközeivel a közcélú villamos hálózatba betermeljék, tárolják és üzemanyagként, akkumulátoros elektromos hajtású járművek (BEV) számára szerviz szolgáltatással együtt, oktatási, demonstrációs és közlekedési céllal egy innovatív hálózatban működtessék. Két pályázat került beadásra, megvalósításra.

Műszaki tartalom:

- könnyűszerkezetes állomásépület 2 beállós garázzsal,
- napelemes energiatermelő rendszer monokristályos szilícium alapú napelem modulokkal, hálózatkapcsolt 3 fázisú áraminverterrel (5,1 kWp)
- BEV gyorstöltő berendezés (FA-Char – 22 kW)
- BEV normál töltő berendezés (Char – 4,6 kW)
- Komplet szerviz felszerelés
- BEV akkupack 10 kWh, 96V
- Hajtásvezérlő áramátalakító
- Járműfelépítmény

LEADER-BEV WAYS térségek közötti együttműködési projekt:

A HACS a fenti célra LEADER térségek közötti együttműködési projektet is fejlesztett, mely által az együttműködésben részt vevő partnerek területén 1-1 db napelemes (PV) tetējű, könnyűszerkezetes, elektromos hajtású jármű (BEV) beállítására alkalmas, elektromos gyorstöltővel (FA-CHAR), elektromos normál töltővel (CHAR), komplett szerviz felszereléssel, motor nélküli járművel, elektromos hajtáslánccal és akkupakkal, továbbá a MAKROVIRKA típusú smart-grid integráció hardverével és szoftverével ellátott, intelligens LEADER BEV Töltő és Szerviz Főállomást létesítettünk. A projekt összhangban van az EU 2013-ban meghirdetett „Tiszta energiák a közlekedésben, az alternatív üzemanyagok európai stratégiája” {COM

(2013) 17}, „Irányelvjavaslat az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának bevezetéséről” {COM (2013) 18} dokumentumaival. A MAKROVIRKA típusú smart-grid DG, RES bázisú LEADER BEV projekt eszközei a közösségeink és a turisták számára oktató, demonstrációs eszközként is szolgálnak majd.

Továbbá a fő fejlesztési programunk szellemében együttműködést építettünk az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezető értékelemző munkatársaival, akikkel közösen kidolgoztuk és benyújtottuk pályázati javaslatunkat a NER-300 kiírására, az EU legnagyobb támogatási összeggel gazdálkodó, RES mintaprojektet támogató pályázati rendszerébe. A pályázati javaslat a Bíráló Bizottság szakmai értékelése alapján előminősítést nyert. A projektre 7 tagból - Miskolc, Eger, Kecskemét, Salgótarján és Veszprém Megyei Jogú Városok, Eszterházy Károly Főiskola (Eger); HACS - álló konzorcium alakult, mely gyakorlati szakemberekből álló projekt menedzsmentjének közreműködésével összeállította és a 2011.05.09-i határidőig az NFM-en keresztül benyújtotta pályázati dokumentációját az Európai Beruházási Bankhoz. A projekt ~ 72 MWp RES termelő kapacitás kiépítésére, a központi termelésű erőművek, a decentralizált energiatermelők, települési mobil energiatárolók és elektromos plug-in rendszerek együttműködtetésére irányul, országos intelligens makrohálózatban, elsősorban a közlekedési eszközök alternatív üzemanyaggal történő kiszolgálására, az országos villamos irányítási rendszerbe illeszkedve.

A célkitűzés a vidékfejlesztési közösség stratégiájában kiemelt szerepet kap, továbbra is jelentősen támogatni kívánjuk a megújuló energiaforrásainkat hasznosító, energiahatékonyságot szolgáló komplex fejlesztéseket.

Az idegenforgalom fejlesztése:

Az ÚMVP III. tengely támogatásával a térségben 31 turisztikai pályázat megvalósítása kezdődött és nagyrészt valósult meg, mintegy 625 millió Ft értékben. A pályázatok vendégházak, borházak, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölcsonzó kialakítására, valamint borturisztikai szolgáltatások fejlesztésére irányulnak.

A fejlesztéseket kiegészíti a közel 21 millió Ft LEADER támogatásból létesült BÜKK-MAK LEADER Tour központ, mely összehangolja és koordinálja a HACS területén az idegenforgalmi marketing, termékfejlesztési, minősítési, képzési, oktatási, tájékoztatási és szervezési tevékenységeket.

Településeinken 6 db nyitott műhely megvalósítása kezdődött meg, összesen 45 millió Ft értékben. Nyitott műhelyeink a hagyományos mesterségek bemutatását szolgálják, ahová a LEADER+-ban támogatott lovas postakocsi szolgálatunk utaztathatja a hozzánk látogató turistákat.

A HACS és partnerei nyertes pályázatot nyújtottak be a „Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” („HUSKROUA”) pályázati kiírására „Turisztikai programok és idegenforgalmi stratégia közös fejlesztése” címmel, melyet a bíráló szervezet nyertesnek ítélt. A projekt megvalósítása folyamatban van. Turisztikai programjainkat kiegészítik majd a helyi termékek integrációjának érdekében tervezett fejlesztéseink.

Közösségek fejlesztése:

A HACS a közösségek fejlesztése területén is jelentős eredményeket ért el a 2008-2013. tervezési – végrehajtási időszakban.

2009.03.27-én, a B.A.Z. megyei cigányvajdával közösen megtartottuk a „Cigány Nemzetiség Vidékfejlesztési Stratégiája – CINEVIS 2009-2015” c. szakmai fórumunkat, ahol közel 100 fő jelent meg, köztük a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, a B.A.Z. megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a B.A.Z. Megyei Rendőr Főkapitányság, az FVM VKSZI, országos és megyei romaszervezetek, érintett HVI-k, egyetemek, községi és községi kisebbségi önkormányzatok, LEADER HACS-ok képviselői. Az esemény után Lakatos Attila vajdával és a helyi cigányvezetőkkel Ongán egy alternatív, szilárd hulladék ökobegyűjtési- és hasznosítási rendszert készítettünk elő az ottani romaközösség foglalkoztatására. A hasonló projektek részére LEADER célterületet írtunk ki, azonban a projekt témájából adódóan nehézkesen megvalósítható (engedélyeztetések) rendszerre mégsem készült el és a HACS-hoz nem került benyújtásra pályázat. Az együttműködés eredményeként a Lakatos Attila vajda által vezetett szervezet, a Borsodi Vajda Nonprofit Kft. tagként belépett az „1 falu – 1 MW” program megvalósítására létrejött konzorciumba, valamint a benyújtott KEOP pályázatunkban biogáz üzem létesítésére pályázik. A HACS és a romavezető célja, hogy a program támogatásával létrehozandó biogáz üzem működtetéséhez a helyi és környékbeli romaközösségek munkanélküli tagjai szolgáltatassák a települési hulladék biomasszát, melyért „elektromos áram bónuszt”, vagy készpénzt kaphatnak.

2009.03.17-én, a „Tiszta, Vonzó Porták - Tiszta, Vonzó Települések” fórumán 30 fővel elindítottuk a LEADER támogatásra tervezett faluszépítő mozgalmunkat, mellyel kapcsolatban rendkívüli érdeklődés volt tapasztalható.

2009.09.18-án rendeztük meg a „Tiszta, Vonzó Porták” versenyének díjátadó ünnepségét, melyen több, mint 300 fő vett részt. A verseny a vártnál nagyobb sikert aratott: a 44 LEADER településről összesen 604 nevezés érkezett be, 364 tiszta, vonzó porta tulajdonosa nyerte el a címet és az ahhoz járó dicsőségtáblát. A mozgalom híre a településeinken élő összes családhoz eljutott és akik részt tudtak venni benne, nagy lelkesedéssel láttak hozzá portájuk – így a településük szépítéséhez. A mozgalomban egyes önkormányzatok is részt vettek, felvirágoztatva, a hulladéktól megtisztítva a településük utcáit.

2010-ben meghirdettük a „Tiszta-Vonzó Településem” c. rajz és tanulmány pályázatot, melyre 440 db pályamű érkezett be a területünkön élő, tanuló általános iskolás diákoktól. A rajzverseny záró rendezvényén mintegy 264 gyermek vett részt.

Az ÚMVP IV. tengely (LEADER) keretében összesen 42 rendezvény pályázatot támogattunk, mintegy 83 millió Ft értékben. A támogatással megvalósuló rendezvények jelentős közösségformáló erővel bírnak. Megvalósul többek között a Bükk-szentkereszt Napok, a Bogácsi Nyári Fesztivál, a sajkókapolnai „BÜKK-MAK 44” kultúr – sport rendezvény, a „BÜKK-MAK Diákolimpia” (Bükk-szentkereszt), a „BÜKK-MAK LEADER Ifjúsági Találkozó” (Varbó), a „BÜKK-MAK LEADER Helyi Termék Fesztivál” (Sajókeresztúr) több falunap és egy művésztabor Hernádnémetiben.

Az életminőség javítása a településeinken:

Az ÚMVP III. tengely keretében összesen 28 db falumegújítási és -fejlesztési (341 millió Ft lekötött forrás) és 10 db vidéki örökség megőrzési (283 millió Ft lekötött forrás) projektet támogattunk, melyek a közterek, piacterek megújításával, templomok felújításával, a települések felbecsülhetetlen értékű kulturális örökségei állapotának megőrzésével hozzájárulnak a vidéki lakosok életminőségének javításához. Megvalósításra és elszámolásra került többek között a bükkaranyosi Református Templom felújítása és Harsány Község emlékpark, pihenő- és játszópark beruházása.

„Tiszta, Vonzó Porta” mozgalmunk keretében 604 porta szépült meg a lakosok önkéntes munkájával, mely láthatóan vonzóbbá tette a mozgalomban részt vevő települések megjelenését.

A közel 40 millió Ft LEADER támogatással létesülő BÜKK-MAK LEADER Látványközpont megvalósult, melynek feladata, hogy mintaprojektként utat mutasson a tiszta, vonzó települések és települési központok megvalósítása, a BÜKK-MAK faluszépítők központjaként összehangolja az ilyen irányú tevékenységeket, kezdeményezéseket.

A BÜKK-MAK LEADER HVS összes célkitűzése hozzájárul az 5. célkitűzésünk megvalósulásához.

2.2.2 A HACs működésének pénzügyi jellemzése (excel táblában kerül megjelenítésre minden számszerűsíthető adat, amelyet az IH szerkeszt meg és a HACs-ok rendelkezésére bocsát):

2.2.2.1 Működési források bemutatása, mennyisége, központilag a HACs számára biztosított plusz működésforrások mennyisége:

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.2 A működési források felhasználásának üteme éves bontásban, a HACs által kérelmezett forrását csoportosítások jellemzése (igénylés oka, ideje, IH döntés):

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.3 A személyi és dologi kiadások megoszlása:

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.4 Dologi kiadások jellemzése: eszközállomány bemutatása, nagyértékű tárgyi eszközök bemutatása, jellemzése (csere), fenntartási kötelezettségek bemutatása az egyes tárgyi eszközökkel kapcsolatban:

Irodánkban az alkalmazottak számára számítógéppel és lappal ellátott munkaállomásokat létesítettünk, melyek biztosítják a magas színvonalú munkavégzési lehetőséget az irodában és terepen.

Irodabútoraink beszerzésével is a megfelelően kényelmes munka végzést biztosítottuk. Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.5 A HACs alapításának pénzügyi jellemzése:

Alapításkor a Bükk-Mak Nonprofit Kft. a tagjainak pénzügyi segítségére volt szoruló, 2 önkormányzat biztosított számunkra kölcsönt, melynek segítségével elő tudtuk finanszírozni a

működési költségeinket. A folyamatos működéshez a Gönci Takarékszövetkezet biztosított működési hitelt.

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.6 A HACS vagyoni helyzetének bemutatása (vagyon jellemzése, ha van):

A 2007-2012.04.30.-ig beszerzett eszközök a Bükk-Mak LEADER Nonprofit Kft. tulajdonában maradtak, melyeket a Bükk-Térségi LEADER Egyesület szívességi használatra kapott 2015. december 31.-ig.

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület a térségek közötti pályázatok megvalósítása során:

- 1 db gyümölcs feldolgozó kisüzem,
 - 4 kWh Napkövetős napelem napelem,
 - DE-AGTC-BTLE közös berendezési tárgyak
- vagyonra tett szert.

2.2.2.7 Működési forrásból nem finanszírozható kiadások jellemzése, felmerülésük ideje, a finanszírozásuk megoldásának módja:

Működési forrásból nem finanszírozható költségeink nagy részét a bankköltség, a hitelkamat és a hitelszerződés kötések felmerülő költség teszi ki. 2014.-től működési kerethiány miatt sok költségünket nem tudjuk elszámolni. A felmerülő nem támogatott kiadásainkat vállalkozási árbevételből finanszírozzuk.

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.8 Működési források utófinanszírozásából adódó nehézségek megoldása és jellemzésük (rulírozó hitelek nagysága, költségterhei, a hitelkonstrukciók jellemzése):

2007-ben 2 önkormányzatunk biztosított kölcsönt az működésünk előfinanszírozására, később a Gönci Takarékszövetkezet biztosított számunkra működési hitelt. Minden kifizetési kérelmünkre külön kötöttünk hitelszerződést.

A takarékszövetkezet felszámolása után az OTP Bank Nyrt biztosított számunkra rulírozó hitelt. Igénybe vettük a működési előleget.

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.9 Működési előleg igénybevételének bemutatása, felhasználásának jellemzése, felhasználás ütemezése, elszámolásának ütemezése, tapasztalatai:

A Bükk-Mak LEADER Nonprofit Kft. igénybe vette a működési előleget, melynek visszafizetési ütemezését a HACS határozta meg. Az előleget rendben, idejében vissza fizettük.

- 36 463 491 Ft. működési előleget pályáztunk meg és fizettünk vissza.
- 35 442 513 Ft. a megítélt támogatási előlegből számunkra átutalásra került,
- 1 020 978 Ft. támogatási előleg igénylési díj került visszatartásra

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.10 Rendszeres megbízási szerződések felsorolása, partnerek megnevezése, a kapcsolódó kiadások bemutatása – excel táblázatban:

Szállítókkal kötött rendszeres megbízásaink az iroda működését segítik elő.
Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.11 Tagdíjból befolyó bevételek bemutatása éves bontásban – excel táblázatban:

A BÜKK-Mak LEADER Nonprofit Kft. csak a megalakuláskor egyszeri tagdíjat szedett, mivel a HACS a munkájához megfelelő mértékű működési keretet kapott.

A Bükk-Térségi LEADER Egyesület is csak a megalakuláskor egyszeri tagdíjat szedett, mivel a HACS a munkájához megfelelő mértékű működési keretet

Veszélyeztetve volt az arányok megtartása a szférák között, ezért a tagság megtartását fontosabbnak ítéltük meg a csekély tagdíj beszédésénél.

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.12 Egyéb működéshez hozzájáruló bevételi tevékenységek jellemzése, bevétel aránya, bevételek jelentkezésének üteme (vállalkozói tevékenység bemutatása):

Vállalkozói tevékenység: tanácsadás, elemzések és tanulmányok készítése, melyeket az elnök saját eszközein és idejében végzi.

Mellékelt excel tábla alapján.

2.2.2.13 Éves mérlegek, egyszerűsített éves beszámolók, közhasznúsági jelentések csatolása papír alapon évenként (utolsó 2014-re vonatkozó mérleg és beszámoló is):

Csatolmányként mellékelve.

2.3 A HACS működésének összefoglaló pénzügyi jellemzése, esetleges javaslatok a pénzügyi helyzet javítására:

A HACS működésében az utófinanszírozás okozza a gondot. Ha az akciócsoportok az induláskor kapnának megfelelő mennyiségű előleget és számukra biztosított lenne a folyamatos hitel felvételi lehetőség akkor fennakadás nélkül tudnának működni.

A hitel szerződéskötés feltétele, hogy két önkormányzat vállaljon garanciát, melyet nem szívesen vállalnak fel.

2.4. MVH és HACS közötti kapcsolat:

2.4.1 Delegált feladatok ellátásának jellemzése, különös tekintettel: az IIER hozzáférések száma, jogosultság jellemzése (mértéke, időszaka):

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft 2009.10.28-tól működött az MVH által akkreditált Helyi Akciócsoportként. A delegált feladatokat 6 fő főállású munkavállaló végezte IIER hozzáféréssel. 2009.11. hótól 2012.04. hóig 1 fő A3 ügyintéző, 4 fő A1 és A2 jogosultsággal is rendelkező ügyintéző illetve 1 fő ügykezelő végezte a delegált feladatok ellátását IIER hozzáféréssel.

2012.04. hótól a nonprofit kft. HACS LEADER címbirtokossága megszűnt. 2012.05. hótól a Bükk-Térségi LEADER Egyesület a címbirtokos, így a delegált feladatokat ettől az időponttól az egyesület szintén 6 fővel végezte, mely 1 fő A3, 4 fő A1 és A2 jogosultsággal is rendelkező ügyintézőre és 1 fő ügykezelőre oszlott meg. 2013.05.31-től az A1 és A2 jogosultsággal rendelkezők száma 4 főről 3 főre, majd 2014.05.31-től 3 főről 2 főre csökkent. Az 1 fő A3 ügyintéző és 1 fő ügykezelő jogosultság változatlanul megmaradt ebben az időszakban is.

2.4.2 HACS-MVH együttműködés bemutatása: napi, illetve rendszeres kapcsolat jellemzése, képzések hatékonysága, segítségnyújtás gördülékenysége:

Az MVH Borsod- Abauj-Zemplén Megyei Kirendeltséggel a kapcsolat 2009 februárjában kezdődött, amikor az UMVP III. tengelyre beérkezett 113 db pályázat rögzítését végeztük el a Kirendeltségen. Ez 2009.02.09-től 2009.02.24-ig tartott. Ez a munka az ügykezelői feladat megismerésének egy részét tette lehetővé a HACS munkatársai számára.

2009.04.15-től 2009.05.11-ig előzetes helyszíni szemléken vettünk részt egy-egy MVH-s helyszíni ellenőrrel. Ez a feladat rendkívül hasznos volt, mert gyakorlati képzést adott egy nagy tapasztalattal rendelkező helyszíni ellenőr vezetésével, amit felhasználhattunk a delegálási szerződés megkötése után az önállóan végzett helyszíni szemlék alkalmával.

Az MVH-s képzésünk 2009.07.08-án kezdődött. Első alkalommal az EU-s és hazai alap jogszabályokat (Vhr. KET stb) ismertük meg, vizsgával zártuk.

2009.08.18-án elméleti és gyakorlati képzésen vettünk részt, amely már az akkreditációhoz kapcsolódott és szintén vizsgával zárult. A képzés keretében részletesen ismertették elméletben és gyakorlatban is a beérkezett kérelmekkel kapcsolatos ügykezelői, ügyintézői feladatokat, azok egymásra épülését, időbeliségét.

2009.08.26-tól a Kirendeltségen a HPME katalógust töltöttük fel az IIER-be.

2010. januárban két alkalommal, márciusban egy alkalommal kaptunk képzést a jogcímrendeletekből és az azokhoz kapcsolódó eljárásrendekből. 2011. áprilisban, szeptemberben, októberben és decemberben képeztek az újabb jogcímrendeletekből és a kapcsolódó eljárásrendekből. 2012-ben októberben, 2013-ban januárban, februárban, márciusban, júniusban, 2014-ben januárban és februárban zajlottak a képzések. A képzésekre jellemző volt, hogy az A1, A2 és A3 ügyintézői feladatokat megbontva, külön ismertették, minden alkalommal lehetőséget biztosított a konzultációra, és valamennyi képzés vizsgával zárult.

A pályázatok ügyintézésekor folyamatos volt a kapcsolat, amely a határidők betartását és a minőségi munkát segítette. A kapcsolattartás általánosságban e-mailen történt és napi

rendszerességgel zajlott. Előfordult a telefonos és a személyes megbeszélés is. A felmerült kérdésekre gyorsan és általában hatékony segítséget kaptunk, ennek köszönhetően a nagyszámú kérelem ellenére is minden alkalommal be tudtuk fejezni a rendelkezésre álló idő alatt egy-egy jogcím ügyintézését.

2.4.3 A HACS véleménye az MVH-ról, valamint az együttműködésről:

Az együttműködésre jellemző volt a hatékonyság, gördülékenység és a korrektség. A HACS jelentős feladatot végzett el a tervezési időszakban beérkezett nagyszámú pályázat, ügykezelésével, ügyintézésével és helyszíni szemléjével, mellyel az MVH leterheltségét csökkentettük, ezért úgy véljük, hogy mindkét fél számára hasznos volt az együttműködés.

Bükk-Térségi LEADER Egyesület

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

ZÁRÓJELENTÉS II.

Szakmai beszámoló a HVS megvalósításáról

2007-2013

1. Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósítása

1.1 A HVS végrehajtási időszakának részletes bemutatása

1.1.1 HVS megalkotása: alapadatok (terület, lakosság, alapvető természeti, társadalmi, szociális jellemzők, kiindulási helyzet jellemzése – nem megismételni kérjük a HVS-t, hanem egy összefoglaló anyagot kell írni), HVS szerkezete, elfogadása, alapvető igazodási pontok (OTK, regionális, megyei, térségi, települési fejlesztési tervek) bemutatása, illeszkedés bemutatása, egyeztetési mechanizmusok:

A térség általános jellemzői – kiindulási állapot, 2008.:

A HACS illetékességi területe 44 települést foglal magába, melyek közül 4 kisváros. A térség lakossága 2008-as adatok szerint 94 363 fő, a városokban élő lakosok száma 24 048 fő.

A HACS illetékességi területét alkotó települések:

Alacska, Alsózsolca, Arnót, Bogács, Borsodgeszt, Böcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszentkereszt, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Dédestapolcsány, Emőd, Felsőtárkány, Felsőzsolca, Gesztely, Harsány, Hernádkak, Hernádnémeti, Kács, Kisgyőr, Kistokaj, Kondó, Mályi, Mályinka, Muhi, Nyékládháza, Onga, Parasznya, Radostyán, Répáshuta, Sajókápolna, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajólászlófalva, Sajópetri, Sály, Szirmabesenyő, Szomolya, Tard, Tardona, Tibolddaróc, Varbó.

A HACS 44 települése az Észak-magyarországi régióközpontot Miskolcot, valamint a Bükk hegységet öleli körbe. A térség természeti- és gazdaságföldrajza változatos. A nyugati rész ritka növény- és állatfajokban gazdag flóráját és faunáját a Bükki Nemzeti Park őrzi. A térség keleti részének természeti gazdagsága a folyókban, tavakban, termálvizeinkben és jó minőségű öntéstalajokban jelentkezik. Minden területünkön gazdaságosan kihasználhatóak a megújuló energiaforrások. A térségünk a turisták százezreit vonzza. Mészköbányáink és a kavicsbánya tavak kiváló építőipari alapanyagot adnak.

A térségnek 1990-ig jól működő gépgyártása, vegyipara, bányászata, kohászata volt. A keleti piacok összeomlása után vállalatainkat felszámolták, munkanélkülivé tették lakosaink ezreit. A térségben a roma lakosság aránya kb. 15 %, akik a települések többségén nyomortelepen, elkülönülten élnek, a munkaerő-piaci esélyeik alacsonyak. A keleti részen nagyméretű ipari, építőipari és mezőgazdasági vállalkozások találhatóak, a nyugati rész kisebb méretű, elsősorban a turizmussal, borászattal foglalkozó vállalkozásaival szemben.

A dél-bükk lankákon kiváló minőségű szőlő és gyümölcs terem, a borospincék százai turistalátványosságok. Több településünkön rendszeresen, kulturális élményt adó rendezvényeket szerveznek (falunapok, sajjóparti esték, gombafesztivál, stb.).

A HACS erőssége, hogy területén fontos európai közlekedési útvonalak találkoznak, természeti erőforrásai, földalatti vagyona, termálvíz készlete, építőanyag lelőhelyei gazdagok, változatos tájai vonzzák a turistákat, építőanyag-ipara, gépgyártása fejlődik, a megújuló

energiaforrások használata területén hazai viszonylatban élen jár, dombsági mezőgazdasági adottságai ökológiaalkodásra alkalmasak, alföldi mezőgazdasági nagyüzemei életképesek. Mindezek előnyösen kombinálódtak a közösség elhivatottságával, tenni akarásával. A HACS gyengesége elsősorban a munkanélküliségben, a fiatalok elvándorlásában, az elöregedésben, a szakképzetlenek arányának gyors növekedésében, az elszegényedő közösségekben, a halálozási arány növekedésében, a súlyos betegségek korai megjelenésében, a kommunális szennyezés rendkívüli nagyságában, az elhagyott ipartelepek nagy számában, a vagyoni elleni bűncselekmények elszaporodásában, a közösségek szétesésében mutatkozik meg.

Az átlagjövedelmek országos viszonylatban a legalacsonyabbak közé tartoznak, az igénybe vehető szolgáltatások elégtelenek és alacsony színvonalúak. Az innovatív humán erőforrás folyamatosan „újratermelődik”, de a körülmények miatt a szakemberek az ország más területén kamatoztatják tudásukat. A hely szellemére máig a végletek jellemzőek. A csodálatos természeti tájrészek mellett sivár, elhagyott, elszegényedett területeket, a high-tech rendszerek tövében legsötétebb nyomort és kilátástalanságot találunk.

HVS szerkezete, elfogadása, alapvető igazodási pontok:

A HVS szerkezete a program kezdeti időszakában az "EPAP" online felület meghatározott szerkezetét követte. A felületre a HACS munkatársak töltötték fel az adatokat a HVS elkészítése során. Az "EPAP" HVS - online felületről exportált fájl formájában - az általános helyzetképen és szöveges leírásokon, SWOT elemzésen és statisztikai adatok alapján készített ábrakon-grafikonokon kívül részletes, településenkénti helyzetfelmérést tartalmazott, melynek egy része statisztikai adatokon alapult (munkanélküliségi ráta, jövedelmi helyzet), másik része a településekre vonatkozó, önmaguk által megfogalmazott legfontosabb problémákat és lehetőségeket mutatta be. Továbbá a HVS tartalmazta a településeken működő legnagyobb cégek, gyárak fő adatait.

A HVS fő szerkezeti elemei az ú.n. HPME (helyzet-probléma-megoldás-eredmény) elemzések voltak, melyek a forrással párosított, pályázható LEADER célterületek alapjául szolgáltak. A HPME-k (melyek egyedi azonosítót kaptak a rendszerben), mintegy "megoldási javaslatok" jelentek meg, "fejlesztési intézkedések" alá csoportosítva, egyben "fejlesztési témákhoz" sorolva, valamint a fejlesztési intézkedések csoportjai alkották a "HVS prioritásokat".

A vidékfejlesztési közösség 5 fő prioritást, célkitűzést fogalmazott meg, melyek az alábbiak: 1. XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása; 2. Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése; 3. Idegenforgalom fejlesztése; 4. Községek fejlesztése; 5. Életminőség javítása a településeinken. A térségben összesen 5 db fő fejlesztési prioritás és 31 db fejlesztési intézkedés, azokon belül 36 gazdaságfejlesztési megoldási javaslat (HPME) és 18 db szolgáltatásfejlesztési, falufejlesztési megoldási javaslat (HPME) fogalmazódott meg.

A HVS tervező online felület lehetővé tette, hogy a HACS-ok a támogatott intézkedéseken (EMVA III-IV. tengely intézkedései) kívül egyéb, külső pályázati forrásokra is megoldási javaslatokat alkossanak. Ennek megfelelően a HACS az akkori EMVA I. tengelye és az

ágazati operatív programok közül az ÉMOP 1-2-3. prioritások, TÁMOP 1. prioritás, KEOP 4., 6. prioritások forrásaira is, valamint közvetlen EU-s pályázati forrásokra is (IEE, FP-7) tervezett, azaz a HACS területére vonatkozóan már a program kezdetén CLLD típusú vidékfejlesztési stratégia készült. A HACS kizárólag az EMVA III-IV. tengelyes források kipályáztatásában volt kompetens, az egyéb forrásokra való tervezés ajánlásként volt értelmezhető.

A 2011. évi HVS felülvizsgálat során a HACS-ok új HVS mintát kaptak az Irányító Hatóságtól, melynek felépítése a korábbi HVS szerkezetéhez hasonló volt (HPME struktúra), de az alapján a HVS online felület helyett egyszerű Word formátumban, átláthatóbb, közérthetőbb, az ügyfelek szempontjából használhatóbb formában készülhetett el. A 2013. évi felülvizsgálat során is ezen formátum került alkalmazásra.

A HVS a program megvalósítása során folyamatosan összhangban állt az országos, regionális és megyei fejlesztési programokkal, valamint az EU hosszú távú célkitűzéseivel (megújuló energiaforrások hasznosítása, energiahatékonyság). Az összhangot a HVS elkészítésében résztvevő, különböző szakterületeket képviselő szakemberek, szakértők biztosították.

1.1.2 Általános társadalmi- gazdasági trendek a HACS területén, valamint a HVS végrehajtása során felmerült társadalmi-gazdasági változások jellemzése:

A térség legfontosabb problémája a munkanélküliség. A közösségeink többsége elöregedett, elszegényedett, szétesett, melyek tartós szegénységét erősíti a szakképzetlenség, az alacsony iskolai végzettség és a roma lakosság komplex problémája. A külföldön eladható, nemzetközi piacon is versenyképes ipari termék előállításának, szolgáltatás nyújtásának aránya a térségben rendkívül rossz. A még működő vállalkozásaink versenyképessége folyamatosan csökken, melynek oka a saját kutatás-fejlesztés hiánya, a kiemelkedően nagy adóterhek, valamint az energiaárak gyors emelkedése. Legfontosabb lehetőségünk a közösségi együttműködések építésében mutatkozott a megújuló energiaforrások hasznosítására, a decentralizált energiatermelők, - fogyasztók mérlegkörének kialakítására, amely közösségeinknek, versenyképtelen vállalkozásainknak, működésképtelen nonprofit szervezeteinknek rendszeres bevételt biztosít, miközben megteremti az esélyt a versenyképes anyagi javak előállítására. Bár a támogatási időszakban a 44 településünkre rendelkezésre álló fejlesztési források nagyságára való tekintettel általános társadalmi és gazdasági hatások a térségben nem, vagy csak kis mértékben mérhetők, a természeti adottságaink kihasználása, a speciális és hiánypótló LEADER célterületeken megvalósított fejlesztések, a vállalkozásaink fejlesztése, a falusi turizmus és közép-kategóriájú vendéglátás fejlesztése, hagyományaink megőrzése, a helyi termékek integrációjának fejlesztése munkahelyeket, megélhetési lehetőségeket teremtettek, költséghatékonyságot eredményeztek, a falufejlesztések és az örökségvédelmi fejlesztések hozzájárultak a rendezett, XXI. századi településkép kialakításához a területünkön, egyre élhetőbbé téve ezen Észak-magyarországi településeket. A HACS a XXI. századi technológiák alkalmazásában élen jár és több településünk erről elhíresült (pl. Bükkaranyos - önkormányzati elektromos autó és töltővel ellátott napelemes garázs). Közösségünk a saját maga által megfogalmazott és elfogadott vidékfejlesztési

stratégia megvalósításával a fenntartható fejlődés, gyarapodás útján indulhatott el, mely fejlődés reményeink szerint a 2014-2020 időszakban is tovább folytatódik.

1.1.3 HVS társadalmasítása, HVS megalkotásában résztvevők jellemzése, fejlesztési elképzelések becsatornázásának módjai, stratégia alkotás módja, eszközei, folyamata (a HVS előrehaladása folyamán is), beérkező projektötletek száma (nagyságrend), minőségük jellemzése, feldolgozásuk módja, nyilvánosság bemutatása, nyilvánosság eszközei):

A HVS felülvizsgálatának célja a 2008-2009. évben a HVS pontosítása és az első LEADER intézkedések kiírásának előkészítése, a "LEADER terv" elkészítése volt. Ezen felülvizsgálatot kettő alkalommal tényleges (a HVS-t tartalmilag és formailag is megváltoztató) felülvizsgálat követte.

HVS felülvizsgálat 2011.:

Taggyűlésünk 2011.02.17-én egyhangúlag megerősítette az eredeti Helyi Vidékfejlesztési Stratégiáját. A BÜKK-MAK LEADER célkitűzéseit a közösségünk mind máig aktuálisnak és követendőnek ítélte. Az „1 falu - 1 MW” komplex térségfejlesztési programunkat a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium kiemelt mintaprojektként kezeli és mind a hazai, mind a külföldi szakma egyre szélesebb körben elismeri. A BÜKK-MAK LEADER HVS célkitűzései maximálisan illeszkednek az Új Széchenyi Terv prioritásaihoz. Fentiekre hivatkozva a stratégia felülvizsgálata elsősorban a 2011. évi LEADER célterületek tervezésének megalapozását - az eredményeink összegzését, elemzését, a fejlesztési intézkedések aktualizálását, a HVS dokumentum egyszerűsítését, közérthetővé tételét, társadalmasítását szolgálta. Az új HPME katalógusba nem építettük be a már megvalósult programelemeket, valamint azokat amelyek iránt kevés érdeklődés mutatkozott a vidékfejlesztési közösségünk részéről.

A HACS munkaszervezete a HVS felülvizsgálatát az ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011 (II. 4.) közleménye előírásainak megfelelően hirdette meg. A települések polgármestereit, az önkormányzatok munkatársait elektronikus formában és postai úton, valamint egyes esetekben telefonon értesítettük a HVS felülvizsgálatról és az abban való részvétel lehetőségéről. A lakosságot az önkormányzatok közreműködésével a települési hirdetőtáblákon értesítettük, valamint a www.bukkmakleader.hu weboldalunk "HVS felülvizsgálat 2011." menüpontjában folyamatosan tájékoztattuk.

A 2011.02.17-i ünnepélyes taggyűlésünkön és egyben HVS felülvizsgálati projektindító megbeszélésünkön összesen 66 tag, tehát a tagság 44 %-a vett részt, a tagság fennmaradó része az üzletrész képviselőikön keresztül képviseltette magát. A rendezvényen az üzleti és civil szférából összesen 36 tag, az önkormányzati szférából 30 tag jelent meg, így a tagság részvételi aránya a vonatkozó ÚMVP IH közleményben előírtaknak megfelelt. A résztvevők száma a meghívott vendégekkel és a munkaszervezeti tagokkal együtt összesen 99 fő volt. A projektindító megbeszélést 3 lakossági tájékoztató fórumunk követte - 2011.03.01. - Sajókeresztúr; 2011.03.02. - Hernádnémeti; 2011.03.04. - Arnót - valamint előzetes egyeztetések alapján előadást tartottunk a bükkábrányi önkormányzat részére és a

Hernádnémeti IKSZT üzemeltetője által szervezett tájékoztató fórumon. Nyertes pályázóink részére elektronikus és postai úton küldtünk felhívást és projektötlet adatlapot.

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. 2011.03.24-i, a HACS-hoz benyújtott projektötletekről és a 2011. évben pályázható LEADER célterületekről való döntés érdekében összehívott rendkívüli taggyűlésén összesen 67 tag, tehát a tagság 45 %-a vett részt, a tagság fennmaradó része az üzletrész képviselőikön keresztül képviseltette magát. A jelenléti ív szerint az üzleti és civil szférából összesen 37 tag, az önkormányzati szférából 30 tag jelent meg, így a tagság részvételi aránya az ÚMVP IH közleményében előírtaknak megfelelt. A résztvevők száma a meghívott vendégekkel és a munkaszervezeti tagokkal együtt összesen 71 fő volt.

A tagság egyhangúlag jóváhagyta a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát, egyenként szavazott az összesen 34 db projektötlet javaslatról, majd a döntött a 2011. évben pályázható LEADER célterületekről és a célterületenként pályázható támogatási forrásokról. A célterületekre vonatkozó részletes támogatási feltételeket a munkaszervezet a Tervezői Csoporttal közösen, az MVH-val és az ÚMVP Irányító Hatóságával egyeztetve, a vonatkozó előírásoknak és a 2011.03.28-án, Budapesten tartott IH képzésen elhangzottaknak megfelelően 2011. április-május hónapban, a 2011.04.26-i, a BÜKK-MAK LEADER tulajdonosi közös képviselők (üzletrész képviselők) részvételével megtartott rendkívüli taggyűlésünk előzetes jóváhagyásával dolgozta ki. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát a célterületekkel együtt a 2011.05.24-i taggyűlésünk hagyta jóvá.

HVS felülvizsgálat 2013.:

A HVS felülvizsgálat indoka egyrészt a hazai és globális gazdasági és társadalmi környezetben bekövetkezett változások, másrészt a LEADER eljárás átalakítása, a stratégia végrehajtásának előrehaladása és a HVS által az eddig elért eredmények fényében a LEADER Terv szükség szerinti átdolgozása, aktualizálása volt, annak érdekében, hogy a HVS mellékletének tekintett, a támogatható intézkedéseket tartalmazó LEADER Intézkedési Terv összeállítható legyen. Továbbá a HVS felülvizsgálata lehetőséget adott a legutóbbi felülvizsgálat óta eltelt időszakban elért eredmények összegzésére, elemzésére, a fejlesztési intézkedések aktualizálására a közösség javaslatai alapján.

A HACS a Vidékfejlesztési Minisztérium előírásai alapján a HVS felülvizsgálatát a 2013.03.26. - 2013.04.05. időszakban hirdette meg a weboldalán és a tagság körében e-mailben. A HACS elnöksége a 2013.03.29-i ülésén az Irányító Hatóság (IH) által adott lehetőségnek megfelelően Tervezést Koordináló Csoportot (a továbbiakban: TKCS) alakított és az saját eljárásrendet fogadott el. Az elnökségből alakult TKCS-ben biztosított volt az üzleti és civil szféra együttesen több mint 50 %-os aránya. A HACS a 2013. évi LEADER Tervhez való javaslattétel lehetőségét az alábbiak szerint biztosította:

- HPME javaslati űrlapot szerkesztett a javaslatok egységes struktúrában való kezelhetősége érdekében, melyet online közzétett és a tagságnak megküldött.

- A kitöltött HPME javaslati űrlapok személyes benyújtását a munkaszervezet munkaidőben a LEADER HACS irodában és a két, a HVS felülvizsgálat érdekében összehívott fórumon tette lehetővé.

- A kitöltött HPME javaslati űrlapok megküldésére bárkinek postai úton és e-mailben is lehetősége volt.

A HVS felülvizsgálat társadalmasításának eredményeként a munkaszervezet és a TKCS összesen 35 HPME – intézkedés téma javaslatot kezelt, a beérkezett javaslatok 43 %-át (15 db) a civil szféra képviselőinek, 32 %-át (11 db) az önkormányzati szféra képviselőinek, 25 %-át (9 db) a munkaszervezet javaslatai tették ki. A HACS 2013.04.09-i közgyűlésén összesen 52 fő vett részt, akik közül 41 fő képviselt HACS tagot. A tagok képviselőinek 43 %-a (18 fő) az önkormányzati szféra, 57 %-a (23 fő) a vállalkozói- és civil szféra képviselőiben jelent meg. A határozatképesség Alapszabály szerinti elérésének érdekében tartott megismételt közgyűlésen a tagság 18 db LEADER intézkedés véglegesítésével jóváhagyta a LEADER Tervet és a HVS mellékletét képező 2013. évi LEADER Intézkedési Tervet. A jóváhagyott 18 db intézkedés két javasolt téma kivételével (helyi termelői piacok; energiaültetvény telepítése) az összes projektötlet támogathatóságát lehetővé tették, így a társadalmasítás teljes mértékben megvalósult.

A felülvizsgálatok indokoltsága:

- A HACS jelentős eredményeket ért el, melyek összegzése, elemzése elengedhetetlenül fontos a program második fele végrehajtásának szempontjából.

- Egyes intézkedések megvalósultak, így azokra újabb forrásokat allokálni szükségtelen.

- Egyes intézkedésekre (célterületekre) nem érkezett be pályázat, így ennek okát megkeresve és a feltételeket a lehetőségek szerint változtatva az érdeklődés javítható, vagy a célterület újbóli kiírása szükségtelen volt. A források átcsoportosításával egyes intézkedések még szélesebb körben valósíthatók meg.

- A HVS szerkezetének egyszerűsítése elengedhetetlen annak érdekében, hogy a HACS tagjai és a lakosság számára is közérthető, világos stratégiai dokumentum szülessen.

- A HVS tervezés – felülvizsgálat nyilvánosságának, biztosítása nélkül a LEADER program széles társadalmi támogatottsága nem érhető el, a stratégiába folyamatosan szükséges beépíteni a közösség javaslatait.

1.1.4 SWOT elemzés alapján leszűrt következtetések, a felülvizsgálatok során megállapított főbb változások:

Erősségek:	Gyengeségek:
<ul style="list-style-type: none"> - A térség geopolitikai helyzete kedvező; - A térség megújuló energiaforrásokban gazdag; 	<ul style="list-style-type: none"> - Rendszerváltás óta sokkos állapotú nehézipar és mezőgazdaság; - Nagyarányú munkanélküliség; - A fiatalok elvándorlása;

<ul style="list-style-type: none"> - Természeti erőforrásaink, földalatti vagyonunk, termálvíz készletünk, építőanyag lelőhelyeink gazdagok; - Változatos és vonzó táj; - A régióközpont (Miskolc) közelsége; - Miskolci Egyetem közelsége; - Magas színvonalú középiskolai oktatás; - Gazdag helyi hagyományok; - Borsodi lokálpatriotizmus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Előregedés; - Rossz egészségügyi mutatók; - Elhagyott ipartelepek nagy száma; - Az átlagjövedelmek országos viszonylatban a legalacsonyabbak közé tartoznak; - Az igénybe vehető szolgáltatások elégtelenek és alacsony színvonalúak.
<p>Lehetőségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Támogatott vidékfejlesztési, térségfejlesztési projektek; - Területünkön fontos európai közlekedési útvonalak találkoznak; - A jó minőségű öntéstalajokon folyó mezőgazdaság nagy mennyiségű biomasszát eredményez; - A változatos táj, a páratlan termálvíz készlet a turisták százezreit vonzhatja; - A térség természeti- és földtani értékeit a Bükk Nemzeti Park (BNP) őrzi; - A mészkő- és kavicsbányák kiváló építőipari alapanyagot adnak. - A terciér szektor fejlődik (kereskedelem, lakossági szolgáltatás); - A megújuló energiaforrások használata területén hazai viszonylatban élen járunk; - Domsági mezőgazdasági adottságaink ökológiaalkalmasak. 	<p>Veszélyek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A szakképzetlenség aránya gyorsan növekszik; - A vagyon elleni bűncselekmények szaporodnak; - Környező nagyvárosok gazdasági elszívó hatása; - Befektetők gyér érdeklődése; - Elszegényedő közösségek.

A SWOT elemzés alapján leszűrt következtetésekből adódóan kerültek kiválasztásra a HVS fő prioritásai. A HVS felülvizsgálatok során a fenti SWOT elemzés megállapításai nem változtak.

1.1.5 HVS jövőképe, fő céljainak és a célokhoz rendelt fő indikátorok ismertetése (számszerű és szöveges indikátorok bemutatása, indikátorok mérése):

A HVS jövőképe:

"A Bükk-Miskolc Térségi LEADER Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának (a továbbiakban: HVS) célja, hogy együtt megteremtjük a Bükk-Miskolc térség fenntartható fejlődését a tiszta és vonzó településeinken, az éledő közösségeinkben, a vendégek, turisták számára is eladható módon. A vidékfejlesztési közösség legfontosabb feladata a

munkanélküliség és az értékteremtés nélküli munkavégzés minél nagyobb mértékű felszámolása. Legfontosabb kitörési lehetőségünk a közösségi együttműködések építése a megújuló energiaforrások hasznosítására, a decentralizált energiatermelők, - fogyasztók mérlegkörének kialakítására, amely közösségeinknek, roma telepeinknek, versenyképtelen vállalkozásainknak, működésképtelen nonprofit szervezeteknek munkalehetőséget, rendszeres bevételt és szabadságot biztosít, miközben megteremti az esélyt a versenyképes anyagi javak előállítására. A természeti adottságaink kihasználása, a hagyományaink megőrzése, a helyi termékek integrációjának megszervezése, a külterjes állattartás, a falusi turizmus és közép-kategóriájú vendéglátás fejlesztése munkahelyeket teremtenek, közösségünk a saját maga által megfogalmazott és elfogadott vidékfejlesztési stratégia megvalósításával a fenntartható fejlődés, gyarapodás útján indul el."

A HVS megvalósításával ambiciózus terveinknek megfelelően 2013-ig elérni kívánt és elért eredmények:

- Több mint 70 db Községi Energiaudvar létesült a HACS területén, energia kistermelőink beléptek az energiakereskedelembé. Megvalósult az „1 falu – 1 MW” program 1. üteme és 3. üteme, melyekre alapozva létrejöhet a „MIKROVIRKA” mérlegkör, virtuális erőmű, mely megteremti a hazai „energianet” alapjait. Megalapoztuk fejlődésünket a gazdaság, a társadalmi kapcsolatok, a kultúra, a tudomány, a sport, a környezetvédelem és az oktatás terén.
- Demonstrációs és költségcsökkentési céllal a HACS területén több mint 20 db normál elektromos töltőállomás és 1 gyorsöltő állomás létesült, melyek lehetővé teszik elektromos (BEV - battery electric vehicle), vagy hibrid (PHEV - plugin hybrid electric vehicle) hajtású járművek, berendezések töltését, ezzel a zéró emissziós, költséghatékony elektromos közlekedés elterjedését.
- Községi Kútfúró Berendezésünk megkezdte működését.
- Az ÚMVP III. tengelyes támogatások felhasználásával mikroállalkozásaink technológia fejlesztést, korszerűsítést hajtottak végre. A projektek jelentős része tartalmaz energiahatékonyági fejlesztéseket.
- A ÚMVP IV. tengelyes támogatásokkal több energiaforrásokkal és az energiahatékonyággal kapcsolatos képzés indult.
- A létrejött többfunkciós Látványközpont, a településszépítő akciók oktatási, demonstrációs, pályázati, szervező központja.
- A támogatott turisztikai projektek megvalósultak, vendégházak, borházak, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölcsonzók létesültek, a térségben elérhető turisztikai szolgáltatások fejlődtek. A fejlesztéseket kiegészítik a LEADER nyitott műhelyeink, valamint a létrejött Tour központ, mely összehangolja és koordinálja az idegenforgalmi marketing, termékfejlesztési, minősítési, képzési, oktatási, tájékoztatási és szervezési tevékenységeket.

- A „Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” („HUSKROUA”) pályázati kiírására benyújtott nyertes, „Turisztikai programok és idegenforgalmi stratégia közös fejlesztése” című pályázatunkat partnereinkkel megvalósítottuk, mely még vonzóbbá teszi térségünket.
- Településszépítő mozgalmunk, valamint a falumegújítási és örökségvédelmi fejlesztés hatására a településeink külleme javult, támogatott rendezvényeink fejlesztették közösségeinket.
- A Debreceni Egyetem és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület közös „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszéke” és Szakkollégiuma megkezdte működését.

Eredmények a stratégiai céljaink elérésében célkitűzésenként:

1. C é l k i t ű z é s: A XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása:

2008-ban a vidékfejlesztési közösségünk megalakította a „Magyar Virtuális Mikrohálózatok Mérlegköri Klaszterét”, mellyel szervezett formában teret nyitott a XXI. századi technológiák meghonosításának és a leendő energia kistermelők az energiakereskedelemben való belépésének. A klaszternek több innovatív helyi vállalkozás a tagja. A 2009-2010. évben reménytelen sikereket ért el és országos, valamint nemzetközi ismertségre tett szert Tóth Miklós harsányi feltaláló napelemes tetőcserep fejlesztése, mely ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímben támogatást nyert. Ugyancsak ismert és sikeres helyi technológiai fejlesztések a Kontra LED Kft. innovatív LED berendezései, rendszerei, valamint Kocska Tamás feltaláló napparabola berendezése. A feltalálók, fejlesztők munkájához a HACS a lehetőségei szerint a legtöbb segítséget megadta. Az ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímen belül 27 helyi vállalkozás pályázatát, mintegy 674 millió Ft értékben támogattuk, köztük alternatív szakrendelő létesítését, technológia fejlesztéseket, tervező és tanácsadó iroda létrehozását, raktárcsarnok fejlesztését, fűtéstechikai kutatás fejlesztést, digitális nyomda, dokumentációkezelő rendszer létrehozását, helyi termékek üzletének kialakítását, innovatív gyártóüzem, korszerű autómosó, hulladék feldolgozó üzem létesítését, integrált vállalatirányítási rendszer bevezetését, korszerű géppark beszerzését. Az ÚMVP IV. tengelyben megújuló energiaforrásokkal és az energiahatékonysággal kapcsolatos képzésre mintegy 12 millió Ft támogatási összeget ítéltünk meg. A HVS hagyományos mesterségek programja keretében a 2009. évben kiírtuk a „Nyitott műhelyek fejlesztése” LEADER célterületünket, melyben 6 db nyertes pályázat született. A projektek keretében kézműves csűr, „mézeskalács műhely”, mesterségek háza, kézműves- és játszóház, két bemutató és gyakorló műhely létesült. Az eddigi több éves szakmai együttműködés kiszélesítéseként a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Bükk-Térségi LEADER Egyesület megállapodást kötöttek „Megújuló Energiaforrás Kihelyezett Tanszék” létrehozására. A Bükkaranyosra kihelyezett tanszék részt vesz a Debreceni Egyetem MSc szakos hallgatóinak graduális képzésében. A HACS vállalta, hogy a hallgatók részére betekintést enged a munkaszervezet munkájába, a tanulmányutakon szakmai vezetést ad, fogadja az Egyetem gyakornokait és diplomadolgozatukhoz segítséget nyújt. Ezen túl a felek gépészeti- és a megújuló energiaforrások hasznosítását érintő kutatás – fejlesztés terén is erősíteni kívánják

együttműködésüket, a vidékfejlesztési közösség és az Egyetem számára is hasznos közös projektekkel, pályázatokon való közös részvétellel. Továbbá 2013. október 03-án, ünnepélyes közgyűlés keretében együttműködési megállapodást kötött a decentralizált villamosenergia-hálózatok területén folytatott kutatási, fejlesztési valamint innovációs tevékenységeik összehangolására a Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpontja (MTA EK) és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület. Az együttműködés keretében a felek Decentralizált Villamosenergia Hálózatok Külső Laboratóriuma néven közös kutatóhelyet is létrehozna az egyesület központjában, Bükkaranyoson. Ez összehangolja majd a két szervezet kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységét.

2. C é l k i t ű z é s: A megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése:

Az ÚMVP III. tengely első támogatási időszakában (2008.) benyújtott pályázatok kivétel nélkül illeszkedtek a HVS-hez. A HVS-ben megfogalmazott célkitűzések, valamint a HACS által előírt pontozási rendszernek köszönhetően a pályázatok túlnyomó részében energiahatékonysági céllal megjelentek a kis- és házi méretű RES hasznosító berendezések (pl. építések esetében napkollektorok felszerelése). A HACS fő mintaprojektje a 2008-2013. időszakban az „1 falu – 1 MW” program volt, ami lehetővé teszi, hogy a közösségek kisméretű energiatermelő rendszerei a szigetszerű termelés mellett mérlegkörben elektromos energiát adjanak és vegyenek.

Az „1 falu – 1 MW” program I. üteme – DG RES termelés:

A komplex térségfejlesztési programunk első ütemében 100 %-os LEADER támogatásból, közel 277 millió forint értékben 27 db demonstrációs és oktatási célú „Közösségi Energiaudvar” energiatermelő rendszereinek (PV rendszer, növényolajos minierőmű, napparabola, biomasza kazán) beruházása valósult meg a 2010-2012 időszakban.

Műszaki tartalom: 24 db 3-5 kWp/db naperőmű, 5 db 5-15 kWp/db növényolajos mini erőmű, 2 db 60 kW/db napparabola, 2 db 120 kW/ db faapríték kazán, 1 db 1,7 kWp szélgenerátor, 18 db 2 m² napkollektor.

Az „1 falu – 1 MW” program II. üteme – DG RES termelés és integráció:

A program második üteme 1,8 milliárd forint értékben, KEOP támogatással tervezett, melyre 27 tagból álló konzorcium alakult a vidékfejlesztési közösség vezetésével. A projekt előkészítése (tervezés-engedélyeztetés) megvalósult, a beruházási költségeket a KEOP IH a második fordulóban nem támogatta.

Az „1 falu – 1 MW” program III. üteme – DG RES termelés, tárolás és mobil felhasználás:

A harmadik ütem kiemelten támogatja a DG RES termelés mellett az energiátárolást, elosztást, hasznosítást és az integrációt. A cél, hogy legalább mikrorégióként megjelenjenek napenergia vagy más RES hasznosító eszközök, amelyekhez elektromos tárolórendszer és elektromos töltőállomás kapcsolódik intelligens mikrohálózatban, a zéró emissziós települési

közlekedés megalapozására (e-Garázs). A 26 db LEADER támogatott projekt 100%-os támogatással közel 326 millió forint értékben, a 2012-2014 időszakban valósult meg.

Műszaki tartalom: 23 db 0,5-12 kWp/db naperőmű, 3 db napelemes garázs, 2 db 150 kW biomassza kazán, 18 db tároló, 23 db elektromos töltő, 1 db geotermikus rendszer, 1 db 5 kWp vertikális tengelyű szélerőmű.

Az „1 falu – 1 MW” program IV. üteme – komplex DG RES termelés és integráció:

A program negyedik ütemében komplex energiatermelő rendszerek jelennek meg, amelyek együttműködve nemcsak elektromos, de hőenergia előállításra is alkalmasak. A 4. ütemben 19 db támogatott projekt 235 millió forint értékben valósult meg.

Műszaki tartalom: 16 db 2-16 kWp/db naperőmű, 1 db napelemes garázs, 2 db kisméretű 5-8 kW biogáz üzem, 1 db 5 kW növényolajos minierőmű, 5 db hőszivattyús rendszer, 6 db tároló, 4 db elektromos töltő.

Az elektromos mobilitás elterjesztése – LEADER-BEV-WAYS hálózat kialakítása:

Az együttműködési projekt célja, hogy a résztvevő partnerek megújuló energia források (RES) decentralizált, napelemes helyi termeléséből (DG, PV) nyert villamos áramot, - mint LEADER együttműködésben előállított alternatív üzemanyagot - a MIKROVIRKA (Virtuális Mikrohálózatok Villamos Energetikai Mérlegköri Klasztere) típusú okos hálózati központ távirányítási és távfelügyeleti hardver, szoftver eszközeivel a közcélú villamos hálózatba betermeljék, tárolják és üzemanyagként, akkumulátoros elektromos hajtású járművek (BEV) számára szerviz szolgáltatással együtt, oktatási, demonstrációs és közlekedési céllal egy innovatív hálózatban működtessék. Két térség közötti projekt megvalósult.

Műszaki tartalom projektenként: könnyűszerkezetes állomásépület 2 beállós garázzsal, napelemes energiatermelő rendszer monokristályos szilícium alapú napelem modulokkal, hálózatkapcsolt 3 fázisú áraminverterrel (5,1 kWp), BEV gyorsöltő berendezés (FA-Char – 22 kW), BEV normál töltő berendezés (Char – 4,6 kW), BEV akkupack 10 kWh, 96V, Hajtásvezérlő áramátalakító.

Továbbá a fő fejlesztési programunk szellemében együttműködést építettünk az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezető értékelemző munkatársaival, akikkel közösen kidolgoztuk és benyújtottuk pályázati javaslatunkat a NER-300 kiírására, az EU legnagyobb támogatási összeggel gazdálkodó, RES mintaprojekteket támogató pályázati rendszerébe. A pályázati javaslat a Bíráló Bizottság szakmai értékelése alapján előminősítést nyert. A projektre 7 tagból - Miskolc, Eger, Kecskemét, Salgótarján és Veszprém Megyei Jogú Városok, Eszterházy Károly Főiskola (Eger); HACS - álló konzorcium alakult, mely gyakorlati szakemberekből álló projekt menedzsmentjének közreműködésével összeállította és a 2011.05.09-i határidőig az NFM-en keresztül benyújtotta pályázati dokumentációját az Európai Beruházási Bankhoz. A projekt ~ 72 MWp RES termelő kapacitás kiépítésére, a központi termelésű erőművek, a decentralizált energiatermelők, települési mobil energiátárolók és elektromos plug-in rendszerek együttműködtetésére irányul, országos

intelligens makrohálózatban, elsősorban a közlekedési eszközök alternatív üzemanyaggal történő kiszolgálására, az országos villamos irányítási rendszerbe illeszkedve.

3. C é l k i t ű z é s: Az idegenforgalom fejlesztése:

Az ÚMVP III. tengely támogatásával a térségben 31 turisztikai pályázat megvalósítása kezdődött és nagyrészt valósult meg, mintegy 625 millió Ft értékben. A pályázatok vendégházak, borházak, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölcsonzó kialakítására, valamint borturisztikai szolgáltatások fejlesztésére irányulnak.

A fejlesztéseket kiegészíti a közel 21 millió Ft LEADER támogatásból létesült BÜKK-MAK LEADER Tour központ, mely összehangolja és koordinálja a HACS területén az idegenforgalmi marketing, termékfejlesztési, minősítési, képzési, oktatási, tájékoztatási és szervezési tevékenységeket.

Településeinken 6 db nyitott műhely megvalósítása valósult meg, összesen 45 millió Ft értékben. Nyitott műhelyeink a hagyományos mesterségek bemutatását szolgálják, ahová a LEADER+-ban támogatott lovas postakocsi szolgálatunk utaztathatja a hozzánk látogató turistákat.

A HACS és partnerei nyertes pályázatot nyújtottak be a „Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013” („HUSKROUA”) pályázati kiírására „Turisztikai programok és idegenforgalmi stratégia közös fejlesztése” címmel, melyet a bíráló szervezet nyertesnek ítélt. A projekt megvalósult.

4. C é l k i t ű z é s: Közösségek fejlesztése:

A HACS a közösségek fejlesztése területén is jelentős eredményeket ért el a 2008-2013. tervezési – végrehajtási időszakban.

2009.03.27-én, a B.A.Z. megyei cigányvajdával közösen megtartottuk a „Cigány Nemzetiség Vidékfejlesztési Stratégiája – CINEVIS 2009-2015” c. szakmai fórumunkat, ahol közel 100 fő jelent meg, köztük a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, a Vám- és Pénzügyőrség, a B.A.Z. megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a B.A.Z. Megyei Rendőr Főkapitányság, az FVM VKSZI, országos és megyei romaszervezetek, érintett HVI-k, egyetemek, községi és községi kisebbségi önkormányzatok, LEADER HACS-ok képviselői. Az esemény után Lakatos Attila vajdával és a helyi cigányvezetőkkel Ongán egy alternatív, szilárd hulladék ökobegyűjtési- és hasznosítási rendszert készítettünk elő az ottani romaközösség foglalkoztatására. A hasonló projektek részére LEADER célterületet írtunk ki, azonban a projekt témájából adódóan nehézkesen megvalósítható (engedélyeztetések) rendszerre mégsem készült el és a HACS-hoz nem került benyújtásra pályázat. Az együttműködés eredményeként a Lakatos Attila vajda által vezetett szervezet, a Borsodí Vajda Nonprofit Kft. tagként belépett az „1 falu – 1 MW” program megvalósítására létrejött konzorciumba, valamint a benyújtott KEOP pályázatunkban biogáz üzem létesítésére pályázik. A HACS és a romavezető célja, hogy a program támogatásával létrehozandó biogáz üzem működtetéséhez a helyi és környékbeli romaközösségek

munkanélküli tagjai szolgáltatassák a települési hulladék biomasszát, melyért „elektromos áram bónuszt”, vagy készpénzt kaphatnak.

2009.03.17-én, a „Tiszta, Vonzó Porták - Tiszta, Vonzó Települések” fórumán 30 fővel elindítottuk a LEADER támogatásra tervezett faluszépítő mozgalmunkat, mellyel kapcsolatban rendkívüli érdeklődés volt tapasztalható.

2009.09.18-án rendeztük meg a „Tiszta, Vonzó Porták” versenyének díjátadó ünnepségét, melyen több, mint 300 fő vett részt. A verseny a vártnál nagyobb sikert aratott: a 44 LEADER településről összesen 604 nevezés érkezett be, 364 tiszta, vonzó porta tulajdonosa nyerte el a címet és az ahhoz járó dicsőségtáblát. A mozgalom híre a településeinken élő összes családhoz eljutott és akik részt tudtak venni benne, nagy lelkesedéssel láttak hozzá portájuk – így a településük szépítéséhez. A mozgalomban egyes önkormányzatok is részt vettek, felvirágoztatva, a hulladéktól megtisztítva a településük utcáit.

2010-ben meghirdettük a „Tiszta-Vonzó Településem” c. rajz és tanulmány pályázatot, melyre 440 db pályamű érkezett be a területünkön élő, tanuló általános iskolás diákoktól. A rajzverseny záró rendezvényén mintegy 264 gyermek vett részt.

Az ÚMVP IV. tengely (LEADER) keretében összesen 42 rendezvény pályázatot támogattunk, mintegy 83 millió Ft értékben. A támogatással megvalósuló rendezvények jelentős közösségformáló erővel bírnak. Megvalósul többek között a Bükkszentkereszt Napok, a Bogácsi Nyári Fesztivál, a sajókapolnai „BÜKK-MAK 44” kultúr – sport rendezvény, a „BÜKK-MAK Diákolimpia” (Bükkszentkereszt), a „BÜKK-MAK LEADER Ifjúsági Találkozó” (Varbó), a „BÜKK-MAK LEADER Helyi Termék Fesztivál” (Sajókeresztúr) több falunap és egy művésztábor Hernádnémetiben.

5. C é l k i t ű z é s: Az életminőség javítása a településeinken:

Az ÚMVP III. tengely keretében összesen 28 db falumegújítási és -fejlesztési (341 millió Ft lekötött forrás) és 10 db vidéki örökség megőrzési (283 millió Ft lekötött forrás) projektet támogattunk, melyek a közterek, piacterek megújításával, templomok felújításával, a települések felbecsülhetetlen értékű kulturális örökségei állapotának megőrzésével hozzájárulnak a vidéki lakosok életminőségének javításához. Megvalósításra és elszámolásra került többek között a bükkaranyosi Református Templom felújítása és Harsány Község emlékpark, pihenő- és játszópark beruházása.

„Tiszta, Vonzó Porta” mozgalmunk keretében 604 porta szépült meg a lakosok önkéntes munkájával, mely láthatóan vonzóbbá tette a mozgalomban részt vevő települések megjelenését.

A közel 40 millió Ft LEADER támogatással létesülő BÜKK-MAK LEADER Látványközpont megvalósult, melynek feladata, hogy mintaprojektként utat mutasson a tiszta, vonzó települések és települési központok megvalósítása, a BÜKK-MAK faluszépítők központjaként összehangolja az ilyen irányú tevékenységeket, kezdeményezéseket.

A BÜKK-MAK LEADER HVS összes célkitűzése hozzájárul az 5. célkitűzésünk megvalósulásához.

1.1.6 Az országos, regionális és az ágazati politikák hatása a HVS végrehajtására:

A LEADER program megvalósításának körülményei, ütemezése, a jogszabályi környezet, a pályázók felé előírt feltételek a program időszakban jelentős részben az országos-regionális és ágazati politikák hatásától függött. Ezen rendszer a 2008. évtől a program időszak vége felé haladva egyre ésszerűbbé, gördülékenyebbé, hatékonyabbá és ügyfélbarátabbá vált, a LEADER program megvalósítása jól működött. A többszöri előrejelzés ellenére a megyei döntéshozó szint nem vett részt a programban, a LEADER program a térségünkben maximálisan a nemzetközi és hazai előírásoknak megfelelően, a LEADER alapelvek mentén, széles társadalmi bázison került megvalósításra, azt az országos-regionális politika nem akadályozta. Az ágazati politikák hatása szintén nem érvényesült, tekintettel a LEADER ügyfelek heterogenitására és sokrétű fejlesztési elképzeléseire.

1.1.7 A HVS felülvizsgálatai, azok eredményei, az esetleges változtatások bemutatása:

HVS felülvizsgálat 2008-2009.:

A HVS első felülvizsgálata a LEADER Terv elkészítésének céljával zajlott le, a felülvizsgálat során a stratégia lényegében nem került megváltoztatásra. Az első felülvizsgálatot két további felülvizsgálat követte:

HVS felülvizsgálat 2011.:

A HACCS tagság a 2011.02.17-i taggyűlésen egyhangúlag megerősítette a HVS fő célkitűzéseit, intézkedéseit. Ezt figyelembe véve a Tervezői Csoport a 2008-2010. időszakban érvényes HVS összes HPME-ét felhasználta a HVS felülvizsgálat során.

Főbb módosítások a HVS dokumentumban:

- A HVS szöveges részeinek aktualizálása, átszerkesztése az aktuális előírásoknak megfelelő struktúrába;
- Az eredmények részletes elemzése;
- Ugyanazon témájú, szövegű HH és nem HH HPME-k összevonása az egyszerűbb eljárás, vegyes támogatási rangsorok készítésének érdekében;
- A HPME-khez cím rendelése, melyek az intézkedések címei;
- LEADER rendezvény és védjegyzetetés témájú intézkedések kis értékűvé való besorolása, az egyszerűbb elbírálás érdekében.

Fenti módosítások a stratégiai irányt, a fő célkitűzéseket nem módosították, a jövőkép megvalósulásához a hatékonyság növelésével (átláthatóbb HVS; kísértékű pályázatok gyorsabb elbírálása) járultak hozzá.

Főbb módosítások a 2011. évi célterületek tervezése során:

A HACCS 2011.03.24-i taggyűlése a források elosztása mellett a 2011. évben pályázható LEADER célterületek témáiról az alábbiak szerint döntött:

1. BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése; 2. BÜKK-MAK LEADER helyi termékek integrációjának fejlesztése; 3. BÜKK-MAK LEADER Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési és Hasznosítási Rendszer fejlesztése; 4. BÜKK-MAK LEADER nyitott műhelyek fejlesztése; 5. BÜKK-MAK LEADER rendezvények; 6. BÜKK-MAK LEADER kis értékű rendezvények; 7. BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok energiatároló rendszereinek fejlesztése; 8. BÜKK-MAK LEADER lovas oktatás komplex fejlesztése; 9. BÜKK-MAK LEADER Képzési Központ fejlesztése; 10. BÜKK-MAK LEADER feltalálók szabadalmi költségeinek támogatása.

Az ÚMVP Irányító Hatósága (IH) 2011.04.04-én a tervezéshez új útmutatót adott ki, melyben egyértelműen előírta a „gazdaságfejlesztési intézkedés” fogalmát: a fejlesztés célcsoportját kizárólag vállalkozások alkotják, vagy a célterület jogcíme vállalkozásfejlesztési jogcím, ami max. 60-65 %-os támogatási intenzitással írható ki. Fentiek szerint a BÜKK-MAK LEADER Közösségi Energiaudvarok fejlesztése – függetlenül attól, hogy az demonstrációs célú energiatermelő berendezések telepítésére irányul – nem számítható bele a kötelező min. 45 %-os gazdaságfejlesztési arányba. Annak érdekében, hogy az előírt 45 %-os arány a célterületek forrásallokációjában teljesüljön, a HACCS az IH-val egyeztetve a 2011.03.24-i taggyűlés által jóváhagyott 10 célterületet, fejlesztési témát érintően az alábbi módosításokat tette:

- A Közösségi Energiaudvarok és azok energiatároló rendszerei egy célterületben, összevontan kerülnek támogatásra;
- Az összevonás lehetővé tette egy új célterület beillesztését, mely Közösségi Energiaudvarok berendezéseit fejlesztő demonstrációs vállalkozások támogatására irányul;
- A Tervezői Csoport döntése szerint a nyitott műhelyek fejlesztése a 2011. évben vállalkozásfejlesztési jogcímben kerül kiírásra, így arra önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek, vállalkozások, egyéni vállalkozók és magánszemélyek is pályázhatnak;
- A nem kis értékű rendezvények célterületben a 2011. évben kizárólag „helyi termék fesztiválok” pályázhatók.

Az ÚMVP Irányító Hatósága a 2011.04.29-i egyeztetésen kisebb módosításokkal jóváhagyta a BÜKK-MAK LEADER 2011. évi célterületeit. A módosítások legtöbbször formai, a célterület tartalmát nem érintette, az alábbi eseteket kivéve:

- Az energiaudvarokat fejlesztő vállalkozásoknak kötelező rendezvényeket tartani, melyen bemutatják tevékenységüket – ez a mikro-vállalkozás fejlesztéstől való lehatárolás miatt szükséges.

- A lovas oktatást szintén III. tengelyes és I. tengelyes ütközés miatt „igás állattartó oktatásra” módosítottuk és az IH tanácsára a célterület átkerült komplex fejlesztésbe, így a képzés része is támogatható.

- A feltalálók támogatása egy Vhr. (végrehajtási rendelet) előírás miatt nem lehetséges, azonban a védjegyztetés költsége magában igen, így abból pl. hagyományos rendezvények (mint a TCS ülésen felvetődött „Rétes Fesztivál”) védjegyztethetőek, max. 1 000 000 Ft-ig.

HVS felülvizsgálat 2013.:

A HACS tagság a 2013.04.09-én tartott közgyűlésen ismételten megerősítette a HVS fő célkitűzéseit, intézkedéseit. Ezt figyelembe véve a HVS-ben HPME-k, intézkedések a 2013. évi felülvizsgálat során törlésre nem kerültek. A HVS felülvizsgálat társadalmasítása során beérkezett igényeknek megfelelően a HVS-ben 6 db HPME, intézkedés aktualizálásra került és a HACS 12 db új HPME, intézkedést dolgozott ki. Az aktualizált és újonnan kidolgozott HPME-k, intézkedések a fő célkitűzések szerint csoportosítva az alábbiak:

1. XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása célkitűzés:

HPME-k, intézkedések aktualizálása: 1.5.d. Mikrovállalkozások eszközbeszerzésének támogatása. 1.7.a. LEADER Energia Információs és Tanácsadó Irodák létesítése.

Új HPME-k, intézkedések kidolgozása: 1.1.c. Helytörténeti és helyi szakmai gyűjtemények infrastruktúrájának fejlesztése. 1.3.b. Helyi Községi Konyhák fejlesztése helyi termék- és megújuló energia bázison. 1.7.c. BTLE RES Tanszék és Szakkollégium oktatási, működési eszközeinek támogatása.

2. Megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése célkitűzés:

HPME, intézkedés aktualizálása: 2.3.a. LEADER Energiaudvarok fejlesztése.

Új HPME-k, intézkedések kidolgozása: 2.3.b. „LEADER – BEV – WAYS” kisállomások és főállomások fejlesztése. 2.3.c. Községi Kútúró Berendezés beszerzésének támogatása.

3. Idegenforgalom fejlesztése célkitűzés:

HPME-k, intézkedések aktualizálása: 3.2.a. Ökoközlekedés és állomásainak fejlesztése.

Új HPME-k, intézkedések kidolgozása: 3.3.b. Kreatív LEADER Ifi Parkok kialakítása. 3.4.b. LEADER „Natura Sanat” központok kialakítása.

4. Községek fejlesztése célkitűzés:

HPME-k, intézkedések aktualizálása: 4.2.b. Helyi termékek integrációjának fejlesztése. 4.3.a. LEADER rendezvények támogatása.

Új HPME, intézkedés kidolgozása: 4.3.b. LEADER rendezvények infrastruktúrájának fejlesztése.

5. Életminőség javítása a településeinken célkitűzés:

Új HPME, intézkedés kidolgozása: 5.1.c. RES bázisú tisztálkodó helyek fejlesztése. 5.3.b. A természeti értékeink dokumentálásának támogatása. 5.6.c. LEADER Kulturális Műhelyek kialakítása. 5.7.a. A HVS megvalósítását elősegítő tanulmányok elkészítésének támogatása.

A HPME-eket, intézkedéseket tartalmazó LEADER Terv módosításai mellett az egyéb kiegészítő fejezetek aktualizálásra kerültek. Fenti módosítások a stratégiai irányt, a HACS fő célkitűzéseit nem módosítják, a jövőkép megvalósulásához a hatékonyság növelésével (átláthatóbb HVS) és új, speciális projektötletek támogathatóvá tételével járultak hozzá.

1.1.8 HVS tervek az EMVA III. tengelyére vonatkozóan (Mi érvényesült jobban: a területi szemléletű vagy a települési szintű tervezés? Projektötlet alapú és pontszerű fejlesztések a jellemzők, amelyek nem alkotnak koherens egységet, vagy nagyobb, egységes rajzolatú projektvonulatok is felrajzolhatók?):

A HACS a HVS-ben az EMVA III. tengelyére vonatkozóan is tervezett. Tekintettel arra, hogy az EMVA III. négy tengelyének pályázatai központilag kerültek kiírásra, a HVS HPME-i csak ajánlasként jelenhettek meg, a pályázók fejlesztési téma választása szabad volt. A HACS a HVS-hez való illeszkedést kötelezővé tételét kizárólag a pontozási rendszer kialakításában való mozgásterének kihasználásával (pl. plusz pontszámot kapott a megújuló energia hasznosító eszközt alkalmazó projekt) és az előzetes pontozás során tudta érvényesíteni. Így sem a területi szemléletű, sem a települési szintű tervezés nem érvényesülhetett, aminek következtében azonban mégsem érkeztek be rosszabb minőségű és kevésbé hasznos fejlesztésekre vonatkozó pályázatok. A mikrovállalkozások fejlesztése jogcímen a pontszerű, sokszínű fejlesztések, a turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcímen a falusi szálláshely fejlesztések, a falumegújítás- és fejlesztés jogcímen a településközpont és önkormányzati épület felújítások, a vidéki örökség megőrzése jogcímen a templomfelújítások, mint egységes rajzolatú projektvonulatok voltak a jellemzők. A vidéki vállalkozásfejlesztés és turizmusfejlesztés hasznossága megkérdőjelezhetetlen, azonban a falumegújításra és a vidéki örökségeink megőrzésére vonatkozó projektjeink is nagyban hozzájárultak az élhetőbb vidéki környezet kialakításához és máig emelik településeink színvonalát.

1.1.9 HVS tervek az EMVA IV. tengelyre (LEADER) vonatkozóan (Ld. előző pont):

A HACS az EMVA IV. tengelyére vonatkozóan "teljes értékkel" tervezhetett, azaz az IH-MVH által adott keretek között évről-évre a vidékfejlesztési közösség dönthetett a HVS alapján pályázható célterületekről. A HVS felülvizsgálatok során jelentős mennyiségű projektötlet érkezett be. A projektötletek egy részét a HACS munkaszervezete és a HVS előkészítésében a kezdetektől résztvevő külső szakemberek javasolták, egy részét a tagság és érkeztek be javaslatok külső - a HACS területén működő, de nem tag - személyektől, szervezetektől is. A felülvizsgálatok során a közgyűlés minden esetben úgy döntött, hogy a HACS támogassa az összes olyan projektötletet, amely más pályázati kiírásokkal nem "ütközik" (kettős finanszírozás elkerülése érdekében). Az alkalmazott módszertan szerint a

pontszerű, egyedi javaslatok is olyan módon kerültek célterületként kidolgozásra, hogy arra ne csak az adott javaslattevő, vagy adott típusú szervezet, hanem bárki pályázhasson, aki számára az adott lehetőség releváns. Így a fő vonulat a megújuló energiaforrások hasznosítása volt, azon belül a "közösségi energiaudvarok fejlesztése", ami - 4-16 kW teljesítményű napelemes rendszerekkel, elektromos járművek töltésére szolgáló normál- és gyorsöltőkkel és megújuló energia hasznosító eszközökkel - a HACS "ismertetőjelévé", helyi jellegzetességévé vált az évek során, azaz a HACS területén a LEADER által leginkább támogatott "helyi termék" a megújuló energia volt. Alapvetően a területi szemléletű tervezés érvényesült, tehát a HACS munkaszervezet területi szemlélettel készítette el javaslatait, a HVS alapján, melyet az egyedi javaslatok kiegészítettek, így álltak össze az egyes támogatási körök LEADER Tervei.

1.1.10 Innováció megjelenése a HVS-ben (új, innovatív munkaszervezési módszerek, technológiai újítások a térségben, stb., megjelenése a tervezésben és a tervezett projektek során):

Az innováció szinte a teljes HVS-re jellemző. A HVS HPME-it olvasva egy-két kivétellel az összes HPME olyan fejlesztési javaslatokat tartalmaz, melyekben új munkaszervezési módszerek, technológiai újítások jelennek meg. Ezek közül jellemzőek, melyek forrással párosításra kerültek, azaz pályázhatók voltak a támogatási időszakban:

- TK1.: Energiaudvarok fejlesztése; Energiaközpont fejlesztése; Közösségi Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési és Hasznosítási Rendszer fejlesztése; Nyitott műhelyek fejlesztése; Mobil áruda beszerzése; Védjegyztetés támogatása.
- TK2.: Közösségi energiaudvarok fejlesztése; Közösségi Szilárd Hulladék Ökobegyűjtési és Hasznosítási Rendszer fejlesztése; Nyitott műhelyek fejlesztése; Energiaudvarok berendezéseit fejlesztő demonstrációs vállalkozások támogatása; Védjegyztetés támogatása.
- TK3.: Energiaudvarok fejlesztése; "LEADER-BEV-WAYS" kisállomások és főállomások fejlesztése; Közösségi Kútúró Berendezés beszerzésének támogatása.

Tehát a HVS-ben megjelenő innovációs törekvések főként a megújuló energia hasznosítására, a megtermelt energia elosztására, hasznosítására (mérlegkörön keresztül; elektromos autóban), az energiatermelő berendezések és az elektromos autózással kapcsolatos berendezések, rendszerek fejlesztésére irányultak - eredményesen.

1.1.11 Munkahelyteremtés a HVS-ben (Szám adatok, statisztikák a HACS illetékességi területén, továbbá Pl. Hogyan ösztönözték a munkahelyteremtést? Hogyan tervezték a kötelező 45%-os gazdaságfejlesztési intézkedésekre allokálható forrással kapcsolatban a munkahelyteremtés elősegítését?):

Függetlenül attól, hogy a HACS tervezési területének egyik fő problémája a munkanélküliség, a LEADER program megvalósítása - mint azt az országos trendek is mutatják - térségi szinten mérhető mértékben nem járult hozzá a munkanélküliség csökkentéséhez. Az EMVA III. tengely turisztikai tevékenységek ösztönzése és mikrovállalkozások fejlesztése jogcíme

munkahelyek megtartásához járult hozzá, valamint a HACCS a pontozási táblázatok kialakításakor súlyozottan magas arányban "díjazta" a munkahelyteremtő beruházásokat, azonban a vidéki - főként induló - mikroállalkozások számára nem volt előírható a nagy létszámú munkahelyteremtés, ugyanis az a projektek ellehetetlenülését okozta volna. A vidéki mikroállalkozások a tőkehiány, az elmúlt években bizonytalan, bár egyre stabilabbá váló gazdasági helyzet és a jelentős mértékű adóterhek miatt nem voltak ösztönözhetőek a jelentős mértékű munkahelyteremtésre a vidékfejlesztésben. A HACCS az intézkedéseiben az előírt minimum 45 %-os gazdaságfejlesztési arányt jelentős mértékben túlteljesítette, a teremtett munkahelyek számáról pontos szám adatok, statisztikák a HACCS-nál nem állnak rendelkezésre.

1.2 HVS megvalósulása a projekteken keresztül:

1.2.1 HVS forrásallokációja, változásai, változások okai (EXCEL: forrásallokáció tengelyekre, továbbá intézkedésekre lebontva, pályázatok intézkedésenkénti megoszlása számszerűen, valamint pályázati időszakokra lebontva):

A mellékelt EXCEL táblázatban.

A HVS-ben foglalt forrásallokáció a HVS felülvizsgálatok során került kialakításra és az mindig a következő felülvizsgálat alkalmával került módosításra. A változások okai a vidékfejlesztési közösség igényeinek változásában rejlik, amihez hozzátartozik az is, hogy amennyiben egyes fejlesztési célkitűzések valamely időszakban teljes mértékben megvalósultak, azokra a HACCS a következő időszakban nem tervezett támogatási forrást.

1.2.2 Fejlesztések bemutatása: EMVA III. és IV. tengelyének megvalósítása a térségben – általános jellemzés az alábbi szempontok alapján:

1.2.2.1 EMVA III. tengely

- intézkedésekre alapuló forrásallokáció és változásai (Hátrányok-előnyök jellemzése, IH-i utasítások végrehajthatóságának jellemzése hatása a HVS HACCS tervezés alapú megvalósítására, gazdaságfejlesztési 45% betarthatóságának előnyei-hátrányai, nehézségei; Akadályozta vagy segítette a HACCS munkáját az egyes intézkedésekre allokálható források korlátozott módosítási lehetősége? Élt-e a HACCS az intézkedések közötti forrásátcsoportosítás lehetőségével? Mikor, hányszor, miért?

Az EMVA III. tengelyének forrásallokációját a taggyűlésünk, közgyűlésünk fogadta el. A források elosztásánál szempont volt, hogy a HACCS minél nagyobb arányban támogassa a gazdaságfejlesztési projekteket. A HACCS módszertana a források évenkénti elosztásában az volt, hogy - taggyűlési döntés alapján - már az EMVA III. TK1-ben pályázhatóvá tette a vidékfejlesztési közösség rendelkezésre álló összes forrást. Így a pályázók a meghatározott, intézkedésenkénti forrásallokációt nem vették figyelembe, hanem amely szervezet határidőre el kívánta és el tudta készíteni pályázatát, az benyújtotta. Így az EMVA III. TK1 fordulójában az allokált és az igényelt források aránya az alábbiak szerint alakult:

- Mikrovállalkozás fejlesztés: Allokált forrás: 844.757.000,- Ft; igényelt forrás: 956.329.000,- Ft.
- Turisztikai tevékenységek ösztönzése: Allokált forrás: 434.022.000,- Ft; igényelt forrás: 1.311.035.000,- Ft.
- Falumegújítás és -fejlesztés: Allokált forrás: 118.247.000,- Ft; igényelt forrás: 422.160.000,- Ft.
- Vidéki örökség megőrzése: Allokált forrás: 189.195.000,- Ft; igényelt forrás: 331.497.000,- Ft

A fentiekből is látható, hogy már az EMVA III. TK1 fordulóban is jelentős túligénylés mutatkozott a tervezési területünkön. Legnagyobb mértékben a turisztikai tevékenységek ösztönzése jogcímen jelentkezett túligénylés, azonban a rossz minőségű, "utolsó percben összeállított" pályázatok miatt a "lemorzsolódás" is ezen jogcímen volt a legjellemzőbb. A pályázatok ügyintézését követően az intézkedések közötti forrásátcsoportosítás "dinamikussá" vált, azaz a döntéshozó testület minden ülésen döntött a forrásallokációról a beérkezett és támogatható pályázatok függvényében úgy, hogy minden intézkedésen minél több hasznos projekt támogatására lehetőség legyen. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy ha az egyik intézkedésen a pályázatok ellenőrzése után a rangsorban maradt pályázatok össz. támogatási igénye meghaladta az adott intézkedésre allokált forrás összegét, úgy a döntéshozó testület olyan intézkedésről csoportosított át forrást, ahol a rangsorba állítható kérelmek által igényelt össz. támogatás nem érte el az adott intézkedésen az adott időpontban rendelkezésre álló forrás összegét. Tehát az EMVA III. TK1 után az intézkedések közötti forrásátcsoportosításban különösebb stratégiai cél nem fedezhető fel, a döntéshozó testület minden támogatási fordulóban az összes támogatható pályázatot támogatni kívánta és ennek érdekében minél optimálisabban próbálta csoportosítani a forrásokat, természetesen az előírt arányok betartásával. A HACS évek közötti elosztással nem számolt, tehát a TK1 forduló után a fennmaradó, "visszajövő" és pótlólagosan megítélt plusz források váltak pályázhatóvá, évenkénti tartalék nem került megállapításra. Az adott megoldással a források legoptimálisabb elosztását sikerült megvalósítani. A szabad forrásallokáció hátrányai nem jelentkeztek, kizárólag a fenti előnyök érvényesültek. Az IH utasítások minden esetben betarthatóak voltak, azok nem akadályozták a helyi döntéshozatalt. Az előírt 45 %-os gazdaságfejlesztési arányt a vidékfejlesztési közösségünk jelentősen túlteljesítette, így annak betartásával a gyakorlatban nem is kellett számolni. A forráselosztás módosítása a mellékelt Excel táblázatban részletesen kimutatásra került.

- HACS szerepe a projektek kiválasztásában (A HACS hogyan „használta” bírálati jogosultságait (pontozásban a mozgásterét) az értékelésben):

A HACS minden esetben használta a bírálati jogosultságait az EMVA III. keretében. Az IH által rendelkezésre bocsátott pontozási táblázatok legtöbb esetben reálisnak mutatkoztak, a Döntéshozó Testület 1-2 szempont súlyozott arányát változtatta csak meg (pl. munkahelyteremtés és megújuló energia használatának nagyobb arányú "díjazása", intézkedéstől függően).

-a fejlesztések földrajzi megoszlása (HVS-nek megfelelő, vagy nem irányítható? HACS befolyása az intézkedések megvalósulására):

A HACS a fejlesztések földrajzi megoszlására jelentősen hatni nem tudott és nem is kívánt. A települések "egyenlő bánásmódban" részesültek, azaz minden településre vonatkozóan megegyező kommunikáció folyt az adott EMVA III. pályázati lehetőségről és a település önkormányzatától, vállalkozóitól, lakosságától függött, hogy mennyi és milyen minőségű pályázat kerül tőlük benyújtásra. A földrajzi megoszlás az EMVA III. esetében csak korlátozott mértékben lett volna irányítható.

- kedvezményezettek típusai (Az adott HACS illetékességi területén az egyes III. tengelyes intézkedéseknél a lehetséges kedvezményezetti körből kik voltak a leginkább nyertesei az intézkedéseknek, tudta-e befolyásolni valamilyen módon a HACS az egyes kedvezményezettek szereplését a források elnyerésében? Kik voltak aktívak, mely célcsoportok esetében működtek a HACS ösztönzései?):

EMVA III. turisztikai tevékenységek ösztönzése kedvezményezettjei a magánszemélyek 55%-ban és a mikrovállalkozások 27%-ban. EMVA III. falumegújítás és -fejlesztés: intézkedés fő kedvezményezettjei az önkormányzatok 75%-ban, valamint az EMVA III. vidéki örökség megőrzése intézkedés fő nyertesei a helyi egyházközségek voltak 80%-ban. A HACS nem tudta és nem is kívánta befolyásolni a kedvezményezetti típusokat, a fő cél a minél több és minél jobb minőségű pályázat benyújtása volt.

- megvalósult projektek fenntartási időszakára vonatkozó adatok (pl. kedvezményezettek által a fenntartási időszakra tett kötelező és többletpontokat jelentő vállalások jellemzése, mennyire van kapacitása, lehetősége a HACS-nak a nyertes ügyfelek projektjeinek utókövetésére, mennyire van kapcsolata az ügyfeleknek a HACS-al a projekt elnyerése után a megvalósítás során, továbbá a fenntartási időszakban – általános, szintetizáló áttekintés szükséges):

Az ügyfelek - pályázatiíróik révén - kizárólag olyan vállalatokat tettek a fenntartási időszakra vonatkozóan, melyek a támogatás elnyeréséhez szükségesek voltak. A fenntartási időszaki vállalások ellenőrzését a Kifizető Ügynökség végzi, a HACS ezen szakterülettel nem foglalkozott. A HACS munkaszervezete a projektek utókövetését olyan módszertannal végzi, hogy amennyiben pl. jogszabálmódosítás több, fenntartási szakaszban járó projektet érint, a munkatársak egyenként értesítik a pályázókat és tudakozódnak, hogy a módosítással tisztában vannak-e, de egyenkénti utókövetés az összes pályázatra megoldhatatlan lenne. A HACS fő célja a pályázati szakaszban a minél több és jobb minőségű pályázat beérkezése, a bírálati szakaszban minél több támogatható pályázat támogatása, valamint a megvalósítási szakaszban minél több támogatott projekt megvalósításának és a támogatás kifizetésének elősegítése volt. A támogatások kifizetése után a munkaszervezet feladata inkább az új pályázati körök előkészítése, az új pályázók segítése, mintsem a fenntartási időszakban járó projektek támogatása, természetesen a fenntartási időszakra vonatkozó előírásokra való figyelemfelhívás mellett. Természetesen a fenntartási időszakban járó projektekkal kapcsolatos kérdésekben a munkaszervezet folyamatosan rendelkezésre állt.

-Támogatási kérelem (a továbbiakban: TK) benyújtási folyamat és a TK-k minősége (A pályázatkezelés folyamata és feldolgozási üteme, nehézségei, pályázati előkészítésben való részvétel és ennek lecsapódása a támogatási kérelmek minőségében, Volt-e különbség az egyes TK benyújtási körök között az igénylési folyamat nehézségét illetően, volt-e fejlődés az ügyfélbarát szabályozási rendszer kialakításának folyamatában? Az egyes TK benyújtási körök előrehaladása jelentett-e adminisztratív, szabályozási szempontból kedvezőbb környezetet az ügyfelek és a HACS-ok számára? Hiánypótlások hiánya/megléte; stb.):

Pályázatkezelés folyamata és feldolgozási üteme, nehézségei:

A pályázatkezelés folyamatát minden esetben az MVH aktuális eljárásrendjei, segédletei határozták meg. Általánosságban elmondható, hogy a pályázatok kezelése nem a pályázatok beérkezése után kezdődött. A pályázók tájékoztatását a HACS munkaszervezet referensi részlege, valamint a munkaszervezet vezető és az elnök végezte, helyi falufórumok, közgyűlések, "kör-e-mailek" és telefonos értesítések, valamint személyes tárgyalások formájában. A tájékoztatást követően sok potenciális pályázó a HACS munkaszervezet segítségét kérte a pályázatának elkészítése során felmerülő kérdésekben. A pályázatok beérkezése után az iktatási, szkennelési feladatokat az akkreditált ügykezelőnk végezte, majd az A1 ügyintézők elvégezték az alapjogosultsági vizsgálatot, valamint az adminisztratív ellenőrzést. Az A1 ügyintéző munkáját az A2 ügyintéző ellenőrizte, valamint a projektek fizikai ellenőrzését, azaz előzetes helyszíni szemlét is 1-2 akkreditált HACS ügyintéző végezte. A HACS feladatainak elvégzése után a B ügyintézés az MVH feladata volt és a pontszámok közös véglegesítése után a forrásallokációt, a támogatási rangsorok kialakítását a HACS mindenkorai Döntéshozó Testülete végezte el. A Döntéshozó Testület döntéseinek megfelelően az Irányító Hatóság tette közzé a megfelelő minimum pontszámokat, intézkedésenként. Az IH kötelezettség vállalásról való visszajelzése után a támogatási határozatokat a HACS az MVH közreműködésével generálta és postázta az ügyfelek részére. A fenti "klasszikus modelltől" eltérően az EMVA III. TK1-ben a HACS-nak korlátozott jogosultságai voltak az MVH rendszerében, ezért a feladatok nagy részét az MVH végezte el és a HACS munkaszervezet leginkább az adatfeldolgozásban, majd az előzetes pontozásban vett részt. A pályázatkezelés nehézségei között említendő, hogy az EMVA III. TK1-ben az újonnan kialakításra kerülő rendszer miatt egyes munkafázisok között több hetes, akár hónapos várakozási idők voltak a jellemzőek, melyekhez a HACS-oknak tartaniuk kellett magukat. Ez is volt az oka annak, hogy az EMVA III. TK1-ben a pályázat benyújtása és a támogatási határozat kézhezvétele között túlságosan hosszú idő telt el. Ez a tendencia a TK-k előrehaladásával egyre inkább javult. Más nehézségek a mindennapi ügyintézés során adódtak, azonban az MVH-val és az IH-val való egyeztetések, közös munka eredményeként ezen nehézségek kezelhetőek voltak.

A pályázati előkészítésben való részvétel és ennek lecsapódása a támogatási kérelmek minőségében:

A pályázati előkészítésben való részvételnek kimutathatónak kell lennie a támogatási kérelmek minőségében, azonban tekintettel arra, hogy a pályázatokat nem az ügyfelek, hanem

zömmel pályázatíró szakemberek, pályázatíró cégek készítették, az összefüggés nem ennyire egyértelmű. A HACS mindent megtett az információk átadása érdekében, valamint a személyesen megjelenő ügyfeleket maximális mértékben támogatta a kérelmük elkészítésében, azonban a területünkön is megfigyelhető volt egyes pályázatíró szakemberek, cégek "futószalag szerű" munkája. Így az ügyfél a közgyűlések vagy fórumok alkalmával hiába került tájékoztatásra, a megbízott pályázatírója sokszor a saját elveit követve, silány, hiányos módon nyújtotta be a pályázatát, mellyel a pályázatkezelő ügyintézőknek okozott többlet munkát (hiányok összegyűjtése, hiánypótlások kiküldése, kezelése) és az ügyintézési időt növelte. A TK-k előrehaladtával, az egyre kevesebb pályázható forrásra is tekintettel a pályázatok egyre jobb minőségben kerültek benyújtásra.

Különbség az egyes TK benyújtási körök között az igénylési folyamat nehézségét illetően, fejlődés az ügyfélbarát szabályozási rendszer kialakításának folyamatában:

Az igénylési folyamatokat minden esetben a Ket. és a Vhr. szabályozták, így a nehézségüket illetően közel megegyezőnek tekinthetők. A jogszabályalkotás a 2008. évtől a 2013-2014. évek felé haladva egyre logikusabbá, közérthetőbbé és a támogatási időszak vége felé haladva egyre ügyfélbarátabbá vált úgy, hogy a szabályozási rendszer az időszak utolsó két évében maximálisan, az ügyfelek számára is érezhető módon az ügyfelek érdekeit szolgálta. A Miniszterelnökség minden lehetséges eszközzel támogatta a projektek megvalósítását, továbbá a már - bizonyos adminisztratív okok miatt - elutasított pályázatok újbóli ügyintézését és megvalósítását (pl.: "igazolási kérelem").

A TK benyújtási körök előrehaladásának hatása adminisztratív, szabályozási szempontból:

A TK benyújtási körök előrehaladásának hatása az adminisztrációs terhekre pozitív volt, az adminisztrációs terhek érezhetően, bár nem jelentősen csökkentek. Azonban a HACS álláspontja, hogy a program végén jellemző adminisztrációs kötelezettség további csökkentése a támogatások odaítéléséhez szükséges információk a bírálathoz történő begyűjtésének aránytalan csökkentéséhez vezetne, tehát a Ket. és a Vhr. keretei között az adminisztrációs terheket csökkenteni már nem érdemes és nehezen lehetséges. A szabályozási rendszer a kezdeti nehézségek után "felnőtt" a feladathoz és logikusan, ügyfélbarát módon szolgálta a program megvalósulását.

-projektek megvalósítása (eredmények összefoglalása, kvalitatív és kvantitatív leírás a vonatkozó monitoring adatok és indikátorok alapján, esetleges meghiúsulások okai):

A projektek megvalósításáról a HACS pontos információkkal, összesített statisztikákkal nem rendelkezik. Összefoglalóan elmondható, hogy hozzávetőlegesen a támogatott projektek összesen 85-90 %-a valósult meg a program időszakban, a meghiúsulások fő okai a finanszírozási nehézségek, a határidők "elfelejtése", a megvalósíthatatlan tervdokumentációk és egyedi lemondó döntések voltak. A HACS kerethez "visszaérkező" források a következő TK időszakban új pályázatokhoz kerültek megítélésre.

-elért eredmények, output-indikátorok bemutatása intézkedésenként:

Az ÚMVP III. mikrovállalkozás fejlesztés jogcímen belül 26 helyi vállalkozás pályázatát, mintegy 707 millió Ft értékben támogattuk, köztük alternatív szakrendelő létesítését, technológia fejlesztéseket, tervező és tanácsadó iroda létrehozását, raktárcsarnok fejlesztését, fűtéstechnikai kutatás fejlesztést, digitális nyomda, dokumentációkezelő rendszer létrehozását, helyi termékek üzletének kialakítását, innovatív gyártóüzem, korszerű autómosó, hulladék feldolgozó üzem létesítését, integrált vállalatirányítási rendszer bevezetését, korszerű géppark beszerzését. Az ÚMVP III. tengely támogatásával a térségben 31 turisztikai pályázat valósult meg, mintegy 625 millió Ft értékben. A pályázatok vendégházak, borházak, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölcsonzó kialakítására, valamint borturisztikai szolgáltatások fejlesztésére irányulnak. Az ÚMVP III. tengely keretében összesen 28 db falumegújítási és -fejlesztési (341 millió Ft lekötött forrás) és 10 db vidéki örökség megőrzési (275 millió Ft lekötött forrás) projektet támogattunk, melyek a közterek, piacterek megújításával, templomok felújításával, a települések felbecsülhetetlen értékű kulturális örökségei állapotának megőrzésével hozzájárulnak a vidéki lakosok életminőségének javításához.

- helyszíni ellenőrzések tapasztalatai (előzetes helyszíni szemle, rendezvények; együttműködés jellemzése a kedvezményezettekkel és az MVH-val):

A helyszíni ellenőrzések tapasztalatai egy-két esetet kivéve pozitívak voltak. Az ügyfelek nem akadályozták a munkát, az MVH munkatársai, illetékes osztálya pedig e-mailben és telefonos úton minden szükséges segítséget megadott.

- egyéb általános megállapítások (A Ket. alapú kérelemkezelés tapasztalatai, továbbá a fenti szempontokon túlmenő megjegyzések, javaslatok, tapasztalatok):

A Ket. alapú kérelemkezelés nehezen kezeli az "egyedi eseteket", azonban egzakt módon kezelhetőek benne az általánosnak, a felhívásnak, jogcímrendeletnek mindenben megfelelőnek mondható pályázatok, így a munkaszervezet szerint a Ket. alapú kérelemkezelés bevált. Továbbá a rendszerben minimálisra csökkenthetőek voltak a szubjektív elemek, ami a program sokszínűsége ellenére a döntések és a bírálók munkájának kis mértékű támadhatóságában jelentkezett és megfelelő keretet adott az EU-s jogszabályok országos szintű betartásához. A pályázati, hiánypótlási és kifizetési kérelemmel kapcsolatos előírások bár bonyolultak, nehezen érthetőek, de kiszámíthatóak, egzaktak voltak, ami egy pályázati rendszerben elengedhetetlen.

- Hogyan valósult meg a HVS-ben tervezettekhez képest az EMVA III. tengely végrehajtása?

Az EMVA III. tengely a gazdaságfejlesztési arány és a várt eredményeket tekintve a HVS-ben tervezettekkel összhangban valósult meg. Mivel azonban az EMVA III. pályázatok központilag kerültek kiírásra, a HACS HVS-ében EMVA III. forrásra tervezett intézkedések egy része nem valósult meg. Ezen intézkedések, megoldási javaslatok a HVS-ben kizárólag ajánlásként szerepeltek.

1.2.2.2 EMVA IV. tengely LEADER

- LEADER-terv helye, felépítése a HVS-ben (LEADER fejezet kidolgozásának, felülvizsgálatának legfontosabb jellemzői, okai, beleértve az IH által kötelező felülvizsgálatok jellemzését):

A LEADER terv kidolgozásának, felülvizsgálatának legfontosabb jellemzője volt, hogy a LEADER terv minden esetben a HVS egyes "HPME"-inek további kidolgozása és forrással való párosításaként jött létre. A HVS fejlesztési elképzeléseket, megoldási javaslatokat tartalmazott, melyek közül a közgyűlés döntötte el, hogy az adott támogatási időszakban mely elképzelésekhez kíván forrásokat társítani.

- LEADER projektek előzetes tervezése a HACS illetékességi területén – milyen jellegű projekteket preferált a HACS, Hogyan képzelte a LEADER tengely megvalósítását a HACS?

A HACS a HVS tervezése során a megújuló energiaforrások hasznosítására és a vállalkozásfejlesztésre irányuló projekteket preferálta. Fő stratégiai cél volt a megújuló energiaforrások intelligens hasznosítása, az ehhez szükséges saját mérlegkör kiépítésével, az "energianet" bevezetése a térségben. Ehhez kapcsolódóan több LEADER célterület is kiírásra került: energiadvarok fejlesztése, energiaközpont, energiadvarok berendezéseit fejlesztő demonstrációs vállalkozások fejlesztése, „LEADER-BEV-WAYS” kisállomások és főállomások fejlesztése. Továbbá ezen cél érdekében a HACS több, külső forrásra tervezett projektben is részt vett (KEOP, LEADER térségek közötti együttműködés, stb.). A LEADER tengely a HACS elképzeléseinek megfelelően került megvalósításra.

- LEADER pályázati körök jellemzése, értékelése – LEADER I. 122/2009. (IX. 22.) FVM rendelet, LEADER II. 76/2011. (VII. 29.) VM rendelet, LEADER III. (35/2013. (V. 22.) VM rendelet alapján meghirdetett körök) (Adminisztratív, szervezési, kapacitási szempontból jellemzés, értékelés, IH-MVH-HACS kapcsolat jellemzése a pályázat benyújtási folyamat szervezése szempontjából:

A pályázatok ügykezelése és ügyintézése a pályázati körök esetében azonos volt kivéve az utolsó kört, ahol a kérelmeket és a hiánypótlásokat is elektronikusan kellett benyújtani, ezért az ügykezelői feladatokról mentesültünk, ezáltal csökkent az adminisztrációs teher.

Az első két kör esetében a pályázatok beérkezése után az iktatási, szkennelési feladatokat az akkreditált ügykezelőnk végezte, majd az A1 ügyintézők elvégezték az alapjogosultsági vizsgálatot, valamint az adminisztratív ellenőrzést. Az A1 ügyintéző munkáját az A2 ügyintéző ellenőrizte, valamint a projektek fizikai ellenőrzését, azaz előzetes helyszíni szemlét illetve a rendezvények szemlélését is 1-2 akkreditált HACS ügyintéző végezte. A HACS feladatainak elvégzése után a B ügyintézés az MVH feladata volt és a pontszámok közös véglegesítése után a forrásallokációt, a támogatási rangsorok kialakítását a HACS mindenkori Döntéshozó Testülete végezte el. A Döntéshozó Testület döntéseinek megfelelően az Irányító Hatóság tette közzé a megfelelő minimum pontszámokat, intézkedésenként. Az IH

kötelezettség vállalásról való visszajelzése után a támogatási határozatokat a HACS az MVH közreműködésével generálta és postázta az ügyfelek részére.

A pályázati előkészítésben való részvételnek kimutathatónak kell lennie a támogatási kérelmek minőségében, azonban tekintettel arra, hogy a pályázatokat nem az ügyfelek, hanem zömmel pályázati szakemberek, pályázati cégek készítették, az összefüggés nem egyértelmű. A HACS mindent megtett az információk átadása érdekében, valamint a személyesen megjelenő ügyfeleket maximális mértékben támogatta a kérelmük elkészítésében, Az ügyfél a közgyűlések vagy fórumok alkalmával is tájékoztatásra került. Megfigyelhető volt, a TK-k előrehaladtával, a pályázatok egyre jobb minőségben kerültek benyújtásra.

Az igénylési folyamatokat minden esetben a Ket. és a Vhr. szabályozták, így a nehézségüket illetően közel megegyezőnek tekinthetők. A jogszabályalkotás a 2008. évtől a 2013-2014. évek felé haladva egyre logikusabbá, közérthetőbbé és a támogatási időszak vége felé haladva egyre ügyfélbarátabbá vált úgy, hogy a szabályozási rendszer az időszak utolsó két évében maximálisan, az ügyfelek számára is érezhető módon az ügyfelek érdekeit szolgálta. A Miniszterelnökség minden lehetséges eszközzel támogatta a projektek megvalósítását, továbbá a már - bizonyos adminisztratív okok miatt - elutasított pályázatok újbóli ügyintézését és megvalósítását (pl.: "igazolási kérelem").

A TK benyújtási körök előrehaladásának hatása az adminisztrációs terhekre pozitív volt, az adminisztrációs terhek érezhetően csökkentek, különösen az elektronikus kérelem benyújtás hatására. A III. tengelyhez hasonlóan a HACS álláspontja, hogy a program végén jellemző adminisztrációs kötelezettség további csökkentése a támogatások odaítéléséhez szükséges információk a bírálathoz történő begyűjtésének aránytalan csökkentéséhez vezetne.

- LEADER felülvizsgálatok jellemzése: HACS-ok részvétele a pályázati rendszer átdolgozásában, elért eredmények jellemzése, adott HACS részvétele az átdolgozási folyamatban; HACS javaslatok megvalósulása, átdolgozások vívmányai:

A HACS-ok a LEADER TK1-től kezdődően folyamatosan egyre nagyobb mértékben részt vettek a LEADER pályázati rendszer átdolgozásában, attól függően, ahogy ennek az IH és a Kifizető Ügynökség teret adott. A HACS-ok javaslatai általában az ésszerűsítésre, a jogszabályi előírások egyszerűsítésére és enyhítésére, valamint az ügyintézési határidők rövidítésének módjára vonatkoztak. Az átdolgozások egyik vívmánya a 2011-től használatos Word alapú HVS, annak szerkesztési módja és a felülvizsgálat folyamata, ugyanis ezen HVS az ügyfelek számára könnyebben használható, mint a korábbi formájú HVS. Ilyen vívmány még a 3 hónapos működési elszámolási rendszer és a munkatársak bérének havi elszámolása. Továbbá a rendszer egyszerűsítése, ügyfélbaráttá tétele a program végére érezhetővé vált, melyhez jelentős mértékben hozzájárultak a HACS-ok javaslatai is.

- a LEADER pályázati rendszer felépítésének értékelése, a pályázati rendszer változásainak értékelése:

A pályázati rendszer alapvetően a LEADER elveknek megfelelően került felépítésre és megfelelő volt a vidékfejlesztési közösségek céljainak elérésére. A pályázati rendszerrel kapcsolatban HACS lényegi kifogásokat nem támaszt, a kevésbé jelentős problémák az utolsó fordulóig megoldódtak, a rendszer jól működött. A rendszer hatékonyságát úgy lehetett volna még növelni, hogy a HACS munkaszervezetek adminisztratív (önadminisztráció) kötelezettségének csökkentésével erőforrásokat szabadítunk fel, melyek a projektgenerálásában, tanácsadásban hasznosulhattak volna.

- HACS szerepe a projektek kiválasztásában, a célterületek kidolgozásában (Pl. A HACS hogyan „használta” bírálati jogosultságait (pl. pontozásban a mozgásterét) az értékelésben, a projekt kiválasztásban, mennyire volt célratörő a célterületek kidolgozása: általános, sok projektet befogadó célterületek voltak jellemzőek, vagy specifikus, egyedi projektek befogadására alkalmas célterületek születtek):

A célterületeket a HACS taggyűlése, közgyűlése alakította ki, tehát a HACS szerepe elsődleges volt a célterületek kidolgozásában. A pontozás nyújtotta lehetőségeket és az egyéb lehetőségeket a HACS úgy használta ki, hogy az adott célterületek stratégiai céljai maximálisan megvalósulhassanak. A HACS munkaszervezet javaslatai és a tagság - lakosság projektjavaslatai alapján a sok projektet befogadó célterületek mellett egyedi, specifikus célterületek is kiírásra kerültek, így minden helyi szereplő megtalálhatta a számára releváns pályázati lehetőséget.

- Hogyan zajlott a LEADER projektek kiválasztása: milyen mélységben indokolta az elutasítást és a támogatást a HACS? Az elutasítást követően visszatértek-e az elutasított ügyfelek?

Az értékelés két szinten zajlott: 1.) előpályázati szakaszban, 2.) pályázati szakaszban. Az előpályázati szakaszban a HACS Helyi Bírálati Bizottsága hozta meg a döntését pályázatonként a HVS-hez való illeszkedésről. Tekintettel arra, hogy a LEADER Terv alapján érkeztek be a projektjavaslatok, a HVS-hez nem illeszkedő, vagy nem megfelelően kidolgozott projektjavaslatok száma elenyésző volt. A HACS az esetleges elutasítást részletesen indokolta, az elutasított ügyfelek egy esetben sem fellebbeztek, hanem - amennyiben a bírálók ezt kérték - újra benyújtották átdolgozott projektjavaslatukat. A pályázati szakaszban a HACS akkreditált munkatársai az MVH irányítása alatt végezték az értékelési munkát, a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően. A pályázati szakaszban elutasított pályázatok projektgazdái több esetben fellebbezést nyújtottak be, melyet az MVH fellebbezési hatósága a vonatkozó előírásoknak megfelelően bírált el.

- intézkedésekre alapuló forrásallokáció és változásai (Hátrányok-előnyök jellemzése, IH-i utasítások végrehajthatóságának jellemzése hatása a HVS HACS tervezés alapú megvalósítására, gazdaságfejlesztési 45% betarthatóságának előnyei-hátrányai, nehézségei; Akadályozta vagy segítette a HACS munkáját az egyes célterületekre

allokálható források korlátozott módosítási lehetősége? Élt-e a HACS a célterületek közötti forrásátcsoportosítás lehetőségével? Mikor, hányszor, miért?:

Az EMVA IV. tengelyének forrásallokációját a taggyűlésünk, közgyűlésünk fogadta el. A források elosztásánál szempont volt, hogy a HACS minél nagyobb arányban támogassa a gazdaságfejlesztési és megújuló energiákat hasznosító projekteket. A HACS módszertana a források évenkénti elosztásában az volt, hogy - taggyűlési döntés alapján - már az EMVA IV. TK1-ben pályázhatóvá tette a vidékfejlesztési közösség rendelkezésre álló összes forrást. Így a pályázók a meghatározott, intézkedésenkénti forrásallokációt nem vették figyelembe, hanem amely szervezet határidőre el kívánta és el tudta készíteni pályázatát, az benyújtotta. A pályázatok ügyintézése után - az EMVA III. pályázatokhoz hasonlóan - az intézkedések közötti forrásátcsoportosítás "dinamikussá" vált, azaz a döntéshozó testület minden ülésen döntött a forrásallokációról a beérkezett és támogatható pályázatok függvényében úgy, hogy minden intézkedésen minél több hasznos projekt támogatására lehetőség legyen. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy ha az egyik intézkedésen a pályázatok ellenőrzése után a rangsorban maradt pályázatok össz. támogatási igénye meghaladta az adott intézkedésre allokalált forrás összegét, úgy a döntéshozó testület olyan intézkedésről csoportosított át forrást, ahol a rangsorba állítható kérelmek által igényelt össz. támogatás nem érte el az adott intézkedésen az adott időpontban rendelkezésre álló forrás összegét. Tehát az EMVA IV. TK1 után az intézkedések közötti forrásátcsoportosításban különösebb stratégiai cél nem fedezhető fel, a döntéshozó testület minden támogatási fordulóban az összes támogatható pályázatot támogatni kívánta és ennek érdekében minél optimalisabban próbálta csoportosítani a forrásokat, természetesen az előírt arányok betartásával. A HACS évek közötti elosztással nem számolt, tehát a TK1 forduló után a fennmaradó, "visszajövő" és pótlólagosan megítélt plusz források váltak pályázhatóvá, évenkénti tartalék nem került megállapításra. Az adott megoldással a források leoptimalisabb elosztását sikerült megvalósítani. A szabad forrásallokáció hátrányai nem jelentkeztek, kizárólag a fenti előnyök érvényesültek. Az IH utasítások minden esetben betarthatóak voltak, azok nem akadályozták a helyi döntéshozatalt. Az előírt 45 %-os gazdaságfejlesztési arányt a vidékfejlesztési közösségünk jelentősen túlteljesítette, így annak betartásával a gyakorlatban nem is kellett számolni. A forráselosztás módosítása a mellékelt Excel táblázatban részletesen kimutatásra került.

- a fejlesztések földrajzi megoszlása (HVS-nek megfelelő, vagy nem irányítható? HACS befolyása az intézkedések megvalósulására):

A HACS a fejlesztések földrajzi megoszlására jelentősen hatni nem tudott és nem is kívánt. A települések "egyenlő bánásmódban" részesültek, azaz minden településre vonatkozóan megegyező kommunikáció folyt az adott EMVA IV. pályázati lehetőségről és a település önkormányzatától, vállalkozóitól, lakosságától függött, hogy mennyi és milyen minőségű pályázat kerül tőlük benyújtásra.

- kedvezményezettek típusai (Az adott HACS illetékességi területén az egyes lehetséges kedvezményezetti körből kik voltak a leginkább nyertesei a célterületeknek, tudta-e befolyásolni valamilyen módon a HACS az egyes kedvezményezettek szereplését a

források elnyerésében? Kik voltak aktívak, mely célcsoportok esetében működtek a HACS ösztönzései?):

A LEADER 1-3 fordulójában a HACS jelentős részben közösségi célú fejlesztéseket támogatott, ennek megfelelően a legjellemzőbb kedvezményezett típusok az önkormányzatok és a nonprofit szervezetek voltak. Az egyházak és a magánszemélyek a LEADER-ben kisebb arányban vettek részt, mint az EMVA III. pályázatok esetében. A HACS tudta befolyásolni az egyes kedvezményezett típusok szereplését, mivel a célterületek kialakítása során az adott célterületet bizonyos kedvezményezett típusokra volt szükséges tervezni. A nonprofit szervezetek a LEADER-ben nagy aktivitást mutattak, azonban ehhez hozzátartozik, hogy a pályázó nonprofit szervezetek túlnyomó többsége részben, vagy egészben önkormányzati tulajdonú. Így a települések bruttó 100 % intenzitású közösségi célú támogatáshoz juthattak úgy, hogy a település civil szervezete pályázott a helyi költségvetési szerv (mely nettó módon támogatott a vidékfejlesztésben) helyett.

Az EMVA IV. tengely fő kedvezményezettjei a civilszervezetek 41%-ban, ezt követik az önkormányzatok 31%-ban, majd az üzleti szféra 22%-ban. Az egyházközségek és a magánszemélyek aránya kicsi 4% és 2%.

A források elnyerésének aránya körönként változott. Az I. kör nyertesei 56%-ban a civilek, 29%-ban az önkormányzatok voltak. Az üzleti szféra 10%-ban az egyházak 5%-ban részesült az I. körből. A II. kör fő kedvezményezettjei az önkormányzatok 43%-ban, a civilek 30%-ban. Az üzleti szféra már 17%-ra fejlődött és az egyházak az előző kör szintjén maradtak (7%). A III. kör fő kedvezményezettjei a vállalkozások 38%-ban, a civilek 36%-ban. Az önkormányzatoknál csökkenés mutatkozott az előző körökhöz képest (23%). A magánszemélyek az előző két körhöz hasonlóan alacsony (3%) érdeklődést mutattak és az egyházak nem jutottak támogatáshoz ebben a körben.

- megvalósult projektek fenntartási időszakára vonatkozó adatok (pl. kedvezményezettek által a fenntartási időszakra tett kötelező és többletpontokat jelentő vállalások jellemzése, mennyire van kapacitása, lehetősége a HACS-nak a nyertes ügyfelek projektjeinek utókövetésére, mennyire van kapcsolata az ügyfeleknek a HACS-al a projekt elnyerése után a megvalósítás során, továbbá a fenntartási időszakban – általános, szintetizáló áttekintés szükséges):

Az ügyfelek - pályázótíróik révén - kizárólag olyan vállalatokat tettek a fenntartási időszakra vonatkozóan, melyek a támogatás elnyeréséhez szükségesek voltak. A fenntartási időszaki vállalások ellenőrzését a Kifizető Ügynökség végzi, a HACS ezen szakterülettel nem foglalkozott. A HACS munkaszervezete a projektek utókövetését olyan módszertannal végzi, hogy amennyiben pl. jogszabály módosítás több, fenntartási szakaszban járó projektet érint, a munkatársak egyenként értesítik a pályázókat és tudakozódnak, hogy a módosítással tisztában vannak-e, de egyenkénti utókövetés az összes pályázatra megoldhatatlan lenne. A HACS fő célja a pályázati szakaszban a minél több és jobb minőségű pályázat beérkezése, a bírálati szakaszban minél több támogatható pályázat támogatása, valamint a megvalósítási szakaszban minél több támogatott projekt megvalósításának és a támogatás kifizetésének elősegítése volt. A támogatások kifizetése után a munkaszervezet feladata inkább az új pályázati körök

előkészítése, az új pályázók segítése, mintsem a fenntartási időszakban járó projektek támogatása, természetesen a fenntartási időszakra vonatkozó előírásokra való figyelemfelhívás mellett. Természetesen a fenntartási időszakban járó projektekkel kapcsolatos kérdésekben a munkaszervezet folyamatosan rendelkezésre állt.

- A pályázat benyújtási folyamat és a pályázatok minősége (A pályázatkezelés folyamata és feldolgozási üteme, nehézségei, pályázati előkészítésben való részvétel és ennek lecsapódása a támogatási kérelmek minőségében, Volt-e különbség az egyes pályázat benyújtási körök között az igénylési folyamat nehézségét illetően, volt-e fejlődés az ügyfélbarát szabályozási rendszer kialakításának folyamatában? Az egyes TK benyújtási körök előrehaladása jelentett-e adminisztratív, szabályozási szempontból kedvezőbb környezetet az ügyfelek és a HACS-ok számára? Hiánypótlás hiánya/megléte jelentősége; stb.):

Pályázatkezelés folyamata és feldolgozási üteme, nehézségei:

A pályázatkezelés folyamatát minden esetben az MVH aktuális eljárásrendjei, segédletei határozták meg. Általánosságban elmondható, hogy a pályázatok kezelése nem a pályázatok beérkezése után kezdődött. A pályázók tájékoztatását a HACS munkaszervezet referensi részlege, valamint a munkaszervezet vezető és az elnök végezte, helyi falufórumok, közgyűlések, "kör-e-mailek" és telefonos értesítések, valamint személyes tárgyalások formájában. A tájékoztatást követően sok potenciális pályázó a HACS munkaszervezet segítségét kérte a pályázatának elkészítése során felmerülő kérdésekben. A pályázatok beérkezése után az iktatási, szkennelési feladatokat az akkreditált ügykezelőnk végezte, majd az A1 ügyintézők elvégezték az alapjogosultsági vizsgálatot, valamint az adminisztratív ellenőrzést. Az A1 ügyintéző munkáját az A2 ügyintéző ellenőrizte, valamint a projektek fizikai ellenőrzését, azaz előzetes helyszíni szemlét is 1-2 akkreditált HACS ügyintéző végezte. A HACS feladatainak elvégzése után a B ügyintézés az MVH feladata volt és a pontszámok közös véglegesítése után a forrásallokációt, a támogatási rangsorok kialakítását a HACS mindenkorai Döntéshozó Testülete végezte el. A Döntéshozó Testület döntéseinek megfelelően az Irányító Hatóság tette közzé a megfelelő minimum pontszámokat, intézkedésenként. Az IH kötelezettség vállalásról való visszajelzése után a támogatási határozatokat a HACS az MVH közreműködésével generálta és postázta az ügyfelek részére. A fenti "klasszikus modelltől" eltérően az EMVA IV. TK1-ben a HACS-nak korlátozott jogosultságai voltak az MVH rendszerében, ezért a feladatok nagy részét az MVH végezte el és a HACS munkaszervezet leginkább az adatfeldolgozásban, majd az előzetes pontozásban vett részt. A pályázatkezelés nehézségei között említendő, hogy az EMVA IV. TK1-ben az újonnan kialakításra kerülő rendszer miatt egyes munkafázisok között több hetes, akár hónapos várakozási idők voltak a jellemzőek, melyekhez a HACS-oknak tartaniuk kellett magukat. Ez is volt az oka annak, hogy az EMVA III. TK1-ben a pályázat benyújtása és a támogatási határozat kézhezvétele között túlságosan hosszú idő telt el. Ez a tendencia a TK-k előrehaladásával egyre inkább javult. Más nehézségek a mindennapi ügyintézés során adódtak, azonban az MVH-val és az IH-val való egyeztetések, közös munka eredményeként ezen nehézségek kezelhetőek voltak.

A pályázati előkészítésben való részvétel és ennek lecsapódása a támogatási kérelmek minőségében:

A pályázati előkészítésben való részvételnek kimutathatónak kell lennie a támogatási kérelmek minőségében, azonban tekintettel arra, hogy a pályázatokat nem az ügyfelek, hanem zömmel pályázattíró szakemberek, pályázattíró cégek készítették, az összefüggés nem ennyire egyértelmű. A HACS mindent megtett az információk átadása érdekében, valamint a személyesen megjelenő ügyfeleket maximális mértékben támogatta a kérelmük elkészítésében, azonban a területünkön is megfigyelhető volt egyes pályázattíró szakemberek, cégek "futószalag szerű" munkája. Így az ügyfél a közgyűlések vagy fórumok alkalmával hiába került tájékoztatásra, a megbízott pályázattírója sokszor a saját elveit követve, silány, hiányos módon nyújtotta be a pályázatát, mellyel a pályázatkezelő ügyintézőknek okozott többlet munkát (hiányok összegyűjtése, hiánypótlások kiküldése, kezelése) és az ügyintézési időt növelte. A TK-k előrehaladtával, az egyre kevesebb pályázható forrásra is tekintettel a pályázatok egyre jobb minőségben kerültek benyújtásra.

Különbség az egyes TK benyújtási körök között az igénylési folyamat nehézségét illetően, fejlődés az ügyfélbarát szabályozási rendszer kialakításának folyamatában:

Az igénylési folyamatokat minden esetben a Ket. és a Vhr. szabályozták, így a nehézségüket illetően közel megegyezőnek tekinthetők. A jogszabályalkotás a 2008. évtől a 2013-2014. évek felé haladva egyre logikusabbá, közérthetőbbé és a támogatási időszak vége felé haladva egyre ügyfélbarátabbá vált úgy, hogy a szabályozási rendszer az időszak utolsó két évében maximálisan, az ügyfelek számára is érezhető módon az ügyfelek érdekeit szolgálta. A Miniszterelnökség minden lehetséges eszközzel támogatta a projektek megvalósítását, továbbá a már - bizonyos adminisztratív okok miatt - elutasított pályázatok újbóli ügyintézését és megvalósítását (pl.: "igazolási kérelem").

A TK benyújtási körök előrehaladásának hatása adminisztratív, szabályozási szempontból:

A TK benyújtási körök előrehaladásának hatása az adminisztrációs terhekre pozitív volt, az adminisztrációs terhek érezhetően, bár nem jelentősen csökkentek. Azonban a HACS álláspontja, hogy a program végén jellemző adminisztrációs kötelezettség további csökkentése a támogatások odaítéléséhez szükséges információk a bírálathoz történő begyűjtésének aránytalan csökkentéséhez vezetne, tehát a Ket. és a Vhr. keretei között az adminisztrációs terheket csökkenteni már nem érdemes és nehezen lehetséges. A szabályozási rendszer a kezdeti nehézségek után "felnőtt" a feladathoz és logikusan, ügyfélbarát módon szolgálta a program megvalósulását.

- projektek megvalósítása (eredmények összefoglalása, kvalitatív és kvantitatív leírás a vonatkozó monitoring adatok és indikátorok alapján, esetleges meghiúsulások okai):

A projektek megvalósításáról a HACS pontos információkkal, összesített statisztikákkal nem rendelkezik. Összefoglalóan elmondható, hogy hozzávetőlegesen a támogatott projektek összesen 85-90 %-a valósult meg a program időszakban, a meghiúsulások fő okai a finanszírozási nehézségek, a határidők "elfelejtése", a megvalósíthatatlan tervdokumentációk

és egyedi lemondó döntések voltak. A HACS kerethez "visszaérkező" források a következő TK időszakban új pályázatokhoz kerültek megítélésre.

- elért eredmények, output-indikátorok bemutatása;

A HACS területén a LEADER 1-3 fordulóban összesen 182 nyertes pályázat született. Ezek közül a HACS legfontosabb eredménye az, hogy összesen 69 energiaudvarban mintegy 796 millió Ft értékben megújuló energiaforrást hasznosító eszközöket létesített, melyek hosszú távon zöldenergiával látják el a vidéki közösségeinket, csökkentve azok kiadásait, rezsiköltségeit, fenntarthatóbbá téve működésüket. A megújuló energiaforrások hasznosításában a HACS más területen is élen jár: országosan egyedülálló módon 24 db elektromos töltőállomás létesítésére nyújtott támogatást, megalapozva ezzel a Bükk-térségi zéró emissziós, költséghatékony közlekedést.

- helyszíni ellenőrzések tapasztalatai (előzetes helyszíni szemle, rendezvények; együttműködés jellemzése a kedvezményezettekkel és az MVH-val):

A helyszíni ellenőrzések tapasztalatai egy-két esetet kivéve pozitívak voltak. Az ügyfelek nem akadályozták a munkát, az MVH munkatársai, illetékes osztálya pedig e-mailben és telefonos úton minden szükséges segítséget megadott.

- egyéb általános megállapítások (a fenti szempontokon túlmenő megjegyzések, javaslatok, tapasztalatok);

- Hogyan valósult meg a HVS-ben tervezettekhez képest az EMVA IV. tengely végrehajtása?

A HACS a HVS-ben megfogalmazott és forrással párosított HPME-k közül az összes "életképes" fejlesztési javaslatot megvalósította, a TK1, TK2 és TK3 támogatási körökben megnyitott LEADER célterületeket és az azokon elnyert támogatási összegeket és a támogatott pályázatok darabszámát a mellékelt Excel táblázatban összesítjük.

2. Fejlesztések bemutatása (a HACS területén megvalósuló, a HVS céljait érintő projektek (EMVA III. és IV. tengely fejlesztéseinek összegzése)

2.1 A fejlesztések és azok hatásai:

2.1.1 EMVA III. tengely –összefoglaló a III. tengely megvalósulásáról (a kitöltött excel alapján) a számadatok szöveges értékelése (kedvezményezettek megoszlása a térségben, települési fejlesztések száma, volt-e olyan település, amely nem részesült forrásban? Miért? Volt-e olyan település, amely „elvitte” a források nagy részét? Miért? Tervez-e a HACS ezekkel a trendekkel kapcsolatban a következő időszakban változtatásokat a HFS-ben? A táblázatok szövegszerű elemzését várjuk!

Az EMVA III. tengelyes források tekintetében az üzleti szféra 37%, az önkormányzati szféra 29%, az egyházak 14% és a magánszemélyek is 14%, a civil szféra 6% fejlesztési forrást nyert el.

Falufejlesztés jogcímre elsősorban az önkormányzatok (75%), kis számban egyházi szervezetek (14%) és civilek (10%) nyújtottak be pályázatot.

Vidéki örökségvédelem jogcímre nagyszámban érkeztek igények az egyházak részéről ((80%) és néhány önkormányzat (20%) a védetté nyilvánított épületek felújítását valósította meg.

Turisztikai tevékenység ösztönzése jogcím igénylői a magánszemélyek (55%), vállalkozások (27%) és néhány önkormányzati (9%) és civil szervezettel (9%) kiegészítve. Erre a jogcímre egyházi szervezetektől nem érkezett igény.

Településeink közül 100 millió Ft feletti forrást nyert Bogács, Bükkaranyos, Cserépváralja, Hernádkak és Varbó. A legtöbb fejlesztési forrást Bükkaranyoson nyertek el a kedvezményezettek, de ez sem érte el a forrás 20%-át (15,59%). Bogács termálfürdője miatt jelentős turisztikai vonzerővel rendelkezik így a fejlesztések elsősorban turisztikai szállások kialakítására és fejlesztésére irányult (7,16%). Erre a turisztikai vonzerőre építve a Bogács szomszédságában elhelyezkedő Cserépváralja az ifjúsági turizmusra és szintén a magán szálláshelyek kialakítására kötött le jelentős forrást (6,77%). Varbón mind a turizmusra, mind a mikro-vállalkozásra illetve az örökségvédelemre is figyelmet fordítottak és jelentős forrást nyertek el (8,45%). Bükkaranyoson nagyszámú és aktív vállalkozói réteg van, így a mikro-vállalkozások fejlesztésére mutatkozott jelentős igény.

50 millió Ft feletti lekötött forrással 8 település rendelkezik (Alacska, Böcs, Harsány, Kács, Mályi, Mályinka, Onga, Radostyán), amelyek településenként három projekt megvalósulását tették lehetővé a települések adottságainak megfelelően mindhárom jogcímbe.

A települések zöme 1 -2 projektet valósított meg.

Nem nyer el fejlesztési forrást nyolc település, melyek között van a négy kisvárosunk is (Alsózsolca, Felsőzsolca, Emőd, Nyékládháza), amelyek 10 000 fő feletti lakossal rendelkeznek. Két település (Gesztely, Sajókápolna) nem nyújtott be pályázatot. Két település (Bükkzsérc, Sajólászlófalva) pályázata nem volt támogatható.

Mikrovállalkozások fejlesztése jogcímre néhány magánszemély (8%) és nagyszámú mikrovállalkozás (92%) nyújtott be pályázatot.

Az EMVA III. tengelyes fejlesztések a következő tervezési időszakban nem tartozik majd a HACS ok hatásköréhez, de ennek ellenére a LEADER forrás pályázatainál minden kedvezményezetti körre kiemelt figyelmet fordítunk.

2.1.2 EMVA IV. tengely (Összefoglaló a IV. tengely megvalósulásáról (a kitöltött excel alapján) Pl.: a számadatok szöveges értékelése (kedvezményezettek megoszlása a térségben, települési fejlesztések száma, volt-e olyan település, amely nem részesült forrásban? Miért? Volt-e olyan település, amely „elvitte” a források nagy részét? Miért? Tervez-e a HACS ezekkel a trendekkel kapcsolatban a következő időszakban változtatásokat a HFS-ben?) A táblázat szövegszerű elemzését várjuk!

Az EMVA IV. tengelyes források tekintetében az civil szféra 41%, az önkormányzati szféra 31%, az üzleti szféra 22%, az egyházak 4%, a magánszemélyek 2% fejlesztési forrást nyert el. Az EMVA LEADER I. körös pályázatok közül a civilek 56%-a, az önkormányzatok 29%-a, a vállalkozások 10%-a és az egyházak 5%-a nyert támogatást.

Az EMVA LEADER II. körös pályázatok közül az önkormányzatok 43%-a, a civilek 30%-a, a vállalkozások 17%-a, az egyházak 7%-a és a magánszemélyek 3%-a nyert támogatást.

Az EMVA LEADER III. körös pályázatok közül a vállalkozások 38%-a, a civilek 36%-a, az önkormányzatok 23%-a, és a magánszemélyek 3%-a nyert támogatást.

A pályázati ciklusból látható az üzleti szféra megerősödése, az önkormányzati és civil szféra stabilitása. Az egyházak és magánszemélyek csekélyebb részvétele a finanszírozási nehézségekkel indokolható, amit a következő időszakban az előleg igénybevétele oldhat meg.

A települések közül három település Bükkaranyos, Felsőtárkány, Harsány valósított meg legnagyobb számú fejlesztést. Az elnyert forrás tekintetében két település (Bükkaranyos 17,29%-ban, Felsőtárkány 7,68%-ban) 100 millió Ft feletti, öt település (Borsodgeszt, Böcs, Harsány, Sály, Varbó) 50 millió Ft feletti összegben valósította meg a fejlesztéseket. A többi település átlagosan 10 – 30 millió Ft fejlesztési forrást nyert el. A kiemelkedő számú projektet és fejlesztési forrást elnyerő településekre minden esetben jellemző volt: elsősorban a település vezető, másodsorban a településen tevékenykedő vállalkozók, civil szervezetek képviselőinek aktivitása úgy a tervezési időszakban, mint a pályázati időszakban. Ez megnyilvánult a tervezői csoportokban való részvételben, a projektötletek gyűjtésében és benyújtásában, a pályázati kiírásokat megelőző fórumokon, tájékoztatókon, taggyűléseken, közgyűléseken való részvételben és a személyes konzultációs lehetőségek kihasználásában. Három település nem nyert fejlesztési forrást (Cserépváralja, Gesztely, Tardona). Ezen települések nem adtak be pályázatot, de Cserépváralja és Tardona III. tengelyes kiírásokra sikeresen pályázott. A következő tervezési időszakban ezen települések illetve a kevés forrást elnyerő települések lehetséges projektgazdáinak felkutatására, azok felkészítésére és projektjeinek kidolgozására nagyobb figyelmet kívánunk fordítani.

2.2 Térségi jó gyakorlatok, mintaprojektek bemutatása:

Mintaprojektek a teljesség igénye nélkül:

LEADER Községi Energiaudvarok megvalósítása Sályban:

Az HACS három alkalommal hirdetett pályázatot „LEADER Községi Energiaudvarok” fejlesztésére, létrehozására. A települések pályázhattak olyan községi energiaudvarok létesítésére, amely a vidék, a falu számára rendelkezésre álló megújuló energiaforrások hasznosításának termelő, bemutató, ismeretterjesztő demonstrációs helyszíne lesz, továbbá a Községi Energiaudvarokhoz kapcsolódó energiatároló és/vagy elektromos elosztó, töltő rendszerek beszerzésére, telepítésére, bemutatására.

A Községi Energiaudvar a pályázó tulajdonában, vagy minimum a projekt üzemeltetési kötelezettség időtartamáig bérletében lévő, községi célt szolgáló ingatlan, ahol egyenként 500 kW teljesítményig községi célú megújuló energiaforrást hasznosító eszközöket telepítenek, bemutatnak és intelligens mikro-hálózatban együtt működtetnek.

Sály Község a LEADER program keretében 2012-ben két helyszínre - a Polgármesteri Hivatal és a Gárdonyi Géza Általános Iskola területére - napelemes kiserőműből, elektromos járműtöltőből és energiatároló egységből álló „községi energiaudvar” létesítésére nyert 100 %-os intenzitású támogatást.

Az „energiaudvarok” megvalósítása a közbeszerzésekkel 2012. júliusban kezdődött el és a projektek 2012. októberben valósultak meg.

A demonstrációs célú, egyben korszerű közösségi szolgáltatást - elektromos autók térítésmentes töltése - is tartalmazó két fejlesztés a község fontos lépése a XXI. század felé, valamint a tetőkre szerelt termelőegységek az intézmények energiaköltségeit hosszú távon csökkentik. A megspórolt energia értékét a település közösségi célra fordíthatja, vagy abból egyéb hasznos fejlesztések saját erő összegét gyűjtheti össze.

Az, hogy nem csak nagyvárosokban (pl. Miskolcon, azÉMÁSZ központ előtt, átadás: 2012.08.28.), hanem falvakban is létesülnek elektromos töltőkutak, jelentősen elősegítheti az „e-mobilitás” - az olcsó, zéró emissziós elektromos közlekedés elterjedését. Az energiaudvarokban termelt energia csökkenti az áramszámlát, azonban a zöld áram az egyre elérhetőbb áron beszerezhető elektromos járművekben hasznosítva még több megtakarítást hozhat a közösségek számára.

A helyi önkormányzat területén a projekt keretében megvalósult tevékenységek (2012):

8,4 kWp beépített teljesítményű fotovoltaikus rendszer – napelemes kiserőmű létesítése:

o 42 db Heckert Solar gyártmányú, HS-PXL 200 típusú polikristály napelem modul leszállítása.

o Eurocode (ENV1993-1-3) norma alapján helyi szél és hőteherre tervezett tartószerkezet leszállítása és a napelem modulok felszerelése.

o 1 db Fronius IG Plus 100V-3 inverter leszállítása és rendszerbe építése.

o A csatlakozási pont, a termelő egység hálózatra kötése, internetes rendszerfelügyelet kiépítése.

Elektromos járműtöltő - 3 kW (16A 1F 230V) talajra szerelt töltőpont telepítése:

o 1 db Elektrobay 3 kW elektromos járműtöltő leszállítása, talajra szerelése, rendszerbe kötése.

8000VA tároló kapacitású energiatároló egység telepítése:

o 1 db APC Smart-UPS RT 8000VA 230V szünetmentes tápegység (akkumulátor teleppel) leszállítása és rendszerbe kötése.

A helyi általános iskola területén a projekt keretében megvalósult tevékenységek (2012):

6 kWp beépített teljesítményű, 44 m² felületű fotovoltaikus rendszer – napelemes kiserőmű létesítése:

o 30 db Heckert Solar gyártmányú, HS-PXL 200 típusú polikristály napelem modul leszállítása.

o Eurocode (ENV1993-1-3) norma alapján helyi szél és hőteherre tervezett tartószerkezet leszállítása és a napelem modulok felszerelése.

o 2 db Fronius IG Plus 30-1 inverter leszállítása és rendszerbe építése.

o A csatlakozási pont, a termelő egység hálózatra kötése, internetes rendszerfelügyelet kiépítése.

Elektromos járműtöltő - 3 kW (16A 1F 230V) talajra szerelt töltőpont telepítése:

o 1 db Elektrobay 3 kW elektromos járműtöltő leszállítása, talajra szerelése, rendszerbe kötése.

8000VA tároló kapacitású energiatároló egység telepítése:

o 1 db APC Smart-UPS RT 8000VA 230V szünetmentes tápegység (akkumulátor teleppel) leszállítása és rendszerbe kötése.

A rendszerek működési elve:

A napelemek a napfény energiáját közvetlen egyenfeszültséggé alakítják. Az átalakított energia nagysága arányos a napelemeket érő napfény intenzitásával. A napelemek által termelt energia közvetlenül nem alkalmas a közcélú hálózatra csatlakozásra. A hálózatra csatlakozás az inverteren keresztül valósul meg. Az inverter a napelemek által előállított energiát alkalmassá teszi a hálózatra történő visszatáplálásra.

Az inverter folyamatosan figyeli a hálózati feszültség paramétereit és azzal szinkronban táplálja ki a napelemek felől jövő energiát. A szinkronüzemű rendszernél, áramkimaradás esetén az inverter biztonsági okokból leállítja a kitáplálást. Visszakapcsolás a hálózati feszültség tartós megléte (5 perc) után automatikusan történik. Az 'áram kimaradás' szempontjából kritikus fogyasztók ez idő alatt a feszültség hiányában nem működnek.

Hogy a fontosabb fogyasztók (pl. elektromos autót töltők) a hálózati feszültség hiánya mellett tovább működjenek, ezeket a fogyasztókat külön áramkörre kötjük, amelyet egy megfelelően méretezett szünetmentes tárolókapacitás lát el energiával (APC Smart-UPS RT 8000VA).

A teljes rendszer monitorozható, az üzemeltető folyamatosan figyelemmel kísérheti a napelemes háztartási kiserőmű és a tároló, illetve töltő rendszer (Elektrobay 3 kW) működését és állapotát.

Az ügyfelek által igényelt nettó kiadásra jutó támogatási összeg: Sály Község Önkormányzata (önkormányzati épületen megvalósítva): 12.949.000,- Ft, Sályi Polgárőr Egyesület: 13.000.000,- Ft (általános iskola épületen megvalósítva).

Sály településen a LEADER keretében a 2014. évben további 2 db „Közösségi Energiaudvar” létesült, egy 8,4 kWp teljesítményű napelemes kiserőmű a volt könyvtár, jelenlegi Integrált Közösségi Szolgáltató Tér (IKSZT) épület és egy 15,9 kWp teljesítményű napelemes kiserőmű a helyi óvoda épület zöldenergiával való ellátása és a megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése érdekében.

A HACS területén a 2008-2014 években összesen 69 db „Közösségi Energiaudvar” beruházása valósult meg, összesen mintegy 800 millió Ft LEADER támogatással.

BÜKK-MAK LEADER Energiaközpont létrehozása Bükkaranyoson:

A Magyar Virtuális Mikrohálózatok Mérlegköri Klaszter Egyesület (MIKROVIRKA) mint nonprofit szervezet pályázott a 122/2009. (IX. 17.) FVM rendelet, az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból a HVS LEADER fejezetének végrehajtásához nyújtandó támogatások alapján a BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. (mint HACS) által meghirdetett BÜKK-MAK LEADER Energiaközpont célterületre, a MIKROVIRKA energiaközpont létrehozására, és működtetésére.

A MIKROVIRKA (energiaközpont) projekt hosszútávú célja egy olyan rendszer kiépítése, melyben a megújuló energiaforrások termelői szabadon kereskedhetnek egy közös mérlegköri elszámolást lehetővé tevő mérlegköri rendszeren – az „ENERGIANET”-en keresztül –

regionálisan mérlegköröket alkotva a fogyasztókkal, akik ez által olcsó és környezetbarát technológiából származó energiához jutnak. Továbbá kidolgozni egy kis-energiatermelőkből álló mikrohálózatok szervezeti kereteit, ennek megvalósítását előkészíteni, a magyarországi jogszabályi környezet figyelembevételével.

Létrehoztuk a MIKROVIRKA – Energiaközpontot, amelynek feladata, hogy a BÜKK-MAK LEADER területén működő decentralizált energiatermelő (DG) megújuló energiaforrást (RES) hasznosító, elektromos áram termelő készülékeket irányítsa, intelligens mikrohálózatban, önálló mérlegkörben működtesse, hogy azok virtuális erőműként működjenek és egymásnak szükség szerint elektromos áramot adjanak el, vagy egymástól vegyenek, miközben használják a megfelelő közép- vagy nagyfeszültségű hálózatot, annak rángatása nélkül. Az Energiaközpont épületében megtalálható: iroda, tárgyaló-oktató, gépészeti tér, energiaközpont szoba, épületgépészet, rendszerirányítás központja – adatszervert, elszámolási mérés eszközök, vezérlő, adatgyűjtő -. A szolgáltatáshoz tartozik a kommunikáció kiépítése a rendszerirányító központ és az egyes eszközök között. Az Energiaközpont létesítése az „1 falu – 1 MW” program egyik fő eleme, a mérlegkör kiépítésének kulcsa. Az ügyfél által igényelt nettó kiadásra jutó támogatási összeg: 41.516.688 Ft.

Közösségi kútúró berendezés beszerzése:

A BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft. pályázott az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból a HVS LEADER fejezetének végrehajtásához nyújtandó támogatások alapján a Bükk-Térségi LEADER Egyesület (mint HACS) által meghirdetett Közösségi Kútúró Berendezés Beszerzésének támogatása célterületre.

A Bükk-Térségben található településeken a kutak fúrása és talajszondás rendszerek telepítése nehezen megoldható. A hőszivattyús rendszerek telepítéséhez, a talajszondák elhelyezéséhez szükséges geotermikus fúrás ára magas; korszerű, közösségi fúró berendezés nem áll a vidékfejlesztési közösség, vagy tagjainak rendelkezésére.

A projekt célja bükkaranyosi megvalósítási helyszínen 1 db korszerű, KURTH KB 10/D típusú, 100 m mélységig való fúrásra alkalmas Közösségi Kútúró Berendezés működtetése, a geotermikus energia hasznosításának elterjesztése a HACS területén. A Bükk-Térségi LEADER Egyesület területén több hőszivattyús rendszer is megjelenik LEADER támogatással, melyek telepítési költségei a projekt segítségével jelentősen csökkennek. Az ügyfél által igényelt nettó kiadásra jutó támogatási összeg: 24.297.857.- Ft.

BÜKK-MAK LEADER Tour Központ és Képzési Központ létrehozása Felsőtárkányban:

A LEADER által (I. és II. fordulóban) támogatott két különálló, azonban céljukat tekintve összefüggő projekt tárgya a BÜKK-MAK LEADER Tour Központ és Képzési Központ létrehozása, amelyek összehangolják és koordinálják a BÜKK-MAK LEADER idegenforgalmi marketing, termékfejlesztési, minősítési, képzési, oktatási, tájékoztatói és szervezési tevékenységeket.

Az Észak-magyarországi Régióban, ezen belül is a BÜKK-MAK LEADER településein nem működik olyan idegenforgalmi információs, szolgáltató központ, amely bemutatja a bükketeji, bükklábi illetve alföldi településeink idegenforgalmi látványosságait, továbbá képzési központ sem áll rendelkezésre.

A Tour Központ projekt egyik eleme egy rendezvénytér megvalósítása volt, ahol a települések turisztikai szolgáltatói és kézművesei bemutathatják a rendezvények alkalmával kínálatukat. További beruházás volt egy információs pont illetve irodahelyiség kialakítása, amely a BÜKK-MAK területén lévő települések turisztikai kínálatát képes egy helyen bemutatni, koordinálva a települési rendezvényeket, és a települések marketing tevékenységét összefogva elősegíteni a települések egységes megjelenését a turisztikai piacon. A létesítményeket egy rendezvényi infrastruktúra egészíti ki, amely segítségével a hátrányosabb helyzetű települések is bemutathatják a turisztikai szolgáltatóikat és gasztronómiai kínálatukat. A Tour Központnak helyet adó közösségi épület tetőterében kapott helyet a Képzési Központ, ahol Felsőtárkány Község Önkormányzata felsőoktatási intézményekkel és egyéb szakmai szervezetekkel együttműködésben jól szervezett, hasznos képzési, felnőttoktatási programokat tart, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia célkitűzéseivel összhangban. A projektek össz. költségvetése 40 millió Ft + ÁFA, nettó 100 % támogatási intenzitás mellett.

2.3 Előforduló problémák bemutatása, mivel tudott az IH a megoldáshoz hozzájárulni, milyen jellegűek voltak a projektekkel kapcsolatban előforduló problémák (szervezési, műszaki, hatósági, adminisztrációs...stb.) Hogyan oldotta meg a HACS a felmerülő problémákat?:

A projektekkel kapcsolatban sok esetben adminisztratív, elszámolási problémák jelentkeztek. A problémák megoldásában a HACS segített az ügyfelek részére, speciális esetekben az IH-MVH közreműködésével.

2.4 AHACS saját projektjeinek bemutatása, amelyekben kedvezményezettként részt vett (külön bontásban az EMVA, illetve más alapok/OP-k projektjei, finanszírozás, a projektek jellege, tartalma; Hogyan járultak hozzá a HVS megvalósulásához? Hogyan járultak hozzá a térség szükségleteihez? – EXCEL):

A HACS három saját projektet valósított meg.

Ezek közül egyet EMVA LEADER forrásból, melynek köszönhetően Debreceni Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudomány Kara és a Bükk-Térségi LEADER Egyesület közös tanszék felszerelésének beszerzése történt abból a célból, hogy a gyakorlati képzésen illetve a duális képzésen résztvevő egyetemi hallgatók elhelyezése megoldható legyen.

A másik pályázat HUSKROUA/0901 pályázati forrásból, „Harmonized development of bilateral, sustainable tourism strategy and joint touristic programs of Zakarpatska and Bükk-Miskolc micro-regions with a special focus on preservation of cultural and social heritage and environmental diversity” címmel határon átnyúló turisztikai fejlesztést valósított meg a Kárpátaljai Fejlesztési Tanács,

Bene község, Sajókápolna község összefogásával, melynek keretében turisztikai szálláshelyek és turisztikai eszközfejlesztés történt a kárpátaljai hátrányos helyzetű diákok számára.

A harmadik megvalósult projektünk KEOP-7.4.3.0 forrásból „Bükk-MAK LEADER vidékfejlesztési közösség decentralizált megújuló energiaforrásokat hasznosító integrációjának fejlesztése a MIKROVIRKA rendszerű "1 falu 1 MW program"” címmel, amely az "1 falu 1 MW program" 1. ütemét, terveket, dokumentációkat, Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányát, engedélyeket finanszírozta.

Nem támogatott projektjeink:

- a KEOP 7.4.3.0. „1 Falu – 1 MW” II. ütem 27 tagú konzorciumi és
- a KEOP 7.4.3.0 „Bánya Hő Hasznosító”II. ütem 7 települési projektünket. a KEOP irányító hatósága forráshiányra hivatkozva elutasította.
- a NER 300 „MAKROVIRKA”, az öt megyei jogú városból és a BÜKK – MAK – LEADER-ből álló konzorciumi pályázatot.

2.5 Térségi együttműködések bemutatása (11/2013. (III. 5.) VM rendelet alapján)

LEADER térségek közötti együttműködéseink sikeresek voltak. A támogatást nyert tíz projektből ötöt saját kezdeményezéssel indítottunk el, öt projektet pedig partnereink kezdeményeztek.

Hat projekt kapcsolódott a HVS 2. Célkitűzéséhez, mely a megújuló energiaforrások hasznosítása, az energiahatékonyság növelése. Ebből két projekt „LEADER BEV WAYS – LEADER, Elektromos Utak és Kutak Hálózata”, amelyek a Bükk-Miskolc térséget kötik össze Abaújjal és Borsod Torna Gömörrel. Három projekt tudásátadás keretei között a Bükk-Térségi LEADER Egyesület, és elődje a BÜKK-MAK LEADER Np Kft szellemi tudását, tapasztalatát hasznosítja a decentralizált és diverzifikált megújuló energiaforrások területén. Két projekt a HVS 3. Célkitűzéséhez, az idegenforgalom fejlesztéséhez kapcsolódik. Ezek egyike a Kincsem Nemzeti Lovas Program megvalósulásához, a másik az egészségmegőrzés alternatív formáinak népszerűsítésével az egészségturizmushoz járul hozzá. Két projektünk a HVS 5. Célkitűzéshez, az életminőség javítása a településeinken kapcsolódik, az elmaradott térségek modern, vezeték nélküli internet, telefon és TV eléréssel illetve a helyben megtermelt kiváló minőségű termék előállításával.

Nem támogatott projektjeink: „LEADER BEV WAYS – LEADER, Elektromos Utak és Kutak Hálózata”, hat LEADER HACS közösségi.

2.6 Nemzetközi együttműködések bemutatása (99/2012. (IX. 25.) VM rendelet alapján):

A HACS nemzetközi együttműködési projektben nem vett részt.

A Svéd Upsalai Egyetem a ROMAVIRKA energetikai programunkról svéd és angol nyelvű tanulmányt jelentett meg, és delegációjuk felkeresett bennünket. Mi nem viszonztuk az IH által engedélyezett látogatást, mert a kedvező hazai szakmai bírálatok ellenére a KEOP IH 83 millió Ft támogatásával kidolgozott „1 Falu – 1 MW” tervek, tanulmányok, közbeszerzések, engedélyek ellenére, forráshiányra hivatkozva a MEH elutasította a ROMAVIRKA rendszert is tartalmazó II. ütem megvalósítást. Ennek megfelelően nem volt miről tárgyalnunk a svédekkel. Ugyanez történt a hollandok és a szlovákok kezdeményezéseivel.

3. HACS hálózatosodás, kapcsolatrendszer értékelése:

3.1 Együttműködés az IH-val:

Az IH-val való együttműködés a program kezdetére jellemző kommunikációs és egyéb nehézségek az IH átalakulásával összefüggő javulása után a program végére konstruktív, jó munkakapcsolattá vált.

3.2 Együttműködés az MVH-val:

A HACS munkaszervezet a program teljes időszakában jól működött-dolgozott együtt az MVH munkatársaival. A felek közötti kommunikáció gyors, hatékony volt, az MVH vezetői és munkatársai készségesek, segítőkészek voltak a közös munkafolyamatok elvégzése során.

3.3 Együttműködés más HACS-okkal, érdekérvényesítés:

A HACS leginkább a megyén belüli és leginkább a szomszédos HACS-okkal működött együtt szorosabban, ami azt jelenti, hogy a felek egyes stratégiai kérdésekben telefonon, e-mailen folyamatosan egyeztettek egymással. A HACS-ok közötti együttműködésnek jó terepet adtak a régiós értekezletek, valamint azt erősítették a LEADER térségek közötti együttműködési projektek. A HACS-oknak nem volt szükségük egymás ellen irányuló érdekérvényesítésre.

3.4 Együttműködés a helyi önkormányzatokkal:

A helyi önkormányzatokkal való együttműködésünk jó alapot adott a közösségfejlesztésre. Az önkormányzat képviselői jellemzően aktívabban vettek részt a HACS közgyűlésein, mint más szférák képviselői. Ezen aktivitás a pályázati időszakokban tovább erősödött.

3.5 Együttműködés a helyi gazdasági és civil szféra szervezeteivel, képviselőivel:

A HACS munkájában a vidéki vállalkozások és civil szervezetek is tevékenyen vettek részt, az együttműködésünk jó volt.

3.6 A helyi hálózatépítés jellemzése, animációs tevékenység, a szervezéshez szükséges utazási idő, költség jellemzése, hatékonysága:

A HACS munkatársai a program időszakban jelentős szervezői, hálózatépítési munkát végeztek el. A HACS önadminisztrációs feladatai nehezen tették lehetővé a projektgenerálásokat és az animációs munkát, ami a külső - nem EMVA III-IV. - forrásokra

tervezett, a HACS teljes területét, vagy annak egy részét érintő fejlesztési projektek kis számában jelentkezett. A munkaszervezet az EMVA III-IV. fejlesztésekkel kapcsolatos hálózatépítési, animációs munkát hatékonyan el tudta látni, a költségekre a HACS költségvetése elegendő fedezetet tudott nyújtani.

4. A LEADER elvek megvalósulása:

4.1 Mi volt a célja a hét LEADER elv érvényesítésének a térségben? (alulról jövő kezdeményezések ösztönzése, területalapú megközelítés, helyi partnerség, több szektort érintő integrált fejlesztések, hálózatépítés, innováció, térségek közötti és nemzetközi együttműködések):

A LEADER elvek mentén hogyan építették fel a HACS-ot? Mik voltak a rendező elvek? A hét szempont közül melyek voltak a legfontosabbak? Milyen előzetes elvárások voltak a LEADER elvekkel kapcsolatban? Hogyan valósultak meg az elvek az előzetes elvárásokhoz képest? Mi az a hozzáadott érték, amelyet a LEADER-en keresztül elérni szándékoztak és a LEADER nélkül nem lehetett volna megvalósítani? Mit adott a térség társadalmának a LEADER elvek alkalmazása? Sikered-e az elveket a köztudatban elültetni? A LEADER elvek közül miket lehetett következetesen alkalmazni? Mi működik jól, mi nehezebben? Miért? Látnak-e olyan problémákat, amelyek megoldhatók (lennének) a LEADER elvek jobb alkalmazásával? Mi akadály van az elvek szélesebb alkalmazásának? Ki lehet-e küszöbölni? Ha igen, mivel? A gyakorlatban működött-e az elvek alkalmazása a „kötelezőn” túl?:

A HACS a LEADER elvek mentén került felépítésre. A Bükk-Miskolc Térségi Helyi Akciócsoport kiépítése a LEADER+ HACS-ra, területre és jelentős részt annak tagságára építkezett, kiegészülve 44 településre. A HVS-t és a HACS jogi szervezetének megalakítását számos helyi egyeztetés, falufórum előzte meg. Rendező elv az önkéntesség volt, azaz a HACS 44 települése politikai és egyéb szempontok nélkül, önkéntes alapon szerveződött a LEADER szemléletmódnak maximálisan megfelelve. A hét elv közül a legfontosabbak az alulról jövő kezdeményezések ösztönzése, a helyi partnerség, a hálózatépítés és az innováció voltak. A HACS-csal szembeni előzetes elvárás a folyamatos közös gondolkodás, a közös helyi problémákra közös megoldások keresése, a helyi adottságok, lehetőségek kihasználására való törekvés volt. Ez adta a LEADER fő hozzáadott értékét is, a LEADER speciális, leginkább a helyi problémákra, lehetőségekre választ adó projektek jól hasznosultak, speciális hiányokat pótoltak. A tagság a működés során a LEADER elveket magáévá tette, a közös stratégiai célok mentén a különböző szférák és fejlesztési igények közötti kompromisszumok minden esetben létrejöttek. Az összes LEADER elv következetesen alkalmazható a térségben, azok jól működtek, azonban a szélesebb körű alkalmazásukhoz központi politikai döntések szükségesek. A LEADER program 2015-2020 időszakban való folytatásával ezen döntések egy része már megszületett.

4.2 A LEADER elvek megvalósulásának vizsgálata, jellemzése:

4.2.1 Alulról jövő kezdeményezések ösztönzése:

A HVS felülvizsgálatok során több mint 50 javaslat érkezett be a munkaszervezethez. A javaslatok mindegyike közgyűléseken megtárgyalásra került, melyekről a tagság döntött. A HACS minden ülésén ösztönözte a javaslatok megfogalmazását, a helyi, alulról jövő kezdeményezéseket, hiszen azok a HVS-ben való szerepeltetésével érhető el, hogy a stratégia évről-évre aktuális legyen és az esetlegesen változó igényekhez alkalmazkodhasson.

4.2.2 Területalapú megközelítés:

A HACS területe társadalmi értelemben jórészt összefüggő, közös hagyományokkal, helyi identitással, közös igényekkel és elvárásokkal rendelkező területnek tekinthető, ami megkönnyítette a terület gyenge és erős pontjainak, problémáinak és lehetőségeinek felmérését úgy, hogy azokra a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia valós, konkrét válaszokat adhasson.

4.2.3 Helyi partnerség:

A LEADER HACS-ot 44 település, 147 tag alapította. A tervezési terület meghatározása és a HACS jogi szervezetének kialakítása, működtetése a helyi partnerségen alapul. A HACS működése során a helyi partnerségek (szférán belüli és szférák közötti) tovább erősödtek.

4.2.4 Több szektort érintő integrált fejlesztések:

A HACS a vidékfejlesztési közösség döntése alapján, 27 konzorciumi taggal részt vett a KEOP-2009-7.4.3.0 pályázaton, melynek első fordulóját sikeresen zárta (1 falu - 1 MW program). A konzorciumban önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások és egyházak is részt vettek.

4.2.5 Hálózatépítés:

A HACS hálózatépítési munkájának fő eredményeként az "1 falu - 1 MW" projekten belül a LEADER elektromos kutak hálózata említhető.

4.2.6 Innováció:

Az innováció a stratégiában és a célterületekben számos helyen megjelent. Pl.: LEADER energiaudvarok berendezéseit fejlesztő vállalkozások támogatása célterület. A HACS innovációs törekvéseit mutatja az is, hogy együttműködési megállapodást kötött és közös munkába kezdett a Debreceni Egyetem (közös tanszék létrehozása) és az MTA Energiatudományi Kutatóközpontjával is (közös labor létrehozása).

4.2.7 Térségek közötti és nemzetközi együttműködések:

A HACS több térségek közötti együttműködési projektben részt vett, mint beruházó vagy koordináló szervezet. A projektek fő adatai a mellékelt Excel táblázat tartalmazza.

4.3 A LEADER elvek alkalmazása a jövőben (A tapasztalatok alapján tervezett változások, módosítások bemutatása):

A Bükk-Miskolc Térségi LEADER Akciócsoport 2008-2013 időszakra vonatkozó Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának (HVS) célja volt, hogy együtt megteremtsük a Bükk-Miskolc térség fenntartható fejlődését a tiszta és vonzó településeinken, az éledő közösségeinkben, a vendégek, turisták számára is eladható módon. A HVS szerint a vidékfejlesztési közösség legfontosabb kihívása a munkanélküliség és az értékteremtés nélküli munkavégzés minél nagyobb mértékű felszámolása, legfontosabb kitörési lehetőségünk a közösségi együttműködések építése a megújuló energiaforrások hasznosítására, a decentralizált energiatermelők, - fogyasztók mérlegkörének kialakítására, amely közösségeinknek, roma telepeinknek, versenyképtelen vállalkozásainknak, működésképtelen nonprofit szervezeteknek munkalehetőséget, rendszeres bevételt és szabadságot biztosíthat, miközben megteremtheti az esélyt a versenyképes anyagi javak előállítására.

A 2014-2020 időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzéseiről a HACS tagság még nem határozott, azonban a HFS a fenti célokhoz várhatóan változatlanul illeszkedni fog.

Az EU tematikus célkitűzései 2014-2020: 1. Kutatás és innováció. 2. Információs és kommunikációs technológiák (IKT). 3. Kis- és középvállalatok (KKV-k) versenyképessége. 4. Alacsony széndioxid-kibocsátású gazdasági modell. 5. Klímaváltozással kapcsolatos átállás, kockázat megelőzés és –kezelés. 6. Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság. 7. Fenntartható közlekedés /szállítás. 8. Fő hálózati infrastruktúrák fejlesztése. 9. Foglalkoztatás fejlesztése, munkaerő mobilitásának támogatása 10. A szegénység elleni küzdelem és társadalmi felzárkóztatás. 11. Oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás. 12. Intézményi képességek és a hatékony közszolgálat fejlesztése.

Fentieknek megfelelően a munkaszervezet által javasolt fő HFS célkitűzések a 2014-2020 időszakra (vázlat):

- Komplex K+F+I + iparjogi együttműködések, szolgáltatások.
- Eladható tudást teremtő oktatási, képzési együttműködések.
- Okos hálózatba integrált anyag- és energiatermelési, megújuló energiatermelési, tárolási, elosztási tevékenységek és az energiahatékonyság növelése.
 - Tiszta levegő, víz, és élelmiszer komplex program.
 - Zéró emissziós közlekedési komplex program.
 - XXI. századi integrált ipartelepítési program.
 - Szelektált hulladékból új anyag és energia program.
 - Nem művelt és művelt bányaterületi program.
- Offenzív kül- és belkereskedelmi tevékenységek.
- Innovatív turisztikai szolgáltatások.
 - Termál- és gyógy turizmus.
 - Hegyi turizmus.

- Helyi specialitások, látványosságok.
- Oktatási turizmus.
- Differenciált közösség fejlesztések.
 - Faluközösségi Művek alapítása, működtetése.
 - Helyi és CLLD szintű hagyományok, tudományok, művészet, kultúra és sport fejlesztése, ápolása.
- Integrált infrastruktúrafejlesztések; XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosítása.

Jelmondat: „Ötlettől a Kész Termékig, Szolgáltatásig”.

5.Összefoglaló – max. 3 oldal

A 44 települést, közel 93 ezer főt csoportosító BÜKK-MAK LEADER Nonprofit Kft – 2012. május 01-től Bükk-Térségi LEADER Egyesület sikeresen hajtotta végre a 2008-2015 közötti időszakban a helyi vidékfejlesztés programját.

A 2007 szeptembere és a 2008 tavasza közötti időszakban nagy létszámú önkéntes segítségével objektív helyzetképet kaptunk a Miskolci agglomerációt jelentő településeinkről. Megállapítottuk, hogy az elmúlt 60 évben a területünkön nem alakult ki fejlett ipar, fejlett mezőgazdaság és szolgáltatás. A munkaképes dolgozók bejártak dolgozni a nagy ipari központokba, mint Miskolc, Kazincbarcika, Tiszaújváros, Eger stb.

A 145 alapító tag egyhangúan úgy döntött, hogy a XXI. századi tiszta technikák, technológiák meghonosításával, a körülöttünk zajló III. Ipari Forradalom termékei közül a megújuló energiaforrásokat hasznosító berendezések, technológiák betelepítésével zárkózik fel és előzi meg a nála fejlettebb közösségeket.

Az alapító tagok és a közösség jelentős része megértette és tudomásul vette, hogy a támogatási forrásokhoz való hozzájutás a települési közösség aktivitásától függ. A változó létszámú (maximálisan 8 fő), de kiválóan képzett munkaszervezet „sina ira et studio” mindig objektív maradt, munkája ellen semmilyen szinten nem merült fel kifogás.

A vezetés és a tagság jó, hatékony irányt szabott meg és a bíráló bizottságok jó döntéseket hoztak.

Ennek eredménye volt, hogy a viszonylag kötött pályás EMVA III. forrásunk 1,949 milliárd forintnyi összegéből az üzleti szférának jutott a legtöbb, 37 %. A második helyen a non-profitszervezeteknek 34% forrás jutott. Az önkormányzatok megelégedtek a 29%-kal.

Mindezek eredménye volt, hogy a közösség gazdasági és közösségi élete felpezsdült, és általános elégedettség mutatkozott.

A tényleges stratégiai céljainkat szolgáló 1,447 milliárd LEADER forrásunk felhasználása átütő sikert hozott. Az „1 Falu - 1MW” nevű MIKROVIRKA-ROMAVIRKA megújuló energiaforrásokkal villamos energiát termelő, tároló, elosztó, okos hálózatba integrált, mobil és stabil felhasználásunk átvezette a közösségünket a XXI. századba.

Büszkék vagyunk nemzetközi elismeréseinkre, mivel ”Ragyogó Példa”(Shining Practice) címet kaptunk 2012-ben Svédországban, Hollandiában és Romániában.

A honlapunkat a világ minden részén olvasták és a BÜKK-MAK éveink alatt közel 50 ezer látogató kereste fel.

Ugyancsak büszkék vagyunk, hogy eredményeinket a Debreceni Egyetem Mezőgazdasági-Élelmiszertudományi és Környezetvédelmi Kara kihelyezett megújuló Energia Forrás tanszék alapításával honorálta. A Magyar Tudományos Akadémia, Energiatudományi Kutatóközpontja pedig kihelyezett laboratóriumot hozott létre. Mindkettő 2013-tól működik és számos egyetemi hallgatónak, doktorandusznak és kutatóknak adott kísérleti terepet.

A LEADER forrásunk jelentős részéből, az „1 Falu- 1MW” MIKROVIRKA integráció alapjait raktuk le. Faluközösségi energiaudvarokban, - iskolák, óvodák, idősek otthona, templomok területén döntően napelemeket, biomassza kazánokat, szélgenerátort telepítettünk és 23 elektromos töltőállomást építettünk ki a villanyautóknak. Magyarország első falusi polgármestere a Bükkaranyosi, aki villanyautót használ napi munkájához 2013-óta.

A 42 település közössége elfogadta Bükkaranyos vezető szerepét, és nem kifogásolta, hogy a forráshoz jutás versenyében 16%-kal az első helyre került. Mindenki igyekezett felzárkózni és a szükséges tudást megszerezni, hogy előrébb kerüljön a fejlesztési versenyben.

A ciklusban több száz előadást tartottunk itthon és külföldön, több szakcikk jelent meg rólunk. Ennek egyik eredménye volt, hogy több mint 10 LEADER térségek közötti együttműködésben választottak bennünket partnernek vagy koordinátornak.

Az IH-val és az MVH-val a kapcsolatunk konstruktív, jó volt. A számos ellenőrzés során hibát nem talált munkánkban.

A BÜKK-MAK közösség 2015 tavaszi döntése volt, hogy továbbra is együtt kíván maradni és folytatni a megkezdett, sikeres munkát. A közösség jóváhagyta, hogy a felkéréseknek megfelelően kiterjesszük a CLLD típusú tervezéseinket Békéscsaba MJV, Paks, Kazincbarcika városok felé is.